

V ČEM SELHÁVÁ OBRANA DEMOKRACIE PROTI HYBRIDNÍM HROZBÁM V ČESKU A NA SLOVENSKU

AUTOŘI

Veronika Víchová, Andrea Michalcová, Lucia Macháčková

CENTRUM PRO INFORMOVANOU SPOLEČNOST

Daniel Milo, Domician Zahorjan, Patrik Haburaj

NEST INSTITUTE

CENTRUM PRO
INFORMOVANOU
SPOLEČNOST

gerulata

NEST INSTITUTE

Centrum pro informovanou společnost (CIS) je nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou. Naší vizí je odolná a sebevědomá demokratická společnost, která nepodléhá autoritářským tendencím, hájí lidská práva a právní stát a nikoho nediskriminuje.

www.informedociety.cz

CENTRUM PRO
INFORMOVANOU
SPOLEČNOST

Institut pro nové bezpečnostní hrozby (NEST Institute) je občanské sdružení, jehož cílem je zvyšovat povědomí o hrozbách ovlivňujících bezpečnost Slovenské republiky a dalších zemí EU. Institut je také platformou pro výzkum, vzdělávání a komunikaci zejména na téma hybridních hrozeb, jelikož tyto hrozby jsou klíčové pro bezpečnost občanů a zachování demokracie na Slovensku. Jeho ambicí je přinášet návrhy řešení založených na odborném přístupu, datech a příkladech dobré praxe.

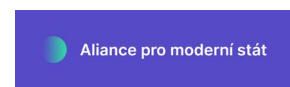
www.nest-institute.org

NEST INSTITUTE

Publikace byla připravena v rámci projektu **Pojistky demokratického systému** s podporou **Aliance pro moderní stát**. Projekt posiluje demokratické instituce v ČR, brání jejich oslabení a destabilizaci prostřednictvím legislativních změn a dohledem nad implementací již prosazených úprav.

www.modernistat.org

Aliance pro moderní stát

Analýza obsahu sociálních platforem v rámci přípravy případových studií byla realizovaná pomocí nástroje Juno za podpory firmy **Gerulata Technologies**.

gerulata

Názory vyjádřené v této publikaci jsou názory autorů a nereflktují názory donorů a dalších partnerů.

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ	6
SLOVENSKO	6
ČESKÁ REPUBLIKA	7
KLÍČOVÁ DOPORUČENÍ PRO ČESKÉ POLITICKÉ A STÁTNÍ INSTITUCE	9
 NELEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ	9
 LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ	10
ÚVOD	12
METODOLOGIE	13
ANALÝZA POLITICKÉHO, PRÁVNÍHO A INSTITUCIONÁLNÍHO RÁMCE	15
HODNOCENÍ RESPONDENTŮ:	16
PRÁVNÍ RÁMEC	17
Slovensko	17
Česká republika	20
Shrnutí stavu legislativních rámců	22
VEŘEJNÉ POLITIKY	23
Slovensko	24
Česká republika	27
INSTITUCIONÁLNÍ KAPACITY	31
Slovensko	31
Česká republika	33
Analýza kapacit, financování, procesů a politické prioritizace	36
Shrnutí	38

PŘÍPADOVÉ STUDIE 39

HYBRIDNÍ PŮSOBNÍ 39

PŘÍPADOVÁ STUDIE 1: Úspěšné rozkrytí ruských zpravodajských aktivit na Slovensku	39
PŘÍPADOVÁ STUDIE 2: Brat za brata	43
PŘÍPADOVÁ STUDIE 3: Zaměstnanec českého ministerstva zahraničí donášel ruské tajné služby	46
PŘÍPADOVÁ STUDIE 4: Sankční legislativa v České republice	49

DEZINFORMACE 54

PŘÍPADOVÁ STUDIE 1: Úspěšná reakce státní správy na informační operaci související s úpravou hřbitova v obci Ladomirová	54
PŘÍPADOVÁ STUDIE 2: Blokování webových stránek	58
PŘÍPADOVÁ STUDIE 3: Šíření dezinformací o uprchlících z Ukrajiny	62
PŘÍPADOVÁ STUDIE 4: Odhalení sítě Voice of Europe	68

STRATEGICKÁ KOMUNIKACE 73

PŘÍPADOVÁ STUDIE 1: Vytvoření systému strategické komunikace v SR	73
PŘÍPADOVÁ STUDIE 2: Nedostatečná strategická komunikace státní správy SR k hodnotám týkajícím se obrany vlasti	77
PŘÍPADOVÁ STUDIE 3: Nástěnková kampaň Ministerstva vnitra ČR	81
PŘÍPADOVÁ STUDIE 4: Strategická komunikace spojená s českou iniciativou získávání munice pro Ukrajinu	85

DOPORUČENÍ PRO ČESKÉ POLITICKÉ A STÁTNÍ INSTITUCE 90

OBEČNÁ Doporučení 90

Krátkodobý rámec	90
Dlouhodobý rámec	91

HYBRIDNÍ HROZBY A DEZINFORMACE 92

Krátkodobý rámec	92
Dlouhodobý rámec	93

STRATEGICKÁ KOMUNIKACE 93

Krátkodobý rámec	93
Dlouhodobý rámec	95

PŘEDMLUVA

Informační prostor se stal bojištěm, kde hybridní hrozby, včetně dezinformací a vlivových operací, ohrožují základy naší demokracie. Jak upozorňuje výroční zpráva BIS za rok 2023, Rusko představuje největší hrozbu pro bezpečnost České republiky, Evropy i světa. Ruské zpravodajské služby využívají virtuální prostředí k verbování agentů a šíření dezinformací s cílem podkopat naši podporu Ukrajině a destabilizovat evropský bezpečnostní systém. Toto varování je zásadní – nejedná se o teoretickou hrozbu, ale o každodenní realitu, ve které naše demokracie funguje.

Slovensko je varovným příkladem toho, jak mohou ruské vlivové operace efektivně podkopat demokratické procesy. Nečinnost demokratické vlády v aktivní obraně státu proti hybridním hrozbám, zmatená komunikace a absence koordinace státních institucí a normalizace ruských narativů ve společnosti umožnily návrat Roberta Fica, který zemi otáčí směrem do Ruska.

Česká republika má sice k dispozici nástroje a instituce pro boj s těmito hrozbami, ale jejich potenciál není plně využíván a chybí jasná zodpovědnost za jejich plnění. Nepotřebujeme nové strategie, ale efektivní nasazení těch stávajících. Naše publikace poskytuje konkrétní kroky, jak tyto nástroje uvést do praxe a posílit obranyschopnost státu.

Česká vláda má poslední šanci prokázat politickou vůli a jednat. Pokud nezasáhne okamžitě, hybridní hrozby budou dále oslabovat naši demokracii. Slovenská zkušenost jasně ukazuje, že nečinnost vede k destabilizaci státu. Dáme-li prostor nepřátelským vlivům, riskujeme budoucnost a bezpečnost naší země.

Jak ukazuje příklad Slovenska, ohrožení totiž nepřichází jen zvenčí, ale také z vnitřních politických rozhodnutí.

Nastal čas jednat.

ANDREA MICHALCOVÁ

Ředitelka, Centrum pro informovanou společnost

KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ

SLOVENSKO

1. Stav právního rámce

- Chybí legislativa pro boj proti hybridním hrozbám a dezinformacím, s uvedením přesných definic a sankcí.
- Chybí legislativní zakotvení kompetencí a odpovědností za koordinaci opatření v této oblasti, což komplikuje efektivní reakci na hrozby.
- Vymahatelnost stávajících právních nástrojů je nedostatečná, zejména v oblasti hybridních hrozeb.

2. Stav veřejných politik

- Nedostatečná implementace existujících strategických a koncepčních dokumentů, které jsou často jen formálně přijaty a není vyžadováno jejich plnění.
- Neexistuje shoda v chápání strategických a koncepčních dokumentů, není zajištěna kontinuita mezi strategiemi a akčními plány při změně vlády, což oslabuje jejich efektivitu a implementaci.
- Nedostatečná formalizace spolupráce s občanskou společností, akademickým sektorem a soukromými firmami.

3. Stav institucionálního rámce

- Koordinace a komunikace je nedostatečná, jelikož problematika nemá hlavního koordinátora, převládá resortismus a formalismus.
- Neexistuje pozice, která by měla komplexní přehled o bezpečnostních otázkách a byla by odpovědná za politickou podporu při řešení hybridních hrozeb. Tuto roli by mohl zastávat poradce pro národní bezpečnost nebo nová specializovaná instituce.
- Neexistence útvarů na boj proti hybridním hrozbám a strategickou komunikaci na většině státních institucí. Specializované útvary, které stále existují i po nástupu nové vlády, jsou neadekvátně personálně obsazeny. Neplní svou původně zamýšlenou roli a jsou nuceny vykonávat agendu, která s hybridními hrozbami či strategickou komunikací nesouvisí.
- Absence institucionálních mechanismů zajišťujících kontinuitu napříč politickými cykly umožňuje, aby nová vláda snadno demontovala nebo zásadně oslabila již zavedené strategické rámce a opatření.
- Slabá politická podpora a časté nepochopení tématu hybridních hrozeb ze strany vedoucích státních úředníků.

4. Stav odborných a finančních kapacit a interních procesů

- Nedostatek kvalifikovaných odborníků pro komunikaci, analýzu a strategickou komunikaci.
- Politické nominace na odborné pozice bez potřebných kvalifikací.
- Chybí technické nástroje a prostředky.
- Financování je závislé na evropských fondech, což omezuje dlouhodobou udržitelnost.
- Interní postupy jsou nedostatečné, chybí závazné směrnice a standardizované procesy.
- Koordinace je slabá a postupy neefektivní, chybí jednotný a systematický přístup.

5. Stav politické podpory

- Vnímání a porozumění mezi politiky je velmi nízké, vládní i opoziční politici podceňují hrozby a nezapojují se aktivně do jejich řešení. Někteří dokonce tato opatření blokují. Politická a odborná úroveň nejsou vždy striktně odděleny.

ČESKÁ REPUBLIKA

1. Stav právního rámce

- Chybí jasné definice klíčových pojmů a přetrvávají některé dílčí legislativní nedostatky, zejména v trestním zákoníku, v oblasti financování politických stran, implementace sankční legislativy či v pobytové agendě.
- Chybí zákonné vymezení pravomocí a povinností v oblasti strategické komunikace i hybridních hrozeb, což ztěžuje meziresortní koordinaci a efektivní reakci na hrozby.
- Nedostatečná vymahatelnost existujících právních nástrojů v boji proti hybridním hrozbám.
- Neexistuje právní rámec, na základě kterého by bylo možné efektivně pracovat s nezákonným či škodlivým obsahem v online prostoru. Ve veřejném diskurzu je často zmiňován zákon umožňující blokování webových stránek, který by měl sloužit jako zajištění zákonných předpokladů v případě, že by se stát musel uchýlit k tomuto poměrně extrémnímu kroku. Efektivita a potřeba takového opatření je nicméně stále sporná. Mnohem závažnější je dosavadní nepřijetí Zákona o digitální ekonomice, který se zaměřuje na obranu proti škodlivému a nezákonnému obsahu na sociálních sítích a vychází z nařízení Evropské unie, konkrétně Aktu o digitálních službách.

2. Stav veřejných politik

- Ačkoli existuje řada strategií a akčních plánů v oblasti hybridních hrozeb, jejich implementace je často formální a neprojevuje se v reálných změnách.
- Neexistuje jasná strategie ani akční plán v oblasti strategické komunikace ani dezinformací a není jasně nastavená struktura ani odpovědnosti v těchto oblastech.

3. Stav institucionálního rámce

- Nově byl jmenován Vládní koordinátor pro strategickou komunikaci státu a zřízen Odbor strategické komunikace při Úřadu vlády, který by měl mít na starosti mimo jiné také koordinaci strategické komunikace napříč resorty. Tyto nově vytvořené instituce by měly nahradit dosavadní nárazovou koordinaci neformálního charakteru. Není ale jisté, zda tyto funkce budou zachovány i po nadcházejících volbách. Jejich struktura, mandát a pravomoci nejsou zaneseny v žádném zákonném ani podzákonném či strategickém dokumentu nebo koncepci.
- Ačkoliv oblast hybridních hrozeb spadá do gesce Ministerstva obrany, tato role je opět spíše formální a nezahrnuje dostatečný mandát a kapacity na to tuto činnost efektivně vykonávat. Bezpečnostní rada státu, respektive její Odborná pracovní skupina pro hybridní hrozby, tuto koordinační roli rovněž neplní.

4. Stav odborných a finančních kapacit a interních procesů

- Chybí odborníci na komunikaci, kybernetickou bezpečnost a další klíčové oblasti, a to nejen na silových, ale zejména na nesilových resortech. Technické prostředky a nástroje jsou nedostatečné a sdílení informací mezi jednotlivými resorty není systematické.
- Financování aktivit je poddimenzované, a navíc není efektivně využíváno.
- V rámci státní správy a regionálních a místních samospráv neexistuje obecný konsensus o tom, k čemu slouží strategická komunikace a jak ji případně mohou využívat. Neexistují institucionální manuály a nastavené procesy pro případy krizové komunikace či reakce na hybridní hrozby.

5. Stav politické podpory

- Uvědomění mezi vládními politiky je spíše rétorické a neprojevuje se dostatečně v praktických opatřeních.

KLÍČOVÁ DOPORUČENÍ PRO ČESKÉ POLITICKÉ A STÁTNÍ INSTITUCE

Následující opatření by měly české státní a politické instituce implementovat do nadcházejících 12 měsíců, aby efektivně zabránily či snížily dopady hybridního působení z Ruské federace a posílily strategickou komunikaci státu.

NELEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ

1. Zvýšení odborných a finančních kapacit na boj proti hybridním hrozbám

- Navýšit kapacity pro strategickou komunikaci a boj proti hybridním hrozbám, a to jak v oblasti personální, tak i finanční.
- Zajistit dostatečné technické vybavení, zejména analytické nástroje pro monitorování a analýzu informačního prostoru a sociálních sítí, finanční analýzu a monitoring finančních toků, a další.

2. Zřízení nezávislé komise pro dohled nad implementací strategií

- Vytvořit nezávislou komisi složenou z odborníků z akademického i nevládního sektoru a státní správy, která bude monitorovat plnění strategií a akčních plánů zaměřených na boj proti hybridním hrozbám.
- Tato komise by měla být zřízena prezidentem ČR pod záštitou Kanceláře prezidenta republiky. Výsledky průběžného vyhodnocování by prezentovala prezidentovi ČR, Vládě ČR a dalším ústavním činitelům. Na vyžádání by výsledky vyhodnocování měly být dostupné také Stálé komisi pro hybridní hrozby Parlamentu ČR a dalším příslušným výborům a komisím Parlamentu ČR.

3. Zavedení systematického vzdělávání státních úředníků v oblasti hybridních hrozeb a strategické komunikace

- Zřídit povinná školení a e-learning pro státní úředníky ze silových i nesilových rezortů, na místní i regionální úrovni, zaměřené na identifikaci a reakci na hybridní hrozby a strategickou komunikaci.
- Dodat na všechny tyto úrovně manuály a doporučené postupy pro reakci a komunikaci v případě krizové situace.

4. Zlepšení koordinace a výměny informací mezi resorty a dalšími relevantními institucemi v oblasti hybridních hrozeb a komunikace

- Zajistit pravidelnou koordinaci a výměnu informací mezi resorty a dalšími institucemi v oblasti strategické komunikace, prostřednictvím bezpečné online platformy a pravidelných setkání. Odbor Strategické komunikace by měl převzít roli koordinátora v plné míře.

- V rámci Bezpečnostní rady státu již existuje Odborná pracovní skupina pro hybridní hrozby, jejímiž členy jsou všechny relevantní instituce, které jsou do obrany proti hybridním hrozbám zapojené. Schází se ale minimálně a nevykazuje skutečnou koordinační činnost. Vláda ČR by měla vyžadovat, aby tato pracovní skupina byla využívána pro pravidelné setkávání, výměnu informací a zároveň monitoringu aktuálního stavu a vývoje v oblasti hybridních hrozeb. Výstupy z této pracovní skupiny by měla vláda aktivně využívat pro další zadávání úkolů a koordinaci činnosti i mimo pracovní skupinu.

5. Posílení spolupráce s nevládním sektorem, akademickými institucemi a soukromým sektorem

- Systematicky podporovat spolupráci s nevládními organizacemi, akademickým sektorem a byznysem, které se věnují hybridním hrozbám a dezinformacím, prostřednictvím grantů a partnerství.
- Využívat analytické kapacity nevládního a akademického prostředí, zejména tam, kde na adekvátní reakci stát nemá odborné či finanční kapacity.

LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ

1. Schválení Zákona o digitální ekonomice

- Vláda ČR již schválila návrh zákona o digitální ekonomice, který je zásadní pro implementaci Aktu o digitálních službách - nařízení Evropské unie, které v současnosti Česká republika neplní. Nyní je potřebné tento zákon urychleně projednat a schválit v Parlamentu ČR.

2. Specifikace trestního zákona v oblasti spolupráce s cizí mocností

- Novelizovat trestní zákoník s cílem jasně definovat trestné činy spojené se špionáží (zejména vynášením citlivých, ale neutajovaných informací) a napomáhání vlivu nepřátelské mocnosti.
- Umožnit využití zpravodajských informací jako důkazů v trestním řízení při vyšetřování případů spojených s hybridními hrozbami.
- Dle aktuálních informací by se novela trestního zákona měla dostat na vládu v řádu měsíců. Ruské vlivové a špionážní operace se však každým měsícem zintenzivňují. Vhodné by tedy bylo tento proces maximálně urychlit.

3. Efektivnější implementace sankční legislativy a boj proti praní špinavých peněz

- Ministerstvo spravedlnosti by mělo do konce roku 2024 vypracovat a předložit vládě návrh zákona upravujícího trestní variantu odčerpávání nelegálně nabytého majetku, kterým by se zároveň implementovala konfiskační směrnice EU.
- Do konce volebního období by měl být dokončen legislativní proces implementace směrnice EU proti porušování mezinárodních sankcí. Česko by podle této směrnice mělo zakotvit trest-

něprávní charakter porušení některých mezinárodních sankcí spáchaných z hrubé nedbalosti a posílit tak jejich vymahatelnost. Návrh by měl také umožnit odčerpání předmětu mezinárodní sankce, tedy věci, na kterou se vztahuje mezinárodní sankce, ve vztahu k níž byl spáchán trestný čin porušení mezinárodních sankcí, a to včetně majetku náležejícího do společného jmění manželů.

ÚVOD

Hybridní hrozby představují jednu z nejdůležitějších výzev pro moderní demokracie, včetně České republiky a Slovenska. Tyto hrozby, zahrnující dezinformace, kybernetické útoky, vlivové operace a další formy podvratné činnosti, ohrožují nejen národní bezpečnost, ale i stabilitu demokratických institucí a důvěru veřejnosti. Tato studie se zaměřuje na analýzu přístupů České republiky a Slovenska vůči obraně proti hybridním hrozbám, identifikuje klíčové slabiny a přináší doporučení pro posílení obranyschopnosti obou zemí.

Studie vychází z rozsáhlého výzkumu a analýz legislativních dokumentů, veřejných politik a institucionálních opatření obou zemí. Na základě hodnocení jednotlivých oblastí a také konkrétních případových studií byly identifikovány hlavní silné a slabé stránky současného systému obrany proti hybridním hrozbám v České republice a na Slovensku.

Cílem je nejen poukázat na současné problémy, ale také nabídnout konkrétní doporučení pro jejich řešení. Navrhované kroky zahrnují legislativní úpravy, posílení institucionálních kapacit, zvýšení efektivity využívání finančních prostředků a zlepšení strategické komunikace. Studie rovněž zdůrazňuje potřebu dlouhodobé politické podpory a prioritizace témat hybridních hrozeb, která je klíčová pro úspěšnou implementaci navrhovaných opatření.

Závěrem je třeba zdůraznit, že obrana proti hybridním hrozbám vyžaduje komplexní a koordinovaný přístup zahrnující všechny složky společnosti, včetně státních institucí, akademického sektoru, občanské společnosti a médií. Jen tak je možné efektivně čelit těmto moderním výzvám a chránit demokratické hodnoty a bezpečnost našich zemí. Tato studie přináší nejen analýzu současného stavu, ale i jasnou cestu vpřed, která může výrazně přispět k obranyschopnosti České republiky a Slovenska proti hybridním hrozbám.

METODOLOGIE

Tato studie využívá komplexní metodologický přístup zahrnující analýzu legislativních a strategických dokumentů, rozhovory s odborníky a případové studie, doplněné datovou analýzou sociálních médií.

Výzkum zahrnuje důkladnou **analýzu legislativních dokumentů, strategických dokumentů a zpráv o bezpečnosti** publikovaných v letech 2020–2024. Analyzovali jsme právní rámce, národní strategie, akční plány a další relevantní dokumenty, aby bylo možné identifikovat hlavní legislativní a politické nástroje používané k boji proti hybridním hrozbám a dezinformacím. Zvláštní pozornost byla věnována změnám v legislativě a implementaci strategických dokumentů v reakci na aktuální hrozby.

V každé zemi bylo osloveno minimálně 10 současných nebo bývalých zaměstnanců státní správy, kteří se věnují hybridním hrozbám, strategické komunikaci nebo dezinformacím. Tyto osoby nebudou jmenovány, ale informace získané z těchto **polo-strukturovaných rozhovorů** jsou klíčové pro pochopení praktických aspektů a výzev v těchto oblastech. Respondenti také poskytovali vlastní číselné hodnocení jednotlivých oblastí na základě standardizovaného dotazníku, což umožnilo kvantitativní analýzu názorů odborníků na efektivitu stávajících opatření. Je potřeba zdůraznit, že toto číselné hodnocení sice napomáhá pochopení aktuální situace v dané zemi, nelze jej však vnímat jako zcela exaktní. I přes poskytnutou číselnou škálu s vysvětlením je nevyhnutelnou součástí hodnocení respondentů jejich subjektivní dojem ze situace, a proto lze toto výsledné číslo vnímat spíše jako úroveň spokojenosti respondentů se situací, než její zcela objektivní a neměnné hodnocení.

Pro ilustraci konkrétních hrozeb a reakcí na ně byly vybrány případové studie, které splňují následující kritéria:

- **Specifické pro danou zemi:** Každá případová studie je zaměřena na lokální zranitelnosti a kontext dané země.
- **Prvek zahraničního vlivu:** Každá případová studie zahrnuje prvek zahraničního (především ruského) vlivu, ať už prostřednictvím přímých spojení aktérů s Ruskem nebo datové analýzy ukazující zahraniční vliv.
- **Apolitické zaměření:** Případové studie se nezaměřují na domácí politické spory, ale mohou zahrnovat domácí politické aktéry jako aktéry nebo objekty hybridních kampaní.
- **Aktuálnost:** Případové studie jsou zaměřeny na události od ledna 2020 a novější.
- **Zaměření na reakci:** Každá studie demonstruje protiopatření přijatá vládními a státními strukturami a/nebo občanskou společností, nebo jejich nedostatek.

Případové studie byly vybrány v následujících kategoriích:

- **Hybridní působení:** Reakce státu na operace zaměřené na danou zemi, které zahrnují vícero aspektů spadajících pod hybridní působení (například ekonomický vliv, špionáž, strategická korupce a další).
- **Informační operace:** Reakce státu na konkrétní informační a dezinformační kampaně s širokým dopadem.
- **Strategická komunikace:** Zrealizované komunikační kampaně státu zaměřené na boj proti dezinformacím a zahraničnímu vlivu a systémová opatření státu v oblasti strategické komunikace.

Pro případové studie byla použita **datová analýza sociálních médií** pomocí nástroje Juno od společnosti Gerulata Technologies. Tento nástroj umožňuje analýzu trendů a šíření informací na sociálních médiích,

identifikaci klíčových aktérů a propojení mezi nimi. Použitím tohoto nástroje jsme mohli kvantifikovat dopad jednotlivých opatření v informačním prostoru a lépe pochopit, jakým způsobem se tyto informace šíří a ovlivňují dění ve společnosti a kdo jsou jejich hlavní šířitelé.

Časový rámec analýzy dat ze sociálních médií se lišil v jednotlivých případových studiích, protože zkoumané případy se odehrály v různých obdobích, ale žádné dopady nebyly měřeny po květnu 2024. Není-li v kapitolách věnovaných jednotlivým případovým studiím uvedeno jinak, vizualizace dat, rovněž vytvořená pomocí nástroje Juno, byla připravena v prosinci 2024.

Pokud jde o terminologii používanou při zkoumání různých skupin aktivních v informačním prostoru sociálních médií, pokud není v konkrétních případových studiích uvedeno jinak, zahrnovala následující kategorie:

- **Důvěryhodné zdroje**, které se skládaly z:
 - **Mainstreamová média** – Dlouhodobě etablovaná a důvěryhodná média.
 - **Státní StratCom** – Účty zapojené do strategické komunikace státu, jako jsou oficiální účty prezidenta, Úřadu vlády, premiéra, předsedů Poslanecké sněmovny a Senátu, ministrů, ministerstev, státní správy, armády a policie.
 - **Občanská společnost**
- **Kvazi-média a dezinformační aktéři**
- **Politici a politické strany** – Oficiální účty politiků a jejich politických stran.

Tyto skupiny byly vybrány kvůli jejich přímému zapojení do případových studií a jejich výrazné přítomnosti na sociálních médiích při komunikaci událostí zkoumaných v těchto studiích.

Metodologie této studie kombinuje kvalitativní a kvantitativní přístupy, využívá široké spektrum zdrojů a nástrojů k poskytnutí komplexního obrazu o obraně proti hybridním hrozbám a dezinformacím v České republice a na Slovensku. Tento přístup umožňuje nejen analýzu současného stavu, ale také formulaci konkrétních doporučení pro zlepšení a posílení obranyschopnosti těchto zemí.

ANALÝZA POLITICKÉHO, PRÁVNÍHO A INSTITUCIONÁLNÍHO RÁMCE

Tato kapitola se zaměřuje na podrobné hodnocení právního, institucionálního a politického rámce České republiky a Slovenska v oblasti obrany proti hybridním hrozbám a dezinformacím. Výzkum se opírá o analýzu legislativních a strategických dokumentů, rozhovory s odborníky a kvantitativní hodnocení jednotlivých oblastí poskytované respondenty. Respondenti, mezi nimiž byli současní i bývalí zaměstnanci státní správy, poskytli cenné postřehy a číselná hodnocení na škále od 1 do 5 (po vzoru známkování ve škole), což umožňuje porovnat stav jednotlivých aspektů v obou zemích a do určité míry subjektivní hodnocení situace respondenty. V každé zemi bylo osloveno minimálně 10 respondentů.

V rámci této kapitoly se zaměříme na několik klíčových oblastí:

1. **Právní rámec:** Analyzujeme existující legislativu a identifikujeme její slabé a silné stránky v kontextu boje proti hybridním hrozbám a strategické komunikace.
2. **Veřejné politiky:** Hodnotíme strategické dokumenty a jejich implementaci, včetně koncepcí a akčních plánů zaměřených na hybridní hrozby, dezinformace a strategickou komunikaci.
3. **Institucionální kapacity:** Zkoumáme organizační struktury a schopnosti jednotlivých institucí, které jsou zapojeny do obrany proti těmto hrozbám a do strategické komunikace.
4. **Personální a technické kapacity:** Posuzujeme počet, kvalifikaci a vybavení pracovníků v oblasti strategické komunikace a hybridních hrozeb.
5. **Financování:** Analyzujeme finanční zdroje, přidělené na boj proti hybridním hrozbám a strategickou komunikaci, a jejich efektivitu.
6. **Efektivita postupů:** Hodnotíme efektivní zavádění a využívání daných postupů a obeznamenost institucí a jejich zaměstnanců s těmito postupy.
7. **Politická podpora:** Hodnotíme míru politické podpory a prioritizaci témat hybridních hrozeb a strategické komunikace.

Tato kapitola poskytuje komplexní pohled na to, jak jsou obě země vybaveny k řešení současných a budoucích výzev spojených s hybridními hrozbami a identifikuje oblasti, kde jsou potřebná zlepšení. Cílem je poskytnout základ pro formulaci konkrétních doporučení, která mohou přispět k posílení obranyschopnosti a odolnosti obou zemí vůči těmto moderním hrozbám.

HODNOCENÍ RESPONDENTŮ:

Nejedná se o exaktní hodnocení situace. Následující tabulka neukazuje jednoznačné hodnocení situace, ale subjektivní hodnocení respondentů ze státní správy, kteří tímto způsobem vyjadřovali svou osobní spokojenost a pohled na stav situace v dané zemi. Ta může být ovlivněna řadou faktorů včetně aktuální politické situace. Například mezi respondenty ze Slovenska byli také bývalí pracovníci útvarů, které se v letech 2022 – 2023 věnovali problematice hybridních hrozeb a dezinformací, ale v době provádění dotazníků probíhaly na Slovensku zásadní změny, které způsobily ukončení nebo rozklad řady institucí a aktivit v této oblasti.

Země:	 Slovensko	 Česká republika
Celkové hodnocení:	4,25	3,11
Právní rámec	4,41	2,55
Veřejné politiky	4,23	3,60
Institucionální kapacity	4,36	3,15
Personální a technické kapacity	4,05	3,35
Financování	3,86	3,06
Efektivita postupů	4,36	3,40
Politická priorita	4,45	2,65

Každý z respondentů hodnotil jednotlivé oblasti na bodové škále 1–5 po vzoru známkování ve školách. Konkrétně byla bodová škála označena následovně:

- **Vynikající (1 bod):** Situace je mimořádně pozitivní a nevyžaduje žádné zásadní změny či opatření.
- **Velmi dobré (2 body):** Situace je pozitivní, ale existuje prostor na další zlepšení.
- **Průměrné (3 body):** Situace je stabilní, ale je potřeba pracovat na zlepšování.
- **Podprůměrné (4 body):** Situace je problematická a vyžaduje okamžité zlepšení.
- **Nedostatečné (5 bodů):** Situace je kritická. Je potřeba přijmout naléhavá opatření.

PRÁVNÍ RÁMEC

Země:	 Slovensko	 Česká republika
Bodové hodnocení:	4,41	2,55
Shrnutí:	<p>Právní rámec je hodnocen jako nedostatečný. Chybějí v něm právní normy zaměřené na boj proti hybridním hrozbám a dezinformacím. Neexistují jednoznačné definice těchto hrozeb v zákonech, což způsobuje nejednoznačnost a neúčinnost v aplikaci práva. Problémem je také chybějící vymahatelnost práva a problémy s aplikací existujících právních nástrojů, které by se daly v těchto oblastech využít.</p>	<p>Právní rámec je hodnocen jako průměrný. Slabiny byly identifikovány v chybějící právní definici relevantních pojmů. Chybí také účinné a transparentní nástroje pro blokování webů v krizových situacích. Kompetenční zákon nezahrnuje pravomoci v oblasti hybridních hrozeb a strategické komunikace, což ztěžuje koordinaci. Dílčí nedostatky byly identifikovány také v rámci financování politických stran, implementaci sankční legislativy nebo udělování (či odebrání) práva k pobytu cizincům.</p>

Slovensko

„Nemáme žádný legislativní rámec pro boj proti hybridním hrozbám. Ani to, co bylo přijato, nefunguje.“

Citace z výzkumného rozhovoru

1. Chybějící definice pojmů

Základním problémem právní úpravy hybridních hrozeb na Slovensku a souvisejících jevů je chybějící právní definice a definiční rámec mnoha základních pojmů. Některé z nich se ve veřejných politikách vyskytují, ale z důvodu právní jistoty, srozumitelnosti a předvídatelnosti by bylo vhodné je zakotvit v právních předpisech. **Ve slovenském právním řádu chybí právní definice následujících pojmů:**

- Hybridní hrozba
- Hybridní působení
- Dezinformace
- Misinformace
- Malinformace
- Vlivové působení
- Polovojenská skupina a další

Tento nedostatek terminologie způsobuje aplikační problémy při používání právních předpisů k regulaci jednání nebo sankcionování činností, které spadají do oblasti hybridních hrozeb. V případě potřeby regulovat nebo sankcionovat takové činnosti není možné použít přijatý pojmový aparát.

V praxi se tento nedostatek projevil například při zavedení institutu blokování webových stránek novelou zákona o kybernetické bezpečnosti (zákon č. 69/2018 Z.z.). Novela z února 2022 sice zavedla možnost blokovat škodlivou činnost, která zahrnovala „závažné dezinformace a jiné formy hybridních hrozeb“. Ani jeden z těchto pojmů však v té době ve slovenském právu nebyl (a stále není) definován.

Stejný problém existuje i u dalších dvou právních předpisů. Zákon o Vojenském zpravodajství č. 500/2022 Z.z. stanovuje v § 5 působnost vojenského zpravodajství při získávání a vyhodnocování informací také v oblasti hybridních hrozeb a dezinformací, pokud ohrožují obranu nebo obranyschopnost Slovenské republiky, ale nikde tyto pojmy nedefinuje. V novele zákona č. 110/2004 Z.z. o fungování Bezpečnostní rady Slovenské republiky v době míru byl zřízen Výbor pro hybridní hrozby jako jeden z výborů Bezpečnostní rady Slovenské republiky (dále jen BR SR) aniž by byl tento pojem právně definován. Úprava tohoto pojmu ve statutu výboru ani ve veřejných politikách nenahrazuje legální definici a působí problémy i při aplikaci v praxi.

2. Nedostatečné legislativní zakotvení kompetencí a určení primární odpovědnosti za boj proti hybridním hrozbám

Vzhledem k šíři a složitosti problematiky hybridních hrozeb, která zasahuje do kompetencí mnoha (ne-li všech) resortů a má mnoho podob, je nezbytné jasně stanovit kompetenční rámce a koordinaci mezi jednotlivými ústředními orgány státní správy (ÚSÚ). Zatímco současné znění kompetenčního zákona (zákon č. 575/2001 Z.z.) stanoví obecné zásady, včetně poskytování součinnosti, výměny informací či zpracování analýz v oblasti svěřených kompetencí, žádný z ÚSÚ nemá mezi svými kompetencemi jasně vymezenou působnost v oblasti hybridních hrozeb.

Díličí řešení spočívající v novelizaci zákona o fungování Bezpečnostní rady vlády Slovenské republiky v době míru primární kompetence v této oblasti nevyřešilo. Výbor poradního orgánu vlády SR (který se navíc podle informací z provedených rozhovorů dosud ani jednou nesešel) nemůže nahradit skutečný výkon kompetencí a koordinaci činností v takto zásadní oblasti. Vzhledem k tomu, že hybridní hrozby se vyznačují meziresortním až meziodvětvovým charakterem, absence jasného vymezení kompetencí a koordinace výkonu opatření v této oblasti zásadně snižuje odolnost celé společnosti vůči tomuto druhu hrozeb.

3. Dílčí a sektorové právní předpisy

Samostatným problémem jsou nedostatky legislativy v jednotlivých dílčích oblastech souvisejících s problematikou hybridních hrozeb. Vzhledem k omezenému rozsahu této analýzy je níže uveden pouze výběr některých právních předpisů, které se této problematice dotýkají.

• **Volby, volební kampaně a financování**

- Ovlivňování politických stran a jejich skryté financování je často používaným nástrojem hybridního působení a bylo prokázáno v mnoha případech¹. Přestože Slovensko formálně zakazuje financování politických stran i politických kampaní ze zahraničí v zákoně č. 181/2014 Z.z. o volební kampani, je poměrně snadné tento zákaz obejít prostřednictvím třetích stran (právnických nebo fyzických osob ze Slovenska). Zdroj financování darů politickým stranám a kampaním totiž není třeba nijak prokazovat, stejně jako není třeba zkoumat přiměřenost daru k příjmům dárce.
- S rostoucím významem internetu a zejména sociálních sítí pro volební kampaně se současný právní rámec jeví jako nedostatečný. Současné formy volební kampaně v internetovém prostoru jdou nad rámec stávající právní normy, která v době svého vzniku nemohla reagovat na výrazný nárůst významu tohoto způsobu vedení volební kampaně. Příklady jsou televizní a rozhlasové stanice vysílající pouze online, influenceri (u nichž není jasné, zda a kdy informují za úplatu), deepfake audio a video nahrávky, automatizované sítě účtů na sociálních sítích. Tyto a mnohé další specifické formy, které volební kampaně v online prostředí nabývají, vyžadují přesnější a jasnější regulaci.

• **Působení polovojských skupin**

- Problematika paramilitárních skupin, které si uzurpují kompetence a oprávnění určená pouze pro státní ozbrojené síly, je velmi široká a složitá. Klíčem k jejich smysluplné regulaci je však jasné vymezení pojmu. Na Slovensku neexistuje žádná právně závazná definice pojmu polovojská skupina, která by obsahovala jasné vymezení. Absence takové definice znamená, že činnost státu v této oblasti není koncepční a předvídatelná. Za polovojské skupiny lze totiž považovat celé spektrum organizací, které se vyznačují používáním uniforem, vojenským výcvikem a zacházením se zbraněmi nebo jejich napodobeninami. Je třeba jasně rozlišovat mezi těmi, které nepředstavují žádné bezpečnostní riziko (kluby vojenské historie, airsoftová sdružení, střelecké kluby) a organizacemi připravujícími se na ozbrojenou akci proti státu nebo napojenými na cizí mocnost.

• **Uplatňování mezinárodních sankcí**

- Aplikační praxe ukázala problémy při provádění opatření souvisejících s mezinárodními sankcemi. Problematickým se jeví zejména nejasné vymezení pravomocí vnitrostátních orgánů v zákoně o provádění mezinárodních sankcí.

¹ Za všechny případy lze uvést půjčku ruské banky francouzskému Front National, skryté financování italské La Liga z příjmů z prodeje ruské ropy

„Legislativu máme. Nemáme ale dostatek judikatury a snahu právo důsledně vymáhat.“

Citace z výzkumného rozhovoru

Hybridní hrozby, dezinformace a strategická komunikace jsou i v České republice oblastmi, kde legislativní úpravy vykazují nedostatky podobné těm na Slovensku.

1. Chybějící definice pojmů

Česká legislativa, podobně jako ta slovenská, nezná pojmy jako „dezinformace“ nebo „hybridní hrozby“. Tyto termíny nejsou právně zakotveny a postihovány jsou pak pouze tehdy, pokud spadají pod obecné trestné činy definované v trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.). Mezi takové činy může patřit například poškození cizích práv (§ 181), pomluva (§ 184), vyzvědačství (§ 316), hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob (§ 356), šíření poplašné zprávy (§ 357) a další skutkové podstaty. Respondenti našeho výzkumu se ovšem ve velké míře shodují na tom, že s výjimkou prozatím neexistujících skutkových podstat „spolupráce s cizí mocí“ není nedostatek definice či obecně nedostatek legislativy tím stěžejním problémem v těchto oblastech.

2. Právní úprava blokování webových stránek

Česká republika na rozdíl od Slovenska nemá žádnou právní úpravu pro blokování webových stránek. Tato situace se ukázala jako problematická během krize na začátku roku 2022, kdy byly poskytovatelem domény NIC.cz vypnuty některé webové stránky šířící dezinformace spojené s plnohodnotnou invazí Ruské federace na Ukrajinu. Blokování webů bez právního základu je ale kontroverzní z hlediska právní jistoty a svobody slova a jeho absence může omezovat schopnost státu efektivně reagovat na tyto krizové situace.

3. Absence pravomocí a zodpovědností v oblasti hybridních hrozeb a strategické komunikace v kompetenčním zákoně

Česká republika rovněž postrádá nastavení jasných pravomocí, zodpovědností a mantinelů v oblasti hybridních hrozeb či strategické komunikace na zákonné (a v případě strategické komunikace i podzákoně) úrovni. Kompetenční zákon (Zákon č. 69/1993 Sb., Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky) neobsahuje žádné vymezené kompetence pro oblast hybridních hrozeb a strategické komunikace, což může komplikovat koordinaci mezi jednotlivými orgány státní správy. To se ukazuje jako významný problém při snaze o efektivní reakci na hybridní hrozby, které vyžadují meziresortní spolupráci a koordinaci, ale také při přidělování gesce jednotlivých dílčích činností spojených s oblastí hybridních hrozeb.

4. Dílčí a sektorové právní předpisy

- **Financování politických stran ze zahraničí:** Podobně jako na Slovensku, i česká legislativa vykazuje nedostatky v jednotlivých dílčích oblastech souvisejících s hybridními hrozbami. Téměř totožné problémy lze identifikovat jak v případě Zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, který sice reguluje financování politických stran, a to jak v možnosti obejít zákaz financování ze zahraničí pomocí třetích stran, tak v oblasti kampaní na internetu a sociálních sítích, které jdou nad rámec úpravy a vyžadují přesnější regulaci.
- **Sankční legislativa:** Velmi pozitivně bylo naopak hodnoceno přijetí Sankčního zákona (1/2023 Sb.) a významná novelizace Zákona o provádění mezinárodních sankcí (240/2022 Sb.), která byla přijata v reakci na plnohodnotnou ruskou agresi na Ukrajině. Česká legislativa mimo jiné umožňuje umisťovat právnické a fyzické osoby, které porušují skutkové podstaty určené sankčními režimy Evropské unie, na národní sankční seznam. Slabiny této legislativy dle hodnocení respondentů neleží pouze v jejich samotné právní úpravě. Často jde spíše o nedostatek kapacit státu pro jejich náročnou implementaci, složitost soudního přezkumu a komplikovanou koordinaci mezi celou řadou státních institucí a orgánů.
- **Slabiny v pobytové agendě:** Pobytová agenda je upravena v Zákoně č. 236/1999 Sb., tedy v Zákoně o pobytu cizinců na území České republiky. Dle hodnocení respondentů však tato právní úprava nedostatečně reflektuje bezpečnostní zájmy státu a při udělování pobytových oprávnění neúměrně upřednostňuje osoby, které mohou představovat bezpečnostní riziko, ale mají dostatek finančních prostředků pro zajištění podmínek pobytu a dalších podpůrných okolností (jako např. založení firmy v ČR, nákup nemovitosti v ČR, kvalitní právní servis, apod). Jako problematická byla rovněž identifikována skutečnost, že právo k pobytu (podobně jako občanství) není možné odebrat v případě, kdy bylo zpětně zjištěno, že bylo získáno nelegálně, například na základě padělaných dokumentů.

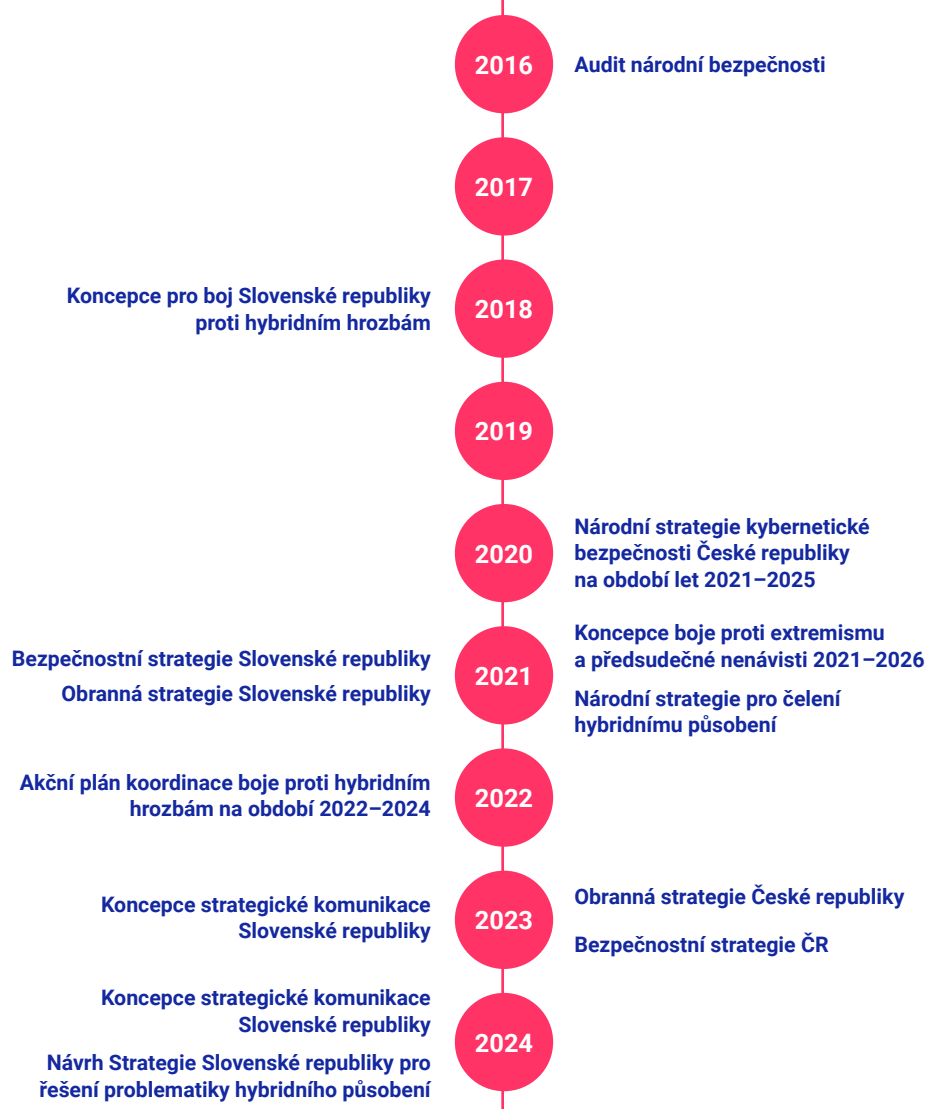
Shrnutí stavu legislativních rámců

Česká republika a Slovensko čelí podobným výzvám v oblasti hybridních hrozeb, dezinformací a strategické komunikace, zejména v absenci právních definic a jasného vymezení pravomocí. Česká republika má některé legislativní úpravy, ale trpí nedostatkem důsledného vymáhání, zatímco Slovensko má problémy s nejasnou legislativou a koordinací mezi orgány. Obě země potřebují zlepšit své právní rámce a implementační kapacity, aby lépe čelily hybridním hrozbám.

 Slovensko	 Česká republika
Chybějící definice pojmů:	
Neexistující shoda a právní definice hybridní hrozby, dezinformace, misinformace a dalších.	
Právní úprava blokování webových stránek:	
Existuje Novela zákona o kybernetické bezpečnosti z roku 2022, ale pojmy v ní nejsou jasně definovány.	Právní úprava neexistuje, což se ukázalo jako problematické během ruské invaze na Ukrajinu v roce 2022.
Absence jasných pravomocí a odpovědností:	
Nejsou jasně stanoveny kompetence a koordinace mezi jednotlivými orgány v oblasti hybridních hrozeb, což snižuje efektivitu reakce státu.	Postrádá nastavení jasných pravomocí a odpovědností v oblasti hybridních hrozeb a strategické komunikace.
Vymáhání práva:	
Chybí legislativní rámec a definice pojmů, což vede k problémům při vymáhání práva a nedostatečné koordinaci.	Přestože definice pojmů rovněž chybí, aplikovatelná legislativa existuje. Chybí ale dostatek judikatury a důsledná snaha právo vymáhat.
Konkrétní právní úpravy a implementace sankcí:	
V této oblasti byla rovněž identifikována nedostatečná právní úprava či nastavení zodpovědných funkcí v dané oblasti.	Sankční legislativa umožňuje umístování osob na národní sankční seznam, i když s kapacitními problémy při implementaci.
Dílčí a sektorové právní předpisy:	
Chybí regulace v oblasti financování politických stran, působení polovojenských skupin a uplatňování mezinárodních sankcí.	Identické problémy s financováním politických stran jako na Slovensku, pozitivní dopad Sankčního zákona a Zákona o provádění mezinárodních sankcí, nedostatky v pobytové agendě.

VEŘEJNÉ POLITIKY

Země:	 Slovensko	 Česká republika
Bodové hodnocení:	4,23	3,60
Shrnutí:	<p>Veřejné politiky jsou hodnoceny jako nedostatečné. Napřič existujícím strategiím a akčním plánům je jejich realizace v praxi slabá a závisí na politické vůli. Implementace strategií je často pouze formální a chybí reálná činnost. Změny a rušení politik přijatých předcházející vládou oslabuje opatření přijatá v této oblasti.</p>	<p>Veřejné politiky jsou hodnoceny jako podprůměrné. Česká republika má několik strategií a akčních plánů, ale jejich implementace je často spíše formální, bez snahy o reálnou změnu. Ve stávajících strategiích často chybí konkrétní opatření. Zcela také chybí Akční plán k dezinformacím a strategické komunikaci a jasné nastavení struktur a odpovědností v těchto oblastech.</p>

„Přijali jsme dokumenty, ale často se nerealizují a chybí kontrola jejich plnění.“*Citace z výzkumného rozhovoru*

Strategie zaměřené na boj proti hybridním hrozbám se v rámci Slovenské republiky začaly připravovat v roce 2017. Jednalo se o reakci na strategie přijaté na úrovni EU, která v roce 2016 přijala první opatření v této oblasti ve společném rámci pro boj proti hybridním hrozbám.² EU ve své globální strategii³ definovala hybridní hrozby jako jednu z hlavních bezpečnostních výzev, na což Slovensko reagovalo přijetím prvního koncepčního dokumentu v roce 2018. **Hlavní koncepce v oblasti hybridních hrozeb a strategické komunikace na Slovensku jsou následující (řazeno chronologicky):**

Koncepce pro boj Slovenské republiky proti hybridním hrozbám (2018)

Jedná se o hlavní koncepční dokument v oblasti hybridních hrozeb⁴, a rovněž jediný dokument přijatý v této oblasti do roku 2021. Koncepce poskytuje návrh institucionálního rámce a opatření ke zvýšení odolnosti státu. Vůbec poprvé také definuje největší hybridní hrozby pro Slovenskou republiku jako součást EU a NATO. Navrhuje institucionální rámec, jehož cílem není vytvoření nové instituce, ale efektivní využití stávajících systémů hodnocení bezpečnostních rizik jednotlivými orgány.⁵ Koncepce vytváří rámec pro opatření ke zvýšení odolnosti a klade důraz také na účinnou prevenci prostřednictvím zvyšování povědomí veřejnosti o hybridních hrozbách.

Bezpečnostní strategie Slovenské republiky (2021)

Strategie definuje jako jeden ze strategických bezpečnostních zájmů Slovenské republiky „připravenost státu a společnosti účinně a koordinovaně reagovat na hybridní hrozby, včetně dezinformací“.⁶ Za nejvýraznější projev hybridního působení Strategie označuje cílené šíření propagandy a dezinformací proti demokratickému systému a zakotvení Slovenské republiky v NATO a EU. Cílem těchto aktivit je také ovlivňovat politické rozhodování a veřejné mínění, výsledky demokratických volebních procesů, polarizovat společnost a zasévat nedůvěru veřejnosti vůči státu, zpochybňovat hodnotovou orientaci společnosti, jakož i manipulovat různé skupiny veřejnosti s cílem negativně ovlivnit realizaci bezpečnostních zájmů státu.

Strategie v oblasti boje proti dezinformacím a propagandě definuje zaměření na vytvoření koordinovaného národního mechanismu k posílení struktur a rozhodovacích procesů pro včasnou identifikaci, vyhodnocování a reakci na ovlivňování a dezinformace, jakož i na realizaci systémových opatření. V rámci strategické komunikace strategie definuje záměr aktivně prezento-

2 Spoločný rámec pre boj proti hybridným hrozbám reakcia Európskej únie. 2016. European Commission. April 6, 2016. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016JC0018>.

3 European Union. 2016. "Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe a Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy." https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf.

4 „Detail Materiálu | Portal OV.“ 2018. Rokovania.gov.sk. 2018. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23100/1>.

5 Ibid.

6 „BEZPEČNOSTNÁ STRATÉGIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY.“ n.d. Accessed August 28, 2024. https://www.vlada.gov.sk/data/files/8048_bezpecnostna-strategia-sr-2021.pdf.

vat zahraničně politické a bezpečnostní zájmy SR, rozvíjet kapacity veřejné správy a posilovat spolupráci s nevládním, akademickým a mediálním sektorem.

Obranná strategie Slovenské republiky (2021)

Strategie⁷ označuje propagandu a dezinformace za bezpečnostní rizika, která ohrožují stabilitu demokratického systému a podkopávají důvěru občanů ve stát. Zdůrazňuje potřebu posilovat odolnost státu vůči vojenským i nevojenským hrozbám, včetně hybridního působení, a vymezuje role slovenských ozbrojených sil v této oblasti. Dále zdůrazňuje význam strategické komunikace a veřejné diskuse pro dlouhodobou kontinuitu a společenskou podporu obranné politiky.

Akční plán koordinace boje proti hybridním hrozbám na období 2022–2024 (dále jen „APHH“) (2022)

Akční plán⁸ vychází z Bezpečnostní strategie Slovenské republiky do roku 2021 a z Programového prohlášení vlády na období 2021–2024. Cílem APHH je řešit koordinované působení zahraničních a domácích aktérů proti zájmům Slovenské republiky s cílem posílit odolnost státních institucí a společnosti vůči hybridním hrozbám. Hybridní hrozby mohou zahrnovat vměšování do voleb, strategickou korupci, negativní dopady na zahraniční investice, šíření nenávistného obsahu a dezinformací atd.

Plán obsahuje konkrétní úkoly zaměřené na zvyšování informovanosti veřejnosti, budování meziřesortní spolupráce, vytvoření systému strategické komunikace a posílení mezinárodní spolupráce. Dokument definuje aktivní spolupráci státu s hospodářským sektorem, akademickou obcí a občanskou společností jako základ úspěšné realizace.

7 „OBRANNÁ STRATÉGIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY SCHVÁLENÁ NÁRODNOU RADOU SLOVENSKEJ REPUBLIKY 27. JANUÁRA 2021.“ n.d. Accessed August 28, 2024. https://www.vlada.gov.sk/data/files/8049_obranna-strategia-sr-2021.pdf.

8 „Detail Materiálu | Portal OV.“ 2022. Rokovania.gov.sk. 2022. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/27021/1>.

Koncepce strategické komunikace Slovenské republiky (2023)

Koncepce strategické komunikace⁹ je součástí Akčního plánu koordinace boje proti hybridním hrozbám na období 2022–2024 (viz výše). Cílem Koncepce je zvýšit důvěru občanů v demokratické instituce státu a zvýšit informovanost a podporu veřejnosti pro dlouhodobé strategické zájmy Slovenské republiky. Koncepce definovala rámec pro zvýšení informovanosti veřejnosti o činnostech a službách státu a pro zlepšení komunikace mezi státem a občany. Nastavila mechanismy pro efektivnější spolupráci státních institucí v oblasti strategické komunikace se zapojením akademického, mediálního, soukromého a nevládního sektoru se záměrem zajistit rychlejší reakci státu v boji proti dezinformacím.

Koncepce strategické komunikace Slovenské republiky (2024)

Tato koncepce¹⁰ představuje nový rámec pro posílení schopnosti státu efektivně a včas komunikovat s veřejností. Cílem Koncepce je zajistit jednotnou a ucelenou komunikaci státu zaměřenou na informování občanů o prioritách, rozhodnutích a výsledcích vlády. Účelem tohoto dokumentu je podle návrhu zprávy „odstranit absenci systémového ukotvení mechanismu koordinované strategické komunikace, která umožňovala především zahraničním a domácím nevládním organizacím svévolně realizovat strategickou komunikaci státu bez převzetí odpovědnosti za její dopad na slovenskou společnost“.¹¹

Vzhledem k předcházející Koncepci strategické komunikace SR přijaté v létě 2023 se formou, jazykem a opatřeními jedná o krok zpět, který navíc zcela zanedbává celospolečenský přístup a zaměřuje komunikaci vlády s komunikací státu.

Návrh Strategie Slovenské republiky pro řešení problematiky hybridního působení (2024)

Návrh strategie¹² definuje systémový přístup SR k posílení bezpečnostních a obranných schopností, jakož i odolnosti státu a společnosti vůči hybridnímu působení. Návrh má ambici zavést funkční model institucionálního rámce sestávajícího z procesů sběru a vyhodnocování indikátorů, řízení a koordinace, jakož i tvorby a implementace politik v oblasti hybridního působení.

9 „Detail Uznesenia | Portal OV.“ 2023. Rokovania.gov.sk. 2023. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/20958/1>.

10 „Detail Uznesenia | Portal OV.“ 2024. Rokovania.gov.sk. 2024. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/21521/1>.

11 „PREDKLADACIA SPRÁVA.“ n.d. <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=5AAB64AFB46F4240B1DC1DA7C4A1C5EB-2DB70C4D5D383ACF396140E07D3A0EB7>.

12 „Legislatívny Proces - SLOV-LEX.“ 2024. Slov-Lex.sk. 2024. <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/LP/2024/291>.

Česká republika

„Umíme napsat dobré strategie, ale nikdo se jimi pak neřídí. Částečně kvůli neschopnosti státního aparátu s nimi pracovat a částečně kvůli politikům, kteří do toho hází vidle.“

Citace z výzkumného rozhovoru

„Neexistuje dokument, který by jasně formuloval strategii, nebo alespoň rámec strategické komunikace. To vede mimo jiné k neporozumění v rámci státní správy, co to vlastně je.“

Citace z výzkumného rozhovoru

Hlavní politiky v oblasti hybridních hrozeb a strategické komunikace v České republice jsou následující (řazeno chronologicky):

Audit národní bezpečnosti (2016)

Tento dokument zpracovaný na základě zadání předsedy vlády v roce 2016 se věnuje deseti okruhům hrozeb, které byly pro Českou republiku identifikovány jako zásadní. Mezi těmito hrozbami se objevují také (1) hybridní hrozby a jejich vliv na bezpečnost občanů ČR a (2) působení cizí moci. Každá hrozba je v dokumentu analyzována ve smyslu jejích potenciálních dopadů, ale také ve smyslu schopnosti českého státu tuto hrozbu identifikovat a reagovat na ni. Dokument také popisuje hlavní zodpovědnost institucí v jednotlivých oblastech a zahrnuje celou řadu konkrétních doporučení za účelem vykrytí nejzávažnějších slabin státu. K Audit národní bezpečnosti vznikl také Akční plán rozpracovávající doporučení do jednotlivých úkolů a opatření s danými gestory. Tento dokument je ovšem neveřejný.

Národní strategie kybernetické bezpečnosti České republiky na období let 2021–2025 (2020)

Tato strategie připravená Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB) identifikuje priority na dané období v oblasti kybernetické bezpečnosti, která zcela jistě může být a je doménou hybridního působení. Zajímavostí tohoto dokumentu je, že NÚKIB mezi strategické cíle řadí také strategickou komunikaci a říká, že intenzivní strategická komunikace by měla být nastavena jak v rámci ČR, tak na mezinárodní úrovni.

Koncepce boje proti extremismu a předsudečné nenávisti 2021–2026 (2021)

Koncepce mimo jiné upozorňuje na propojení extremismu a předsudečné nenávisti s šířením dezinformací vůči veřejnosti, a to i ze strany nedemokratických cizích zemí. Dále zmiňuje práci jak tuzemských, tak zahraničních konspirátorů a dezinformátorů. Koncepce si jako jeden z cílů si klade posílení schopnosti bojovat s dezinformacemi s prvky xenofobie, aby bylo Česko schopno reagovat na dezinformační vlny. Konkrétně navrhuje zvyšování kvalifikace odborníků, síťování a vytváření platforem spolupráce mezi bezpečnostními složkami, institucemi věnujícími se kyberbezpečnosti, občanskou společností, akademiky i komerčním sektorem. K této koncepci byl později vypracován Akční plán.

Národní strategie pro čelení hybridnímu působení (2021)

Strategie vychází z tehdejších platných bezpečnostních strategických dokumentů ČR a stanovuje tři strategické cíle v oblasti čelení hybridnímu působení: (1) odolná společnost, stát a kritická infrastruktura, (2) systémový a celostní přístup a (3) schopnost adekvátní a včasné reakce. Přestože ve strategii najdeme popis toho, jak hybridní působení může vypadat, dokument neobsahuje konkrétní případy ani aktéry, kteří tuto hrozbu představují. Mimo jiné si klade za cíl vybudovat systém strategické komunikace schopný efektivně předávat informace veřejnosti. A to jak průběžně a preventivně, tak i v rámci krizových situací. I k tomuto dokumentu vznikl Akční plán s konkrétněji rozpracovanými kroky, úkoly a gescí.

Obranná strategie České republiky (2023)

Tento koncepční strategický dokument připravený Ministerstvem obrany sám sebe označuje mimo jiné za „zásadní nástroj strategické komunikace vlády.“ Popisuje systematické hybridní působení, kterému je Česko vystavováno, a mezi konkrétními hybridními hrozbami jmenuje kybernetické útoky, dezinformační kampaně, ekonomický nátlak a sabotážní, subverzní a zpravodajské aktivity. Jako původce hybridního působení označuje Čínskou lidovou republiku a Rusko. Strategickou komunikaci dokument označuje za významný nástroj posilování odolnosti státu a společnosti. Klíčovou roli podle něj hraje zejména Úřad vlády v oblasti koordinace čelení hybridnímu působení a strategické komunikace státu a dále také Ministerstvo vnitra v oblasti čelení hybridnímu působení ohrožujícímu vnitřní bezpečnost.

Bezpečnostní strategie ČR (2023)

Rovněž v roce 2023 byla vydána také nová Bezpečnostní strategie ČR. Podobně jako Obranná strategie zmiňuje Rusko a Čínskou lidovou republiku (a navíc také nestátní aktéry) jako primární původce hybridního působení. Rovněž zdůrazňuje roli Ministerstva vnitra v prevenci a potírání hybridních hrozeb a působení cizí moci a vyzdvihuje důležitost strategické komunikace jakožto nástroje naplňování cílů strategie. Dokument dále uvádí, že zásadní součástí posilování společenské odolnosti představuje čelení dezinformacím, informačním operacím a snahám o manipulaci informačního prostoru a jako účinnou reakci na tyto hrozby popisuje podporu vzdělávání v oblasti informační gramotnosti, posilování občanské společnosti, právě strategickou komunikaci státu a budování kapacit pro detekci a analýzu hrozeb. Vláda se v dokumentu zavazuje postarat se o usnadnění cílené komunikace mezi veřejnou správou, akademickým, neziskovým a soukromým sektorem k bezpečnostním otázkám. Dokument nicméně neobsahuje konkrétní kroky a opatření, která by v tomto směru vláda či státní instituce měly podniknout.

Shrnutí veřejných politik

Analýza veřejných politik České republiky a Slovenska v oblasti hybridních hrozeb, strategické komunikace a dezinformací ukazuje, že obě země čelí podobným výzvám a hrozbám, s done dávna podobnou mírou uvědomění si těchto skutečností, což strategické dokumenty reflektují. Přestože Slovensko vykazovalo vyšší míru formálního přijetí konceptu strategické komunikace a jeho formalizace v rámci státních struktur a kontinuity strategií, tento vývoj se ukázal jako nestabilní a podléhající politickým změnám, jelikož s nástupem nové vlády byl rozvoj strategické komunikace nejen zastaven, ale dokonce se dostal do regrese. Česká republika se zatím potýká zejména s nedostatečnou implementací poměrně kvalitně napsaných strategií. Klíčovým faktorem pro úspěch obou zemí bude zajištění efektivní realizace přijatých strategií, zvýšení míry spolupráce mezi státními institucemi a zajištění transparentnosti a veřejné podpory těchto politik.

 Slovensko	 Česká republika
Strategické dokumenty a jejich implementace:	
Obě země mají vypracovány různé, mnohdy velmi kvalitní strategické dokumenty a koncepce zaměřené na boj proti hybridním hrozbám, dezinformacím a kybernetickým hrozbám. V obou případech však dochází k časté kritice za nedostatečnou implementaci těchto strategií v praxi. V obou zemích je implementace těchto politik často vnímána jako formální, s nízkou mírou reálné činnosti, což závisí na politické vůli a schopnosti státní správy. Přijímány jsou navíc bez adekvátního finančního zajištění nákladů potřebných na jejich implementaci.	
Bezpečnostní hrozby:	
Hybridní hrozby, jako jsou dezinformace, propaganda a kybernetické útoky, jsou v Česku považovány za významná rizika. Strategické dokumenty ČR identifikují podobné hrozby pocházející zejména z Ruska a Číny. V případě Slovenska tomu bylo podobně až do roku 2023, kdy byly přijaty nové dokumenty a strategie, které tento přístup na Slovensku zvrátily.	
Role strategické komunikace:	
Obě země uznávají význam strategické komunikace jako klíčového nástroje v boji proti hybridním hrozbám. České i slovenské strategické dokumenty zahrnují aspekty strategické komunikace, zaměřené na informování a edukaci veřejnosti. Strategická komunikace je v obou zemích vnímána jako prostředek pro posílení odolnosti společnosti vůči dezinformacím a propagandě.	
Vymáhání práva:	
Chybí legislativní rámec a definice pojmů, což vede k problémům při vymáhání práva a nedostatečné koordinaci.	Přestože definice pojmů rovněž chybí, aplikovatelná legislativa existuje. Chybí ale dostatek judikatury a důsledná snaha právo vymáhat.

Institucionální rámec a specifické dokumenty:

Slovensko má širší chronologický přehled přijatých dokumentů v oblasti hybridních hrozeb a strategické komunikace a některé z dokumentů vykazují větší důslednost nastavovací struktur a mechanismů než v Česku, zejména v oblasti strategické komunikace. V současnosti ale nově přijaté dokumenty (2023–2024) předchozí vývoj zastavily, obsahují řadu chyb a nepřesností a strategická komunikace se dle nových strategií prolíná s komunikací vládní a politickou.

Naopak v České republice je implementace strategií často kritizována pro neexistenci jasně formulovaného strategického rámce, což vede k nepochopení uvnitř státní správy. Dokumenty jako Audit národní bezpečnosti nebo Národní strategie pro čelení hybridnímu působení identifikují hrozby a navrhují opatření, avšak jejich implementace je vnímána jako nedostatečná. Konkrétní, transparentní a jasné rozložení odpovědností a struktur mezi institucemi v oblastech dezinformací a strategické komunikace pak zcela chybí, stejně jako její samotný koncept a priority. To může vést nejen k nejasné koordinaci, ale také k obecnému nepochopení toho, co strategická komunikace vlastně je a k čemu slouží, a to jak mezi politickými představiteli, tak mezi zástupci státní správy.

Dílčí a sektorové právní předpisy:

Chybí regulace v oblasti financování politických stran, působení polovojenských skupin a uplatňování mezinárodních sankcí.

Identické problémy s financováním politických stran jako na Slovensku, pozitivní dopad Sankčního zákona a Zákona o provádění mezinárodních sankcí, nedostatky v pobytové agendě.

INSTITUCIONÁLNÍ KAPACITY

Země:	 Slovensko	 Česká republika
Bodové hodnocení:	4,36	3,15
Shrnutí:	Institucionální rámec je hodnocen jako nedostatečný . Přes posílení odborných útvarů mezi roky 2022 a 2023 jsou tyto útvary v současnosti paralyzovány nebo přímo rušeny a neplní svůj původní účel. Problémem je také neexistence jasněho určení hlavního koordinátora v oblasti hybridních hrozeb a nevyjasněná komunikace mezi institucemi. Politické nominace do odborných pozic a nedostatek technických a personálních kapacit situaci ještě zhoršují. Spolupráce mezi institucemi je minimální a často se omezuje na formální záležitosti.	Institucionální rámec je hodnocen jako průměrný . Přestože řada institucí existuje, zejména na silových rezortech a nově na Úřadu vlády, mechanismy jejich koordinace nejsou formalizovány a plně využívány, jejich práce není dostatečně finančně zajištěna a jejich fungování není dostatečně stabilní, jelikož podléhá případným politickým změnám.

Slovensko

„Máme instituce pro strategickou komunikaci a boj proti hybridním hrozbám pouze na papíře, ve skutečnosti neplní svou zamýšlenou funkci.“

Slovenská republika, ačkoli čelí podobným bezpečnostním výzvám, jako řada dalších zemí, se problematikou hybridních hrozeb a strategické komunikace začala zabývat poměrně pozdě. Koncepce boje proti hybridním hrozbám Slovenské republiky z roku 2018 nestanovila rámec pro vytvoření specializovaných útvarů státní správy, ale pouze definovala úkoly pro již zřízené struktury, zejména pro Úřad vlády SR a Slovenskou informační službu. Teprve projekt financovaný EU v roce 2022 umožnil posílení existujících a vytvoření nových specializovaných útvarů zaměřených na hybridní hrozby a strategickou komunikaci, jejich personální, ale i technické zajištění. Po volbách v září 2023 však došlo k postupnému odchodu specializovaného personálu, k uzavření či přeorientování některých útvarů a také k celkové degradaci řešení této bezpečnostní problematiky.

V současnosti na Slovensku působí v oblasti hybridních hrozeb, dezinformací a strategické komunikace následující instituce a útvary:

Národní bezpečnostní a analytické centrum Slovenské informační služby: Je klíčovou složkou v oblasti boje proti hybridním hrozbám na Slovensku. Odpovídá za monitorování a analýzu informací o hybridních hrozbách. Působí jako koordinátor v oblasti hybridních hrozeb na národní úrovni.¹³

13 „Detail Materiálu | Portal OV.“ 2018. Rokovania.gov.sk. 2018. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23100/1>.

Situační centrum Úřadu vlády SR: Slouží i jako národní kontaktní místo pro hybridní hrozby a plní povinnosti vyplývající z Koncepce pro boj Slovenské republiky proti hybridním hrozbám. Měl by komunikovat a sdílet informace s partnerskými zpravodajskými službami a bezpečnostními agenturami zemí EU a NATO, jelikož spolupráce na mezinárodní úrovni je klíčová pro efektivní boj proti hybridním hrozbám.¹⁴

Odbor strategické komunikace Úřadu vlády SR: Má v kompetenci koordinaci strategické komunikace na národní úrovni.¹⁵ Ve spolupráci s ostatními složkami vlády se má zaměřovat na komunikaci s veřejností a médií, v souladu s koncepcí strategické komunikace připravovat a realizovat komunikační strategie zaměřené na komunikaci demokratických hodnot a zahraničněpolitického ukotvení Slovenska. Současný stav personálního obsazení, kdy byli v měsících po posledních parlamentních volbách propuštěni všichni odborní pracovníci, však neumožňuje profesionální a efektivní přípravu strategické komunikace, což se projevilo absencí strategické komunikace během událostí kolem útoku na předsedu vlády Slovenské republiky v květnu 2024.

Centrum boje proti hybridním hrozbám Ministerstva vnitra: Jedná se o specializovaný útvar, který se zaměřuje na problematiku hybridních hrozeb v oblastech v působnosti Ministerstva vnitra. Mezi hlavní úkoly CBHH patří prevence, monitorování, analýza a navrhování opatření v působnosti Ministerstva vnitra, vzdělávání a osvěta a spolupráce s dalšími relevantními složkami státu.¹⁶ Do budoucna má centrum ambici koordinovat úkoly státní správy při budování odolnosti vůči hybridním hrozbám. Vzhledem k nedostatečnému pochopení závažnosti problematiky je činnost Centra v současné době značně utlumená.

Odbor strategické komunikace Ministerstva obrany SR: V rámci ministerstva působil od roku 2022 specializovaný útvar zabývající se hybridními hrozbami a strategickou komunikací, který do jisté míry spolupracoval s ozbrojenými silami a vojenským zpravodajstvím. Vedení ministerstva obrany po posledních parlamentních volbách přehodnotilo poslání útvaru a od května 2024 specializovaný útvar pokračuje už jen jako Odbor pro strategickou komunikaci, bez kompetence řešit hybridní hrozby. Ministerstvo obrany se také prostřednictvím Ozbrojených sil SR podílí na mezinárodních cvičeních a spolupracuje s NATO a EU na posilování schopností odolávat hybridním útokům.

Oddělení kybernetických a hybridních hrozeb Ministerstva zahraničních věcí a evropských záležitostí Slovenské republiky: Oddělení má v odpovědnosti kybernetickou diplomacii a politiky související se zvyšováním odolnosti na úrovni EU a částečně i NATO. Intenzivně spolupracuje s mezinárodními partnery v EU na zajištění jednotného a účinného přístupu k řešení výzev souvisejících s problematikou hybridních hrozeb. Strategickou komunikaci v rámci ministerstva mají v odpovědnosti zaměstnanci Komunikačního oboru.

Pracoviště pro hybridní hrozby a dezinformace Národního bezpečnostního úřadu: Úřad hraje klíčovou roli v oblasti kybernetické bezpečnosti a ochrany kritické infrastruktury. Zajišťuje koordinaci mezi jednotlivými státními a soukromými subjekty a poskytuje podporu při řešení kybernetických incidentů. Národní bezpečnostní úřad zřídil pracoviště v roce 2020 se záměrem systematicky sle-

14 „Detail Materiálu | Portal OV.“ 2024. Rokovania.gov.sk. 2024. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/29267/1>.

15 „Detail Uznesenia | Portal OV.“ 2024. Rokovania.gov.sk. 2024. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/21521/1>.

16 Minv.sk. 2024. <https://www.minv.sk/?institut-spravnych-bezpecnostnych-analyz-isba&subor=497835>.

doovat, vyhodnocovat, analyzovat a reagovat na informační operace zaměřené na šíření potenciálně škodlivých informací.¹⁷

Odbor strategických priorit Ministerstva školství, výzkumu, vývoje a mládeže SR: Monitoruje hybridní hrozby v sektoru vzdělávání, výzkumu a vývoje a vydává doporučení pro zvyšování odolnosti vůči těmto hrozbám. Ministerstvo zřídilo také Útvar strategické komunikace, který zajišťuje komunikaci ministerstva s tématem zvýšení odolnosti žáků, studentů a zaměstnanců v sektoru vzdělávání, výzkumu a vývoje v oblasti hybridních hrozeb. Zajišťuje strategickou komunikaci ministerstva o hybridních hrozbách v odvětví vzdělávání, výzkumu a vývoje.¹⁸

Česká republika

„Instituce nemají jasné zakotvení, nová vláda je může kdykoliv rozpustit.“

Citace z výzkumného rozhovoru

Zásadním problémem institucionálního rámce obrany proti hybridním hrozbám, dezinformacím či strategické komunikace v Česku je nejasná gesce a koordinační pravomoc. Zárodky institucionálního rámce existují v podobě dílčích oddělení a odborů, neexistuje ale jasná hierarchie a instituce s koordinační pravomocí. Ta je přitom v oblasti hybridních hrozeb i strategické komunikace naprosto zásadní.

Čistě formálně měla tato gesce v minulosti připadnout už několika aktérům – hybridní hrozby například Ministerstvu obrany, koordinátorovi agendy členění hybridnímu působení Bezpečnostní rady státu, či Poradci pro národní bezpečnost. Dezinformace pak měly spadat například pod Oddělení strategické komunikace při Úřadu vlády nebo pod pozici Zmocněnce pro oblast médií a dezinformací. Skutečností ale zůstává, že ani jedna z těchto institucí či funkcí se této odpovědnosti celistvým způsobem neujala. Také postoj k faktu, zda dezinformace či hybridní hrozby spadají do jejich kompetencí, se opakovaně mění.

To působí zmatečně nejen navenek vůči občanům, což může vést ke zvýšení nedůvěry v tyto instituce, ale také dovnitř. Zaměstnanci státní správy sami nemají jasný rámec, ve kterém se mohou pohybovat, a často pak dochází například k paralelním koordinačním aktivitám, nebo naopak k aktivitám striktně rezortním. To je navíc zatíženo nedostatečným mandátem jakékoliv instituce k tomu do těchto aktivit zasahovat.

Novinkou je vytvoření nové funkce vládního koordinátora strategické komunikace, který by měl mít na starosti komunikaci státu, obranu před dezinformacemi a cizím vlivem. Lze očekávat, že tato funkce přispěje k větší koordinaci mezi rezorty. Konkrétní výstupy však zatím nejsou známe.

17 Nbu.gov.sk. 2024. <https://www.nbu.gov.sk/nbu-zriadil-pracovisko-pre-hybridne-hrozby-a-dezinformacie/>.

18 „Štatút a Organizačný Poriadok MŠVVaM SR | Ministerstvo Školstva, Výskumu, Vývoja a Mládeže Slovenskej Republiky.“ 2024. Minedu.sk. February 21, 2024. <https://www.minedu.sk/statut-a-organizacny-poriadok-msvvam-sr/>.

Ani stávající oddělení a odbory pak obvykle nejsou jasně zakotveny a změna politického vedení by tak podobně jako na Slovensku mohla vést k rychlému rozpuštění či změně samotného účelu těchto institucí.

Jednotlivé rezorty a instituce vykazují schopnost se vzájemně koordinovat alespoň na neformální, „dobrovolné“ úrovni, zejména v krizových situacích. To je ale opět založeno na interních vztazích a zkušenostech jednotlivých osob, které na agendě pracují, a nikoliv na systematické a dlouhodobě udržitelné strategii.

V Česku v současnosti působí v oblasti hybridních hrozeb, dezinformací a strategické komunikace následující instituce a útvary:

Bezpečnostní rada státu (BRS): V rámci struktur Bezpečnostní rady státu byla zřízena **Odborná pracovní skupina pro čelení hybridnímu působení**. Jejím účelem je výměna informací mezi rezorty a koordinace při reakci na hybridní působení. Jejími členy jsou kromě koordinátora agendy čelení hybridnímu působení a ředitele sekretariátu BRS také zástupci členů vlády, České národní banky, Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, Národního bezpečnostního úřadu, Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost, zástupci zpravodajských služeb, Armády České republiky, Policie České republiky a dalších institucí. V praxi tato Odborná pracovní skupina neplní svůj účel, částečně kvůli velmi nízké frekvenci setkávání, ale také, dle respondentů, kvůli tomu, že nemá skutečnou ambici aktivity výrazně koordinovat.

Oddělení strategické komunikace při Úřadu vlády: Toto oddělení (nikoliv odbor) strategické komunikace zodpovídá za analýzu informačního prostředí, přípravu komunikačních doporučení pro členy vlády a jednotlivé rezorty, monitoring hrozeb, koordinaci strategické komunikace a celou řadu dalších činností, které by mělo vykonávat v poměrně nízkém počtu zaměstnanců. Oddělení v praxi funguje jako „centrum podpory“ pro rezorty, které o součinnost s ním mají zájem. Nabízí propojení na relevantní aktéry, analytickou podporu a podporu v konkrétních komunikačních postupech. Koordinace a spolupráce je ale v praxi více neformální a založená na zkušenostech a důvěře mezi jednotlivými zaměstnanci, nikoliv založená na formálních principech. Spolu se jmenováním vládního koordinátora strategické komunikace by se z tohoto oddělení měl stát větší odbor, v rámci kterého by mělo pracovat okolo desítky osob věnujících se komunikaci státu a problematice dezinformací.

Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB): Je stěžejní institucí, která zajišťuje kybernetickou bezpečnost České republiky, a má tedy zodpovědnost za klíčovou oblast obrany proti hybridním hrozbám. Na starosti má mimo jiné také ochranu utajovaných informací pro oblast informačních a komunikačních systémů, připravuje zákony v oblasti kybernetické bezpečnosti a věnuje se také osvětě a vzdělávání. Důležitou roli hraje také v oblasti strategické komunikace.

Sekce obranné politiky a strategie Ministerstva obrany: Součástí této sekce je také Oddělení reakce na hybridní hrozby v rámci Odboru krizového řízení. Mimo jiné má tato sekce na starosti zpracování zásadních strategických dokumentů (jako je výše zmiňovaná Obranná strategie).

Velitelství informačních a kybernetických sil Armády ČR (VeKySIO): Velitelství je zodpovědné za operace v kybernetickém prostoru, včetně operací informačních a psychologických, a podílí se také na civilně-vojenské spolupráci. Součástí jsou také specialisté ze 103. centra CIMIC/PSYOPS, tedy odborníci na civilně-vojenskou spolupráci a psychologické operace. Dle celé řady respondentů je

Armáda ČR jedinou českou institucí, která má dostatečné schopnosti, kapacity a znalosti na efektivní strategickou komunikaci. Jejím úkolem nicméně není působit dovnitř české společnosti.

Centrum proti hybridním hrozbám Ministerstva vnitra (CHH): Jedná se o první specializovanou instituci zaměřenou na hybridní hrozby v české státní správě. Založeno bylo již v roce 2017 na základě doporučení z Auditů národní bezpečnosti. Funguje jako odborné analytické a koncepční pracoviště zaměřené na vlivové působení cizí moci nebo dezinformace s dopadem na vnitřní bezpečnost. Věnuje se také zvyšování odolnosti veřejné správy a dalších subjektů proti působení cizí moci pomocí školení a vzdělávání.

Krizový informační tým Ministerstva vnitra (KRIT): Tento tým v rámci Ministerstva vnitra nemá přímou formální zodpovědnost za strategickou komunikaci jako takovou, jeho činnost je však důležitou součástí této agendy. Připravuje komunikační doporučení pro ministerstva v tématech spojených s vnitřní bezpečností, ale také navrhuje a realizuje vlastní informační kampaně za účelem řešení konkrétních krizových situací, např. týkajících se ruské invaze na Ukrajinu, nebo eskalace konfliktů ve společnosti.

Odbor komunikace Ministerstva zahraničních věcí: V rámci tohoto odboru existuje také Oddělení strategické komunikace, které zodpovídá za strategickou komunikaci Ministerstva zahraničních věcí, má na starosti spolupráci s dalšími resorty a mezinárodními partnery v této oblasti.

PR Pohotovost Ministerstva pro místní rozvoj: Nejedná se o specializovaný odbor, ale o „aktivitu“ realizovanou na Ministerstvu pro místní rozvoj, financovanou z Norských fondů. Cílem této aktivity je na vyžádání pomáhat představitelům obcí a měst, zaměstnancům obecních a městských úřadů a dalším místním aktérům v komunikaci, a to zejména v krizových situacích. Nabízejí nejen přípravu komunikačních strategií, ale také pomoc s přípravou konkrétních výstupů či školení.

Zpravodajské služby: Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace i Vojské zpravodajství hrají v obraně proti hybridním hrozbám důležitou roli a výsledky této činnosti prezentují mimo jiné ve Výročních zprávách. Konkrétní oddělení/útvary, který by se těmto tématům věnoval, však z pochopitelných důvodů není znám.

Stálá komise pro hybridní hrozby Parlamentu ČR: Vznikla v roce 2020. Jejím úkolem je provádět kontrolu ochrany voleb a mapovat situaci v oblasti obrany proti hybridním hrozbám. Může předkládat doporučení, nebo vyzývat vládu k zabývání se konkrétní skutečností týkající se hybridních hrozeb.

Analýza kapacit, financování, procesů a politické prioritizace

Personální a technické kapacity

Země:	 Slovensko	 Česká republika
Bodové hodnocení:	4,05	3,35
Shrnutí:	<p>Personální a technické kapacity jsou hodnoceny jako podprůměrné. V této oblasti stále existuje nedostatek kvalifikovaných pracovníků a technických prostředků a vybavení. Některé instituce mají jen několik dostatečně vyškolených zaměstnanců, chybějí odborníci na komunikaci, analytici a koncepční pracovníci. Technické vybavení, zejména v oblasti analytických nástrojů a softwarového vybavení, neodpovídá reálným potřebám, nebo chybí úplně.</p>	<p>Personální a technické kapacity jsou hodnoceny jako průměrné. Ve státních institucích chybí jak technické vybavení, zejména software na analýzu otevřených zdrojů a sociálních sítí, ale také zaměstnanci, kteří by s těmito nástroji uměli efektivně pracovat. Chybí také odborníci na komunikaci, kteří dokáží plánovat a kreativně vytvářet kampaně. Podobně chybí dostatek expertů na hybridní hrozby, kybernetickou bezpečnost nebo informační gramotnost. Zcela neexistující jsou pak znalosti pokročilých technologií či umělé inteligence. Rezorty a jednotlivé instituce navíc nemají kanály na průběžné sdílení informací a know-how. Chybějí konkrétní znalosti a odborníci, kterých je málo a jsou téměř výhradně v bezpečnostních institucích a rezortech.</p>

Financování

Země:	 Slovensko	 Česká republika
Bodové hodnocení:	3,86	3,06
Shrnutí:	<p>Financování je hodnoceno jako podprůměrné. Finanční zdroje určené na tuto oblast jsou nedostatečné, chybí transparentnost a strategické plánování, což vede k neefektivnímu využití dostupných financí. Financování je často závislé na evropských fondech, což omezuje flexibilitu a dlouhodobou udržitelnost. Struktura zdrojů je navíc postavena na personálních nákladech, přičemž chybí zdroje na školení, technické vybavení a veřejné kampaně. Napřích závazkům z minulého období nebyla zabezpečena kontinuita financování kapacit a rozpočtu na aktivity v oblasti hybridních hrozeb a strategické komunikace. Od roku 2024 je jakékoliv financování aktivit realizovaných MVO v této oblasti pozastaveno.</p>	<p>Financování je hodnoceno jako průměrné. Instituce a náklady na jejich provoz a aktivity jsou obecně hodnoceny jako poddimenzované, a to jak v oblasti personálních nákladů, tak v oblasti technického zajištění. Jako zásadní problém bylo opakovaně vyzdvižováno neefektivní využívání prostředků, které na tuto oblast vyhrazeny byly. Na kampaně v rámci strategické komunikace byly vyčleněny desítky milionů ročně, není však jasné, zda tyto aktivity měly efekt. Jelikož neexistuje jasný strategický plán s identifikovanými konkrétními cíli, není ani jasné, jaké výsledky tyto kampaně měly mít.</p>

Efektivita postupů

Země:	 Slovensko	 Česká republika
Bodové hodnocení:	4,36	3,40
Shrnutí:	<p>Efektivita postupů je hodnocena jako podprůměrná. Některé instituce vykonávají analýzy a poskytují doporučení, ale ta jsou zřídka uplatňována v praxi. Koordinace mezi rezorty je slabá a postupy jsou často neefektivní.</p>	<p>Efektivita postupů je hodnocena jako průměrná. Koordinace mezi rezorty je nedostatečná a nebyl institucionalizován žádný systém předávání informací. V rámci jednotlivých rezortů stále převládá nepochopení strategické komunikace, která by neměla sestávat pouze z jednorázových kampaní, ale měla by být založena na kontinuálním budování různých kanálů k oslovování občanů, které by se měly vzájemně doplňovat. Nesilovým rezortům není vlastní pracovat s monitoringem a připravovat se na dezinformační kampaně již preventivně. Veškerá spolupráce je založena spíše na neformálních vztazích mezi jednotlivými zaměstnanci a jejich osobní angažovanosti, nikoliv na formálních postupech, na kterých by panovala shoda.</p>

Politická priorita

Země:	 Slovensko	 Česká republika
Bodové hodnocení:	4,40	2,65
Shrnutí:	<p>Politická priorita je hodnocena jako podprůměrná. Vnímání důležitosti hybridních hrozeb a strategické komunikace mezi vládními politiky je velmi nízké. Tato témata se stala předmětem politického boje, což zásadně oslabuje vůli realizovat v dané oblasti jakékoliv opatření. Politici často tyto problémy ignorují nebo je považují za méně důležité. Po nástupu nové vlády pouze několik rezortů, jako například Ministerstvo školství a OS SR, projevuje určitou míru uvědomění a iniciativy. Politici často tyto hrozby podceňují a nezapojují se aktivně do jejich řešení.</p>	<p>Politická priorita je hodnocena jako průměrná. Obecně bylo uvědomění mezi vládními politiky týkající se hybridních hrozeb a strategické komunikace hodnoceno jako spíše rétorické, ale neprojevující se v praktických opatřeních. Jako zásadní problém bylo identifikováno nepochopení strategické komunikace jakožto konceptu, kdy politici mnohdy nerozumí tomu, co od systému strategické komunikace lze očekávat a jak se strategická komunikace odlišuje od komunikace politické.</p>

Shrnutí

 Slovensko	 Česká republika
Chybějící koordinace a jasné rozdělení kompetencí:	
<p>Obě země se potýkají s problémy v oblasti koordinace a jasné gesce při řešení hybridních hrozeb a implementaci strategické komunikace. V Česku je tato nedostatečná koordinace způsobena nejasnou hierarchií a do současnosti absencí centralizované instituce s jasnou koordinací pravomocí. Na Slovensku sice existují specializované útvary, ale jejich efektivita je oslabena politickými změnami a organizačními problémy.</p>	
Politická nestabilita:	
<p>Obě země zažívají vliv politických změn na efektivitu institucí. V České republice mohou být instituce snadno rozpuštěny nebo jejich zaměření změněno s příchodem nové vlády, podobně jako na Slovensku, kde po volbách v roce 2023 došlo k odchodu odborného personálu a degradaci řešení této problematiky.</p>	
Existence specializovaných útvarů:	
<p>V obou zemích existují specializované útvary zaměřené na hybridní hrozby a strategickou komunikaci. V Česku například Centrum proti hybridním hrozbám Ministerstva vnitra, na Slovensku Národní bezpečnostní a analytické centrum Slovenské informační služby.</p>	
Formální zakotvení a centralizace:	
<p>Na Slovensku v roce 2022 proběhl pokus o vytvoření specializovaných útvarů financovaných EU, i když efektivita těchto útvarů je nyní ohrožena politickými změnami.</p>	<p>V České republice je problém v nejasném zakotvení jednotlivých útvarů a absenci centralizované koordinace</p>
Personální a technické kapacity:	
<p>Obě země trpí nedostatkem technického vybavení a kvalifikovaných odborníků v oblasti hybridních hrozeb a strategické komunikace. Chybí jak technické nástroje pro analýzu otevřených zdrojů, tak i odborníci na komunikaci a kybernetickou bezpečnost.</p>	
Financování a efektivita postupů:	
<p>V obou zemích je financování aktivit v oblasti hybridních hrozeb a strategické komunikace hodnoceno jako nedostatečné. Česká republika i Slovensko čelí problémům s neefektivním využíváním dostupných prostředků a nedostatečným financováním, které je v případě Slovenska závislé na evropských fondech a v Česku obecně hodnoceno jako poddimenzované. Efektivita postupů je v obou zemích rovněž nízká, s nedostatečnou koordinací mezi rezorty a neformálními pracovními vztahy namísto formálních postupů.</p>	
Politická priorita:	
<p>Obě země vykazují nízkou politickou prioritu v otázkách hybridních hrozeb a strategické komunikace. V Česku je uvědomění mezi vládními představiteli spíše rétorické, na Slovensku jsou tato témata často úplně ignorována a v obou zemích se stávají předmětem politických sporů.</p>	

PŘÍPADOVÉ STUDIE

Tato kapitola představuje podrobnou analýzu vybraných případových studií, které ilustrují specifické příklady hybridních hrozeb, dezinformačních kampaní a strategické komunikace v České republice a na Slovensku. Případové studie byly pečlivě vybrány tak, aby zahrnovaly různé typy hrozeb a odpovědí na ně. Poskytují tak hlubší vhled do praktického fungování obranných mechanismů v reálných situacích.

Případové studie byly vybrány v následujících kategoriích:

- **Hybridní působení:** Reakce státu na operace zaměřené na danou zemi, které zahrnují vícero aspektů spadajících pod hybridní působení (například ekonomický vliv, špionáž, strategická korupce a další).
- **Informační operace:** Reakce státu na konkrétní informační a dezinformační kampaně s širokým dopadem.
- **Strategická komunikace:** Zrealizované komunikační kampaně státu zaměřené na boj proti dezinformacím a zahraničnímu vlivu a systémová opatření státu v oblasti strategické komunikace.

Pro případové studie byla použita **datová analýza sociálních médií** pomocí nástroje Juno od společnosti Gerulata Technologies. Tento nástroj umožňuje analýzu trendů a šíření informací na sociálních médiích, identifikaci klíčových aktérů a propojení mezi nimi. Použitím tohoto nástroje jsme mohli kvantifikovat dopad jednotlivých opatření v informačním prostoru a lépe pochopit, jakým způsobem se tyto informace šíří a ovlivňují dění ve společnosti, kdo jsou hlavní šířitelé a jak ovlivňují dění ve společnosti.

Cílem této kapitoly je poskytnout praktické příklady, které ukazují, jakým způsobem se hybridní hrozby manifestují v reálném světě a jaké strategie a nástroje jsou efektivní v jejich potírání. Tyto případové studie slouží jako modelové příklady pro další zlepšování a adaptaci obranných mechanismů v obou zemích.

HYBRIDNÍ PŮSOBNÍ

PŘÍPADOVÁ STUDIE 1: Úspěšné rozkrytí ruských zpravodajských aktivit na Slovensku

Popis: Bohuš Garbár na setkání s vojenským přídelencem RF Solomasovem, kde převzal finanční hotovost výměnou za získání citlivých a utajovaných informací, zdroj: Denník N

Shrnutí:

V létě roku 2021 **Vojenské zpravodajství odhalilo aktivity osob pracujících pro ruské zpravodajské služby na Slovensku**. Byli mezi nimi přispěvatel kvazi-mediálního portálu Hlavné správy a také prorektor Akademie ozbrojených sil generála Rastislava Štefánika. Mezi podezřelými byl také bývalý asistent poslance za stranu ĽSNS. **Výsledkem operace bylo rozkrytí aktivit ruských zpravodajských služeb, dvě osoby byly obviněny, přičemž jedna osoba byla pravomocně odsouzená**. Příkladem dobré praxe byla realizace celé operace, spolupráce mezi zpravodajskými službami a policií a také medializace celého případu, kdy došlo poprvé k veřejnému rozkrytí hybridního působení na Slovensku.

Průběh kauzy:

Tento případ byl medializován v březnu 2022, měsíc po začátku ruské plnohodnotné invaze na Ukrajinu, v období zvýšené pozornosti státních institucí vůči hybridním hrozbám a dezinformačním kampaním. Výsledkem zvýšené pozornosti bezpečnostních složek a zpravodajských služeb byla také kontrašpionážní akce Vojenského zpravodajství, které odhalilo už v roce 2021 aktivity ruské vojenské rozvědky GRU na území Slovenska. Národní kriminální agentura Prezídia policejního sboru (NAKA) následně obvinila a zadržela několik osob podezřelých ze spolupráce s ruskými tajnými službami a z vynášení utajovaných skutečností.

Prvním obviněným byl Bohuš Garbár, externí přispěvatel pro-kremelského kvazi-mediálního portálu Hlavné správy. Jak uvádí Denník SME, obviněný podle policie sbíral informace pro příslušníky ruské vojenské rozvědky GRU od dubna 2021.¹⁹ Garbár se podle soudu setkal s diplomatem Ruské federace, pro kterého za finanční odměnu tisíc eur vyhledával a zjišťoval citlivé a utajované informace. Specializovaný trestní soud uznal Garbára v únoru 2023, v rámci schválení dohody o vině a trestu, vinným ze zločinu vyzvědačství a zločinu braní úplatku.

Druhý obviněný, Pavel Bučka, bývalý prorektor Akademie ozbrojených sil Milana Rastislava Štefánika v Liptovském Mikuláši, pracoval pro ruskou rozvědku už od roku 2013. Za období 2013–2016 absolvoval Pavel Bučka třináct schůzek se svými řídicími důstojníky z ruského velvyslanectví. Za vynesení utajovaných skutečností přijal odměnu minimálně ve výšce 46 000 eur.²⁰ V tomto případě policie pokračuje v trestním stíhání.²¹

19 Klaudia Jurkovičová, SITA, and TASR. 2023. „Rusom Dával Aj Prísne Tajné Informácie. Dostal Podmienku Aj Peňažný Trest.“ Kosice.korzar.sme.sk. SME.sk. February 28, 2023. <https://kosice.korzar.sme.sk/c/23141361/rusom-daval-aj-prisne-tajne-informacie-dostal-podmienku-aj-penazny-trest.html>.

20 Tódová, Monika. 2022. „Ako Vyzerala Špionáž Pre Rusko: Mŕtve Schránky, Tajné Stretnutia Pri Soche Hurbana a Pravidelná Odmena Dvetisíc Eur.“ Denník N. Denník N. March 25, 2022. <https://dennikn.sk/2783187/ako-vyzerala-spionaz-pre-rusko-mrtve-schranky-tajne-stretnutia-pri-soche-hurbana-a-pravidelna-odmena-dvetisic-eur/>.

21 TASR. 2023. „Polícia Pokračuje v Stíhaní Plukovníka Bučku, Ktorý Je Obvinený v Kauze Vyzvedacstva Pre Rusko.“ Hnonline.sk. HNonline.sk. July 25, 2023. <https://hnonline.sk/slovensko/96095683-policia-pokracuje-v-stihani-plukovnika-bucku-ktory-je-obvineny-v-kauze-vyzvedacstva-pre-rusko>.

Časová osa:

- 2013** • Prorektor akademie ozbrojených sil SR Bučka začíná sbírat informace pro Ruskou federaci.
- Duben 2021** • Bohuš Garbár začíná sbírat informace pro členy ruské vojenské rozvědky GRU.
- Březen 2022** • Policie SR zadržela a obvinila podezřelého ze spolupráce s ruskými tajnými službami. Denník N následně zveřejňuje video, které nahrály slovenské bezpečnostní složky při odhalování ruské špionáže na Slovensku.
- Únor 2023** • Specializovaný trestní soud uznal Bohuša Garbára vinným ze zločinu vyzvědačství a zločinu braní úplatku.
- Duben 2024** • Specializovaný trestní soud rozhodl, že Garbár má strávit poměrnou část trestu odnětí svobody, a to jeden rok, pět měsíců a 25 dní ve vězení z důvodu nezaplacení peněžitého trestu.

Odras kauzy v informačním prostoru:

Případ rezonoval v informačním prostoru krátce po jeho odhalení v únoru a březnu 2022, potom zejména během soudního procesu v letech 2023 a 2024. **Šíření příspěvků k tomuto tématu však nebylo velmi početné.** Za celé sledované období bylo v informačním prostoru identifikovaných celkem pouze 342 příspěvků.

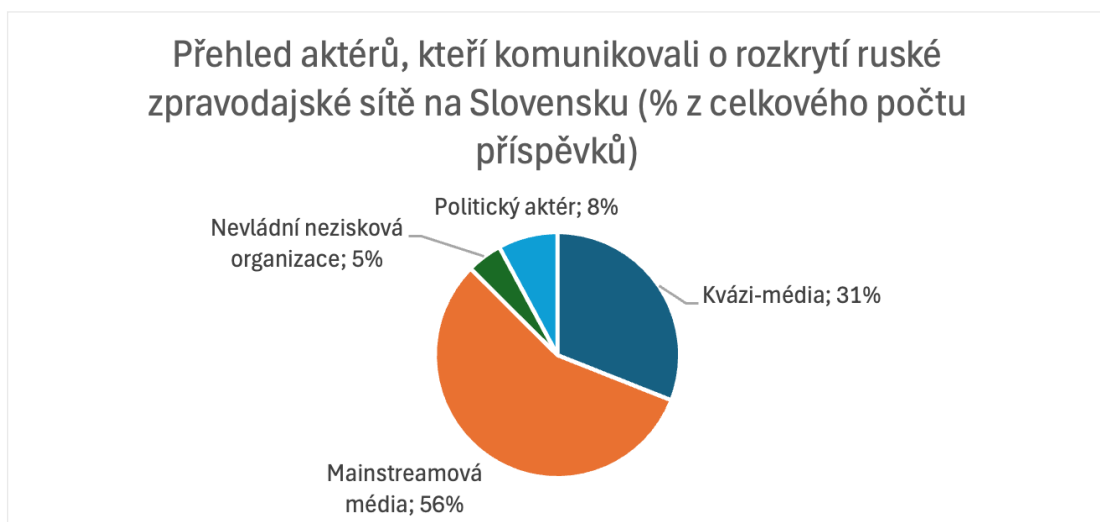

Vývoj počtu příspěvků reagujících na případ odhalení zpravodajských aktivit Ruska na Slovensku. (Údaje získané z Juno v květnu 2024.)

V rámci informačního prostoru dominovaly příspěvky mainstreamových médií, hlavně na webových platformách a na Facebooku. Příspěvky kvazi-médií se zaměřovaly primárně na faktografické komunikování zprávy. Výjimkou byla reakce portálu Hlavné Správy, s kterým odsouzený Garbár spolupracoval.²² Političtí aktéři toto téma spíše nekomunikovali, jejich příspěvky neměly zásadní dosah.

22 Štefan Tomášik. 2023. „Hlavné Správy.“ Hlavné Správy. February 28, 2023. <https://www.hlavnespravy.sk/obvineny-v-kauze-vyzvedacstva-pre-rusko-bohus-garbar-dostal-podmienku/3060594>.

Stejně tak občanská společnost komunikovala případ s minimálním dosahem. Profily státních institucí na sociálních sítích nevěnovaly případu žádný příspěvek.

Přehled aktérů, kteří komunikovali o odhalení ruské zpravodajské sítě na Slovensku (% z celkového počtu příspěvků). (Data získána z Juno v květnu 2024.)

Hodnocení

Jde o **významný příklad dobré praxe v rámci SR** protože se jedná o **úspěšné zachycení vyzvědačských aktivit, jejich zaznamenání a medializaci**. Zároveň je to jeden z mála případů vyzvědačství, který **byl vyšetřený**, ve kterém **proběhl soudní proces a aktéři byli zveřejněni a odsouzeni**.

Medializace případu zvýšila pozornost veřejnosti o problematiku hybridního působení Ruské federace proti Slovensku. Veřejnost se dozvěděla, jak v praxi probíhají vyzvědačské aktivity. V dalším období však nedošlo k dostatečnému využití tohoto případu na osvětlu a budování povědomí o podobných bezpečnostních hrozbách, ať už ze strany státních institucí nebo občanské společnosti.

Nedošlo ke zneužití tématu ani ke zpochybnování kauzy. Zveřejnění vyzvědačské aktivity na videozáznamu přispělo k nepopiratelnému důkazu o hybridním působení, které proto nebylo v informačním prostoru zpochybnováno. Mainstreamová média byla dominantním zdrojem informací. Případ naopak nezaznamenal širší odezvu v kvázi-médiích.

Peněžitý trest pro pachatele může být všeobecně považovaný za nedostatečně odstrašující pro další potenciální pachatele podobných činů, což může být zneužito i nepřátelskými aktéry.

PŘÍPADOVÁ STUDIE 2: Brat za brata

Popis: Předseda skupiny Brat za Brata Matúš Alexa přebírá v Moskvě tzv. "věčné světlo" z rukou šéfa ruské služby zahraniční rozvědky SVR Sergeje Naryškyna. Zdroj: FB Brat za Brata

Datum:

2019 - současnosti

Shrnutí:

Motorkářská skupina Brat za brata je známá svou činností na sociálních sítích, kde šíří pro-putinovskou propagandu. Jako nástupce skupiny Noční vlci se stala významným kanálem pro pro-kremelské narativy a je využívána jako nástroj ruského hybridního působení na Slovensku. Pod zástěrkou péče o památníky padlých vojáků Rudé armády přináší na Slovensku ruskou imperiální ideologii, prosazuje strategické zájmy Ruské federace a udržuje pravidelné kontakty s jejími představiteli. Státní složky prozatím nedokázaly efektivně reagovat na jejich aktivity.

Průběh kauzy:

Motorkářská skupina Brat za brata je příkladem hybridního působení Ruské federace na Slovensku prostřednictvím zástupných subjektů a zneužívání historických událostí. Skupina se dostala do povědomí veřejnosti pomocí motorkářských jízd a veřejných akcí u památníků osvobození Československa Rudou armádou. Přitom přes sociální sítě intenzivně šíří obsah od ruské ambasády, či slovenské verze prokremelského dezinformačního portálu NewsFront, který byl za své napojení na FSB zařazen na sankční seznam. V neposlední řadě představitelé Brat za brata navštěvují velvyslanectví Ruské federace na Slovensku i samotnou Ruskou federaci, a to i po vypuknutí ruské vojenské agrese vůči Ukrajině.²³

23 „Investigatívne Centrum Jána Kuciaka.“ 2024. Icj.k.sk. 2024. <https://icjk.sk/243/Motorkari-Brat-za-Brata-vyuzivaju-silu-na-socialnych-sietach-na-sirenje-proputinovskej-propagandy-najviac-zdielaju-ruske-velvyslanectvo>.

Předsedou organizace Brat za brata je Matúš Alexa. V minulosti byl členem slovenské pobočky motorkářského gangu Noční vlci, který sloužil ruské propagandě a byl známý svými úzkými vztahy s ruským prezidentem Vladimírem Putinem. Po začátku ruské agrese na Ukrajině se Alexander Zaldostanov, lídr Nočních vlků, ocitnul na sankčních seznamech, stejně jako představitel slovenské pobočky Jozef Hambálek. Místo po Nočních vlcích na Slovensku obsadila skupina Brat za brata, která využívá formu občanského sdružení Motorkári Slovenska.²⁴ Jeden z nejznámějších příkladů, kde Brat za brata jednal v úzké koordinaci s ruskou ambasadou, byl případ Ladomirová, kterému se věnujeme v další kapitole.

Činnost skupiny Brat za brata je typická úzkými vztahy s představiteli Ruské federace, které nepřestaly ani po ruském útoku na Ukrajinu. Matúš Alexa za své aktivity ve prospěch Ruska dostal na Velvyslanectví Ruské federace na Slovensku hned dvě vyznamenání²⁵, setkal se v Moskvě se šéfem ruské zpravodajské služby SVR a byl i ve skupině slovenských pozorovatelů ruských prezidentských voleb v roce 2024.²⁶

Časová osa:

- 2018** • Održení skupiny kolem Matúše Alexy od Nočních vlků Európa.
- 2019** • Vznik o.z. Motorkári Slovenska.
- 2020** • Organizování Jízdy svobody do Ruska.
- 2021** • Přijetí Brat za brata Sergejem Naryškynem a udělení státního vyznamenání.
- 2022** • Nárůst aktivit Brat za brata a jejich popularity na sociálních sítích.
- 2024** • Účast Matúše Alexy na pozorování prezidentských voleb v Ruské federaci.

Odraz kauzy v informačním prostoru:

Organizace Brat za brata se postupem času stala jedním z nejvýznamnějších a nejlivnějších zdrojů ruské propagandy na Slovensku. Využívá na to sofistikovanou taktiku, kdy přizpůsobuje obsah dané platformě. Na Facebooku například dominují motivační citáty a videa zobrazující úctu k Rudé armádě, ruské kultuře a osvobození Slovenska, zatímco na telegramovém účtu převládá otevřená ruská propaganda.

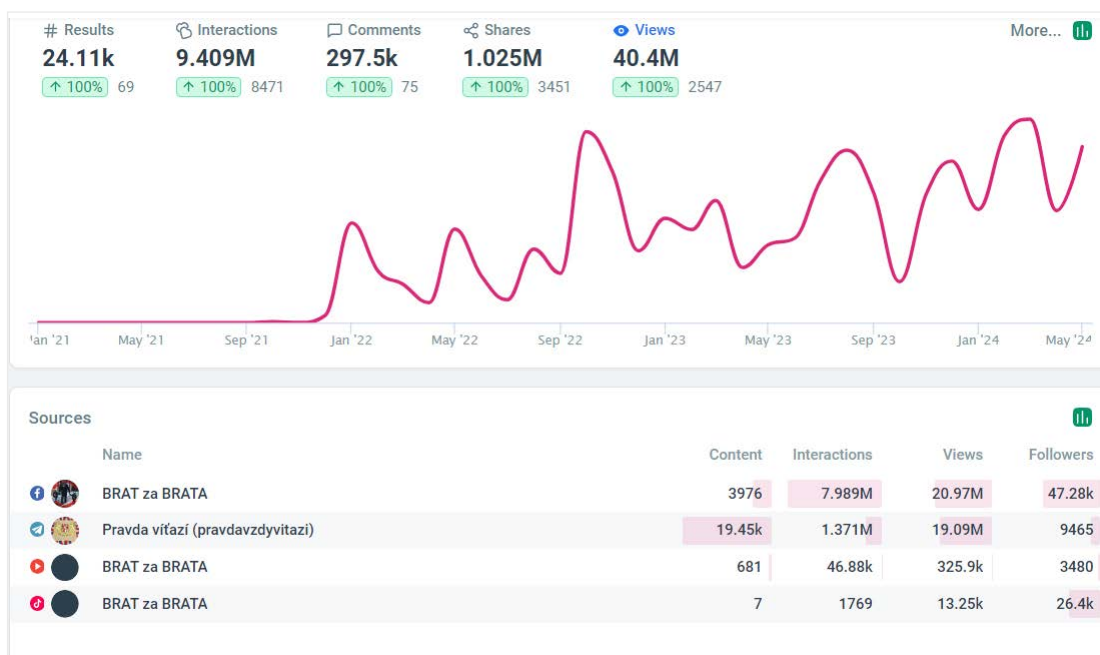
Za období od ledna 2021 do konce května 2024 měl jejich obsah celkově na čtyřech platformách více než **40 milionů zobrazení, z toho polovina připadá na Facebook a polovina na Telegram.**²⁷ Celkový počet příspěvků na všech čtyřech platformách byl za sledované období více než 24 000, z čeho tvoří více než 4/5 telegramový kanál Pravda vítází. Svědčí to o množství kapacit, které jsou věnovány na tvorbu obsahu této skupiny na různých platformách a jejím úzkým propojením s dalšími proruskými mediálními projekty, jako je TV OTV nebo Slovanské noviny, na které i často odkazují.

24 Ibid.

25 Ibid.

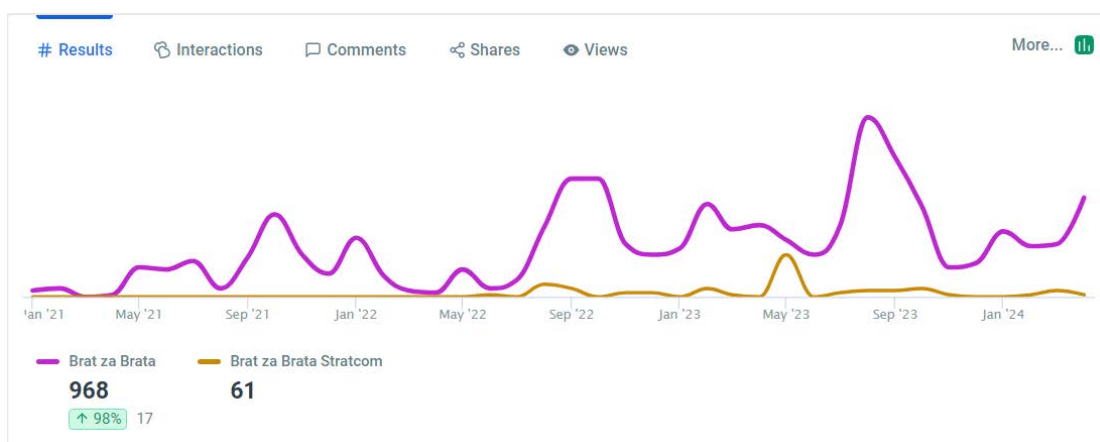
26 Shekhovtsov, Anton, and Olena Sandul. 2024. Epde.org. Berlin: Edition: European Platform for Democratic Elections. https://epde.org/wp-content/uploads/2024/05/EPDE_Report_FakeObservers_2024.pdf.

27 počet vidění na platforme Facebook zahrňuje len videá, na platforme Telegram aj zobrazenia textových príspevkov či obrázkov.

Vývoj zhlédnutí obsahu Brat za brata na různých platformách (Data získána z Juno v květnu 2024.)

I při porovnání počtu příspěvků věnovaných skupině Brat za brata v ostatních online zdrojích jednoznačně dominují kvazi-mediální projekty v poměru 968:61 ve prospěch kvazi-médií a ostatních dezinformačních zdrojů.

Vývoj počtu příspěvků zmiňujících Brat za brata – srovnání kvazi-médií a dezinformačních aktérů (růžová) versus státního StratComu (žlutá). (Data získána z Juno v květnu 2024.)

Vzhledem k mimořádně vysokému výtlaku skupiny Brat za brata na sociálních sítích a vytrvalému nárůstu jejich aktivit v online prostoru zejména po napadení Ukrajiny Ruskem je velmi pravděpodobné, že za nárůstem může být i podpora ze zahraničí. Indikátorem může být úzká vazba skupiny na ruskou ambasádu v Bratislavě, vzájemné sdílení obsahu mezi oběma subjekty nebo časté odkazy na známé zdroje ruské propagandy, jako je například web newsfront.info.

Hodnocení:

Brat za brata je jednou z nevlivnějších proruských skupin v online prostředí na Slovensku. Jejich účty slouží jako kanál, který přináší pro-putinovskou propagandu a ruské strategické narativy do slovenského informačního prostoru. Svými veřejnými aktivitami u památníků druhé světové války přinášejí na Slovensko ruské vidění světa a ruský pohled na minulost i současnost. Významným prvkem jejich aktivit je podpora myšlenky tzv. Všeslovanské vzájemnosti, která je součástí ruských strategických narativů využívaných na Slovensku. Cestami do Ruské federace a střetnutími s oficiálními představiteli ruské administrativy je legitimizují a zpochybňují oficiální postoje Slovenska k válce na Ukrajině.

Navzdory dosahu a vlivu aktivit skupiny a jejímu neskrývanému propojení na nepřátelskou cizí mocnost nedokázaly slovenské státní instituce přijít s efektivní reakcí, která by zamezila ruskému hybridnímu působení prostřednictvím aktivit této skupiny.

Vzhledem k množství aktivit a jejich finanční náročnosti je pravděpodobné, že činnost skupiny je částečně financovaná i ze strany Ruské federace. V otevřených zdrojích však neexistují přímé důkazy prokazující takové propojení.

PŘÍPADOVÁ STUDIE 3: Zaměstnanec českého ministerstva zahraničí donášel ruské tajné službě

Zdroj: Seznam Zprávy

Datum:

2022

Shrnutí:

V září 2022 bylo odhaleno, že bývalý zaměstnanec Ministerstva zahraničních věcí ČR, později identifikovaný jako J.A., údajně předával informace Ruské federaci. Případ, který vyšetřovala Bezpečnostní informační služba (BIS), a zejména detaily, které byly posléze odhaleny investigativními novináři,

poukázaly na možné významné nedostatky ve schopnosti českých státních institucí problém tohoto typu řešit.

Průběh kauzy:

Bývalý radista na Ministerstvu zahraničních věcí ČR, který působil v 90. letech na diplomatických misích v Africe, se na misi v Libyi údajně se svou manželkou spřátelil s člověkem, který byl později identifikován jako agent ruské zahraniční zpravodajské služby (SVR). Mělo jít o osobu, která v té době disponovala bezpečnostní prověrkou na úrovni „Přísně tajné.“ Česká Bezpečnostní informační služba (BIS) zjistila, že **tato osoba po několika letech vědomě a za účelem finančního zisku poskytovala Rusům citlivé informace**. Není však zcela jasné, kdy se o tomto jednání dozvěděla. Tuto informaci BIS předala předsedovi vlády a ministru zahraničních věcí v roce 2021. Tato informace byla odhalena v českých médiích v září 2022.²⁸

Později investigativní novináři ze serveru Seznam Zprávy odhalili další detaily o dané osobě, jejíž iniciály by měly být J.A. Uvedli také, že vynášené **informace se měly týkat primárně vnitřního dění v diplomacii a mezilidských vztahů, nikoliv o přísně tajné zprávy** či dokumenty.

Dle Seznam Zpráv **J.A. na ministerstvu i po předání informace BIS nadále pracoval**, a to až do 15. července 2022.²⁹ Tehdy se Bezpečnostní informační služba rozhodla zakročit, jelikož se obávala obnovení jeho kontaktů po skončení pandemie Covidu-19. Ministr zahraničních věcí Jan Lipavský pak Deníku N potvrdil, že přijal takové kroky, „díky kterým na ministerstvu již nepůsobí zaměstnanec, který spolupracoval s cizí mocí.“ Dle Seznam Zpráv však jeho pracovní poměr nebyl ukončen ze strany Ministerstva zahraničních věcí, nýbrž **J.A. odešel do standardního důchodu**. Tento bývalý zaměstnanec zároveň **nečelil vyšetřování policií ani stíhání**. Dle Deníku N nejmenovaný zdroj z justice tuto skutečnost vysvětlil tím, že jde o zpravodajské informace, které dle českých zákonů nelze použít u soudu.

Časová osa:

90. léta 20. století

- J.A. pracuje jako radista na Ministerstvu zahraničních věcí ČR a působí v Libyi. Během této doby se s manželkou spřátelí s ruským párem, který je identifikován jako agenti SVR.

1990–2020

- J.A. údajně po několika letech poskytuje citlivé informace ruským zpravodajským službám.

2022

- BIS informuje o špionážní činnosti J.A. předsedu vlády a ministra zahraničních věcí.

2022

- J.A. odchází z Ministerstva zahraničních věcí do důchodu.

Březen 2023

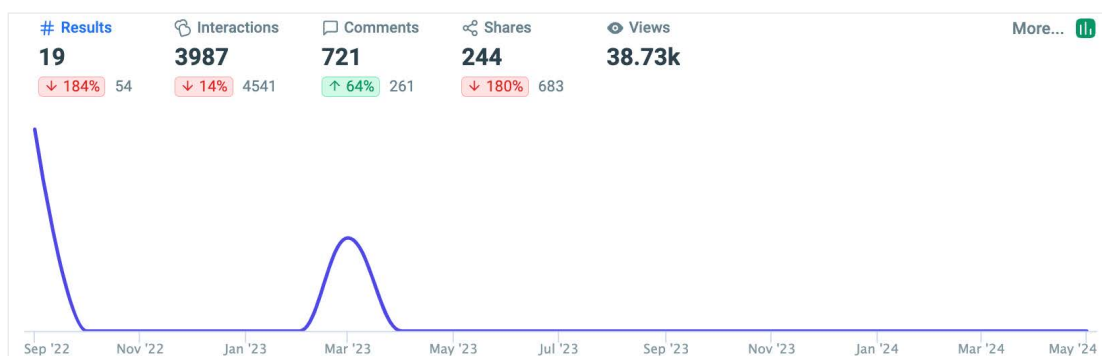
- Seznam Zprávy zveřejňuje investigativní článek odhalující údajné špionážní aktivity J.A. a jejich detaily.

28 „Pracovník ministerstva zahraničí vynášel tajné informace ruské rozvědky. „Využili jeho slabost pro ženy a peníze.“ 2022. Deník N. <https://denikn.cz/962394/pracovnik-ceskeho-ministerstva-zahranici-vynasel-tajne-informace-ruske-rozvedce/?ref=tit1>.

29 „Čech podle kontrarozvědky donášel Rusům. Spojku mu dělala zubařka.“ 2023. Seznam Zprávy. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-nasli-jsme-cecha-ktery-podle-bis-donasel-rusum-227046>.

Odras kauzy v informačním prostoru:

Tato kauza nebyla výrazně medializovaná, stěžejní vstupy v informačním prostoru měla primárně mainstreamová média a novináři, kteří pracovali na její investigaci. Jelikož i státní instituce se ke kauze vyjadřovaly spíše minimálně, nebyla zaznamenána ani odezva dezinformační scény. S výjimkou užší komunity se zájemem o bezpečnost nezaznamenala nakonec tato kauza vysoký zájem širší veřejnosti. Je třeba dodat, že údaje z grafu monitorují pouze sociální sítě. Nereflektují tedy samotnou čtenost například investigativních článků na serveru Seznam Zprávy nebo Deníku N, ale pouze data o tom, jak lidé interagovali s příspěvky zveřejněnými na toto téma.

Vývoj počtu příspěvků, které reagovaly na případ zaměstnance českého ministerstva zahraničí.

Name	Content	Interactions	Reactions	Comments	Shares	Views	Followers	Avg Int. rate
Deník N	5	200	149	34	17	0	53.92k	0.07%
Filip Rožánek	2	57	0	0	57	0	50.99k	0.06%
Visegrádský jezdec	2	831	713	81	37	0	84.58k	0.49%
ČT24	2	1483	1114	328	41	8019	927.3k	0.08%
Seznam Zprávy	2	131	114	5	12	20.94k	240.1k	0.03%
Jiří Kubík / Ve stínu	1	65	57	3	5	9768	57.32k	0.11%
Lukáš Prchal	1	441	349	34	58	0	10.9k	4.05%
Oral.sk	1	0	0	0	0	0	477	0%
Deník e15	1	220	166	47	7	0	53.7k	0.41%
Seznam Zprávy	1	206	161	41	4	0	162.4k	0.13%
iDNES.cz	1	353	199	148	6	0	280.6k	0.13%
Summary	19	3987	3022	721	244	38.73k	1.922M	

Výtah jednotlivých účtů, které reagovaly na případ zaměstnance českého ministerstva zahraničí.

Hodnocení:

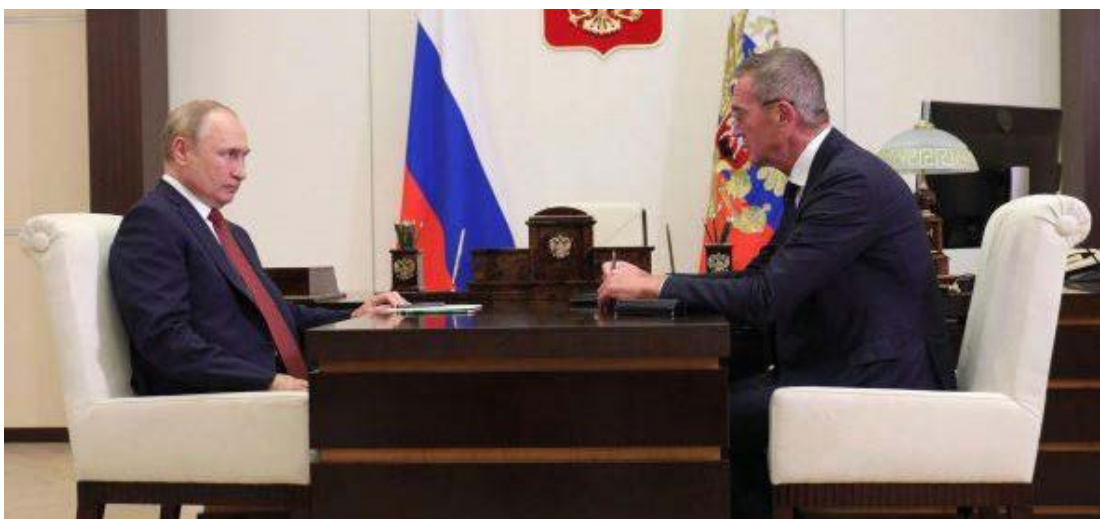
Šetření BIS dospělo k závěru, že J.A. skutečně dodával Rusku informace, nicméně nešlo o vysoce utajované materiály. Předávané informace se týkaly spíše vnitřních diplomatických záležitostí a personálních otázek, které však mohou být pro zahraniční zpravodajské služby rovněž cenné.

Odhalení případu v médiích, zejména prostřednictvím investigativních reportáží Seznam Zprávy, upozornilo veřejnost na slabá místa uvnitř českých státních institucí a vyvolalo otázky o účinnosti interních bezpečnostních protokolů a o reakci státních orgánů na takto závažné jednání.

Jednou z nejčastěji zmiňovaných překážek řešit případy tohoto typu různějším způsobem je skutečnost, že **Policie ČR nemůže používat zpravodajské informace od BIS jako formální důkaz u soudu**. Někteří z respondentů však poukázali na skutečnost, že se jedná o spornou interpretaci českých zákonů, které explicitně nebrání použití důkazů pocházejících od zpravodajských služeb v trestním řízení v případě, že by je uznal příslušný soud. Jedná se spíše o nedostatek pokusů o takové využití, z něhož plyne také nedostatek judikátů, a zároveň o zavedenou kulturu zpravodajských služeb, které na takovou spolupráci s orgány činnými v trestním řízení nejsou nastaveny.

Druhou překážkou je podobně **nejasná interpretace § 316 Trestního zákoníku týkajícího se Vyzvědačství**, který hovoří o skutkové podstatě vyzvědání „utajovaných informací“, nikoliv informací citlivých, které nejsou v režimu „tajné“ či „přísně tajné.“ Druhý odstavec téhož paragrafu nicméně uvádí, že stejně potrestána bude i osoba, která usnadní pachateli nebo organizaci činnost, jejímž cílem je vyzvědat utajované informace. Tento odstavec je možné vykládat i způsobem, díky kterému by skutkovou podstatu vyzvědačství naplňovalo i jednání bývalého radisty J.A.

PŘÍPADOVÁ STUDIE 4: Sankční legislativa v České republice

Ruský zbrojař Boris Обноsov, který byl umístěn na český sankční seznam, na návštěvě u ruského prezidenta Vladimira Putina. Zdroj: iRozhlas

Datum:

2022 – současnost

Shrnutí:

Zákon o sankcích, který vstoupil v platnost v lednu 2023, umožnil vytvoření národního sankčního seznamu zaměřeného na fyzické a právnické osoby zapojené do činností narušujících nebo ohrožujících územní celistvost, suverenitu a nezávislost Ukrajiny či destabilizujících situací na Ukrajině. Přestože se jedná o legislativní úspěch, jeho implementace přinesla řadu výzev. Ačkoli je zákon v souladu s politikami EU, tlak na rychlé politické reakce zkomplikoval jeho efektivní uplatňování. Veřejný i mediální zájem o nově zařazené subjekty podtrhl význam zákona, ale zároveň poukázal na jeho provozní nedostatky.

Průběh kauzy:

Současný ministr zahraničních věcí Jan Lipavský se zasazoval o přijetí národní sankční legislativy, české verze tzv. „Magnitského zákona“, již od roku 2018 (v té době byl poslancem). Po příchodu do vlády oznámil jako cíl tento zákon schválit do konce roku 2023.³⁰ Tento proces zásadně urychlila agrese Ruské federace proti Ukrajině. Zákon 1/2023 Sb., o omezujících opatřeních proti některým závažným jednáním uplatňovaných v mezinárodních vztazích (tzv. Sankční zákon), poté vešel v účinnost již v lednu 2023.

Tento zákon umožnil vytvoření národního sankčního seznamu, na který mohou být umístěny fyzické a právnické osoby, které se dopustily jednání definovaného v sankčních režimech Evropské unie, např. narušování nebo ohrožování územní celistvosti, suverenity a nezávislosti Ukrajiny nebo kroky destabilizující situaci na Ukrajině.

Pokud je takový subjekt identifikován, Ministerstvo zahraničních věcí po schválení Vládou ČR nejdříve usiluje o jeho umístění na sankční seznam EU. Pokud na něj ale není zařazen do jednoho měsíce od podání návrhu, může jej umístit na seznam národní. V případě, kdy hrozí zmaření účelu, pro který má být subjekt na sankční seznam zařazen, může být na vnitrostátní sankční seznam umístěn ihned po rozhodnutí vlády. V případě, že je později subjekt umístěn na unijní sankční seznam, z národního sankčního seznamu je odstraněn. Konkrétní sankce jsou pak na subjekty ze seznamu uplatňovány na základě zákona č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí.

V rámci Ministerstva zahraničních věcí má sankční politiku na starosti Oddělení sankčních politik, které má na starosti zejména koordinační a analytickou práci týkající se spravování sankčního seznamu. Ten v současnosti čítá 7 subjektů, z toho dvě právnické a pět fyzických osob. Tři fyzické osoby, konkrétně ruský podnikatel a zbrojař Boris Obnosov a dále Viktor Medvedčuk a Arťom Marčevskij, kteří stáli za aktivitami Voice of Europe, byli ze seznamu odebráni, jelikož byli zahrnuti v sankčních balíčcích Evropské unie.³¹

Časová osa:

- 2018** • Jan Lipavský z pozice poslance začíná prosazovat přijetí národního sankčního zákona.
- 2022** • Jan Lipavský již jako ministr zahraničních věcí slibuje schválení zákona do konce roku 2023.
- Leden 2023** • Sankční zákon vstupuje v účinnost.
- Duben 2023** • Na sankční seznam je umístěn první subjekt.

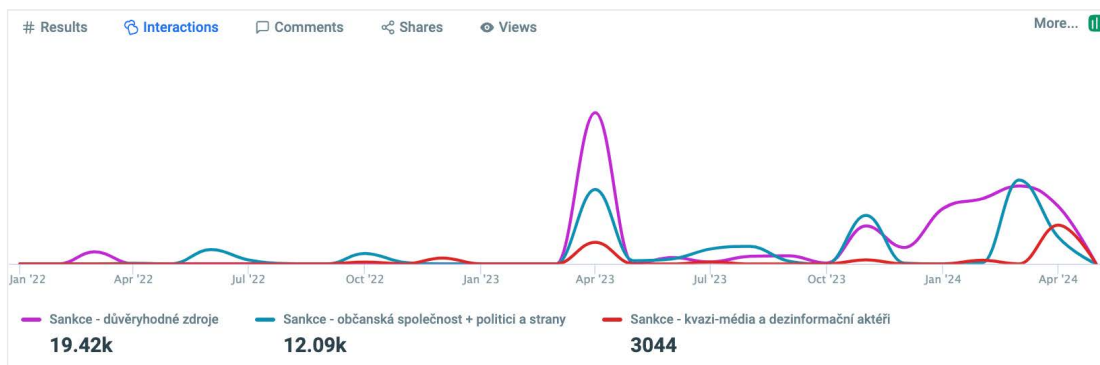
Odrážka kauzy v informačním prostoru:

Jak ukazuje graf níže, o sankční legislativě a její implementaci nejčastěji informovala fakticky mainstreamová média a účty ministra Jana Lipavského na sociálních sítích. Spolu s dalšími politiky

30 „Lipavský předloží vládě takzvaný Magnitského zákon. Umožní zmrazit další majetky.“ 2022. ČT 24. <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/lipavsky-predlozi-vlade-takzvany-magnitskeho-zakon-umozni-zmrazit-dalsi-majetky-20606>.

31 „Vnitrostátní sankční seznam.“ 2023. Ministerstvo zahraničních věcí ČR. https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/sankcni_politika/sankcni_seznam_cr/vnitrostatni_sankcni_seznam.html.

a občanskou společností v tomto případě měly důvěryhodné kanály výrazně vyšší výtlač než dezinformační scéna. Největší počty interakcí odpovídají etapám, kdy byla na sankční seznam přidávána nová jména – v dubnu 2023 to byl první subjekt, moskevský patriarcha Kirill, v dubnu 2024 se jednalo o právnickou osobu Voice of Europe a fyzické osoby s ní spojené (tuto kauzu popisujeme v další kapitole).

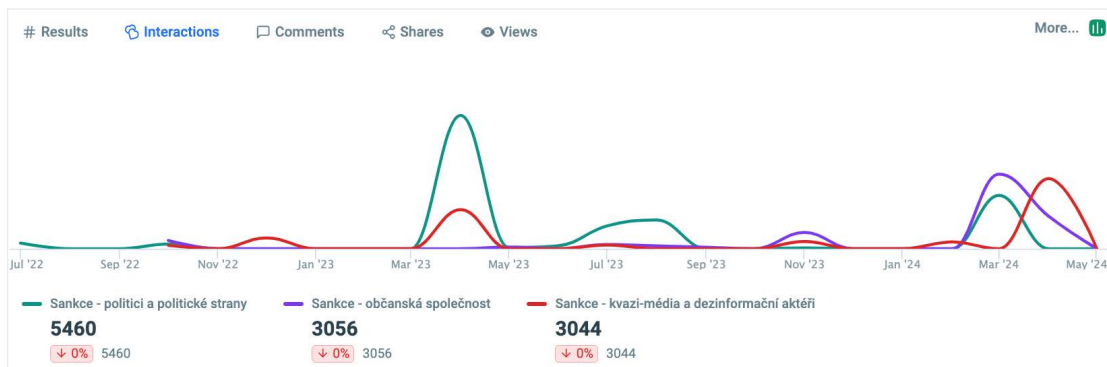
Porovnání interakcí příspěvků informujících o sankční legislativě u monitorovaných skupin.

Sankce - důvěryhodné zdroje		Sankce - občanská společnost + politici a strany		Sankce - kvazi-média a dezinformační aktéři	
Name	Interactions	Name	Interactions	Name	Interactions
ČT24	4252	Česká pirátská strana	1531	Roman Kirsch	1392
ČT24	3650	Jiří Hřebenar	1508	neČT24	638
Jan Lipavský - ministr...	2760	Ondřej Kolář	1204	Selský Rozum	435
Jan Lipavský	2008	Poslední skaut™	623	CZ24.NEWS	415
Události Ludka Staňka	1745	Vladimír Votápek	597	Zakázané informace	119
Jan Lipavský	899	Tomáš Czernin	593	Slovanské nebe	45

Porovnání účtů hlavních aktérů informujících o sankční legislativě na sociálních sítích dle jejich interakcí v monitorovaných skupinách.

Na úroveň výtlaču mainstreamových médií, politiků a občanské společnosti se dostaly pouze kvazi-mediální projekty na YouTube a Telegramu, mezi nimi neČT24, což je dle Centra proti hybridním hrozbám MV ČR nástupce dnes již zablokovaného ruského vládního kanálu Sputnik.³²

32 „Souhrn poznatků k českým prezidentským volbám 2023.“ 2023. Ministerstvo vnitra ČR. <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/souhrn-poznatku-k-ceskym-prezidentskym-volbam-2023.aspx>.

Detailnější porovnání interakcí příspěvků vybraných skupin informujících o sankční legislativě.

Sources		Sankce - občanská společnost		Sankce - kvazi-média a dezinformační aktéři	
Name	Interactions	Name	Interactions	Name	Interactions
ČP Česká pirátská strana	1531	JH Jiří Hřebenar	1508	Roman Kirsch	1392
OK Ondřej Kolář	1204	PS Poslední skaut™	623	neČT24	638
OD ODS - Občanská...	539	RS Rekonstrukce státu	450	Selský Rozum	435
MJ MUDr. Jiří Mašek	490	RS Rekonstrukce státu	302	CZ24.NEWS	415
MZ Marek Ženíšek	296	MA Manipulátoři.cz	173	Zakázané informace	119
PI Piráti	266			Slovanské nebe	45

Detailnější porovnání jednotlivých účtů hlavních aktérů informujících o sankční legislativě dle jejich interakcí v monitorovaných skupinách.

Hodnocení:

Český národní sankční seznam představuje klíčový legislativní nástroj, jehož zavedení a následné provádění vyvolalo jak pozitivní, tak negativní ohlasy. Silnou stránkou tohoto zákona je jeho rychlé a efektivní prosazení, které minimalizovalo protitlak dezinformačních kanálů a poskytlo České republice v rámci EU pozici předního aktéra v uplatňování sankcí. Důležitou výhodou je též jeho harmonizace s evropskými sankčními režimy, což zvyšuje jeho mezinárodní legitimitu a přispívá k celkové koordinaci evropské politiky.

Nicméně, slabiny sankčního zákona jsou značné, ač to není na první pohled viditelné v mediálním prostoru. Jednou z klíčových výzev je nedostatečná připravenost českých institucí na implementaci zákona a také absence mechanismů pro zpracování námitek. Politický tlak na rychlé přidávání nových subjektů na seznam je dlouhodobě v rozporu s nedostatky v institucionálních kapacitách a zvládnutí procesu odvolání subjektů umístěných na seznam. Soudní spory se sankcionovanými osobami se protahují na dlouhou dobu a odvolávající se sankcionované osoby tak mohou nadále pobývat v České republice. Další výzvou je nedostatek personálních kapacit na Ministerstvu zahraničních věcí, což výrazně snižuje efektivitu implementace zákona a dále zpomaluje jeho využívání.

Navzdory těmto výzvám je český sankční režim považován za jeden z nejlepších mezi členskými zeměmi EU, což naznačuje jeho potenciál, pokud by byly provedeny potřebné úpravy s ním spojených procesů a mechanismů.

Shrnutí:

Rozkrytí ruských zpravodajských aktivit na Slovensku ukazuje efektivní spolupráci mezi vojenskými zpravodajskými službami a policií při odhalení a zadržení osob spolupracujících s ruskými zpravodajskými službami. Klíčové prvky zahrnují úspěšnou kontrašpionážní operaci, medializaci případu a následné zvýšení povědomí o hybridních hrozbách u veřejnosti. Nicméně, dlouhodobé využití případu k osvětě a budování povědomí bylo omezené, což ukazuje na potřebu trvalé strategické komunikace.

Případová studie věnující se činnosti motorkářské skupiny Brat za brata na Slovensku demonstruje, že navzdory jasnému propojení na nepřátelskou mocnost nedokázaly slovenské státní instituce efektivně reagovat na jejich aktivity. To zdůrazňuje potřebu zlepšení strategické komunikace a legislativních úprav, které by transparentně řešily činnost takových skupin.

Případ zaměstnance českého ministerstva zahraničních věcí, který předával citlivé informace ruské zpravodajské službě, upozornil na nedostatky ve schopnosti českých státních institucí efektivně reagovat na špionážní aktivity. Klíčovými problémy byly nejasnosti v právní úpravě, které bránily využití zpravodajských informací v trestním řízení, a absence dostatečné judikatury. To poukazuje na potřebu legislativních úprav a lepší koordinaci mezi zpravodajskými službami a policií.

Poslední studie se zaměřuje na přijetí a implementaci národní sankční legislativy v ČR. Zákon umožnil vytvoření národního sankčního seznamu, což ČR posunulo do pozice lídra v oblasti sankční politiky v rámci EU. Klíčovou výzvou je nedostatečná připravenost institucí na implementaci zákona, politický tlak na rychlé přidávání subjektů na seznam a nedostatek personálních kapacit. Tyto faktory ukazují na nutnost lepší přípravy právního rámce a organizační struktury pro efektivní implementaci sankční legislativy.

Efektivita operací a medializace: Slovenský případ odhalení ruských zpravodajských aktivit ukazuje na důležitost efektivní spolupráce mezi zpravodajskými službami a policií a následnou medializací. Obojí naopak chybělo v případě zaměstnance českého ministerstva zahraničních věcí.

Legislativní úpravy a nedostatky: Případ zaměstnance českého ministerstva zahraniční a sankční legislativa ukazují na potřebu jasných právních rámců a specifikací v trestním zákoníku, které by umožnily efektivní postihování špionáže a hybridních hrozeb.

Strategická komunikace a osvěta: Všechny studie poukazují na význam strategické komunikace a osvěty veřejnosti. Slovenský případ „Brat za brata“ a odhalení ruských zpravodajských aktivit zdůrazňují potřebu nejen jednorázových kampaní, ale dlouhodobé strategické komunikace a budování povědomí o hybridních hrozbách.

Institucionální kapacity a koordinace: Případy ukazují na důležitost institucionálních kapacit a koordinace mezi různými složkami státní správy. Efektivní reakce na hybridní hrozby vyžaduje nejen legislativní rámec, ale i dostatečné personální a finanční zajištění.

PŘÍPADOVÁ STUDIE 1: Úspěšná reakce státní správy na informační operaci související s úpravou hřbitova v obci Ladomirová

Popis: Velvyslanec Ruské federace na Slovensku ukazuje na údajně téměř zničené hroby.

Datum:

Září 2022

Shrnutí:

V září 2022 publikovalo **velvyslanectví Ruské federace na Slovensku na sociální síti zavádějící informaci** o údajném zničení hřbitova z doby první světové války v obci Ladomirová, kde měli být pohřbeni ruští vojáci. Tato zpráva byla okamžitě zachycena složkami státní správy SR a **identifikována jako informační operace s cílem zakrýt na veřejnost pronikající zprávy o dalších vojenských zločinech** ozbrojených sil Ruské federace na Ukrajině, tentokrát v městě Izjum. Příslušné složky státní správy SR podrobně vysvětlovaly veřejnosti aktivitu velvyslanectví Ruské federace a dalšími kroky značně minimalizovaly dosáhnoutí cílů informační operace.

Průběh kauzy:

Identifikovaná informační operace týkající se hřbitova Ladomirová probíhala půl roku po začátku plnohodnotné invaze Ruské federace vůči Ukrajině, kdy společnost na Slovensku přijímala informace o ohrožení míru v Evropě ze strany Ruska velmi citlivě. Po neúspěšné snaze ozbrojených sil agresora obsadit Ukrajinu ve velmi krátkém čase se ruské ozbrojené síly začaly stahovat z obléhaných měst nedaleko Kyjeva. Po následném obsazení těchto území ukrajinskými ozbrojenými silami se postupně začaly i ve světových médiích objevovat zprávy o vojenských zločinech agresora. Publikované záběry poskytovaly důvěryhodné důkazy o páchání vojenských zločinů Ruské federace na území Ukrajiny.

Zavádějící informace o úpravě hřbitova Ladomirová byla Velvyslanectvím Ruské federace na Slovensku publikována v září 2022, **v době dalších publikovaných zpráv o vojenských zločinech ruských ozbrojených sil v městě Izjum**.³³ Tato informace byla na Slovensku okamžitě šířena některými kvazi-médií a dezinformačními aktéry šířícími ruskou propagandu.³⁴ **Policie SR tuto nepravdivou informaci včas zachytila, prověřila a veřejnosti vysvětlila okolnosti** úpravy hřbitova. Po pokračování publikování dalších zavádějících informací velvyslancem a zaznamenání jejich šíření i v mnohých významných médiích v Rusku, dokonce i v hlavním vysílacím čase, byly **aktivity velvyslanectví výhodnoceny jako informační operace**.³⁵ Jako cíl byla identifikována snaha zakrýt další objevující se zprávy výrazně poškozující reputaci Ruské federace.

Do reakce na informační operaci se v následujících dnech zapojily i některé další resorty státní správy SR, starosta obce Ladomirová a později i Památkový úřad SR.³⁶ Generální prokurátor sdílel původní neověřenou informaci Velvyslanectví Ruské federace. Policie také zahájila vyšetřování ve věci údajného zničení hrobů, a také vyšetřování výhrůzek starostovi obce. Mainstreamová média přinášela o události relevantní informace, založené na zdrojích ze státní správy SR. Těmito aktivitami, ale **zejména činností Policie SR, se podařilo zamezit dalšímu šíření nepravdivých informací** o úpravách hřbitova v obci Ladomirová, a tím minimalizovat dosažení cílů informační operace.

33 „VK.com | VK.” 2023. Vk.com. VK. 2023. https://vk.com/wall418654168_4897.

34 například: „Facebook.” 2022. Facebook.com. 2022. <https://www.facebook.com/212881357517231/posts/486461830159181>.

35 například: „MIMORIADNE: HOAX Z RUSKÉHO VELVYSLANECTVA O SLOVENSKU SA DOSTAL DO PRESTÍŽNEJ RUSKEJ RELÁCIE Hoaxy a Podvody - Polícia SR www.instagram.com/Hoaxp... | by Polícia Slovenskej RepublikyFacebook.” n.d. [www.facebook.com](https://www.facebook.com/watch/?v=652990386385178). <https://www.facebook.com/watch/?v=652990386385178>.

36 webex.digital. n.d. „Cintorín Z 1. Sv. Vojny - Vyjadrenie | Ladomirová | Oficiálne Stránky Obce.” Ladomirová. <https://www.ladomirova.sk/cintorin-z-1-sv-vojny--vyjadrenie-a22-174>.

Časová osa:

- 15. září 2022** • Velvyslanectví Ruské federace na Slovensku publikuje zavádějící zprávu o zničení vojenského hřbitova v obci Ladomirová.
- 16. září 2022** • Velvyslanec Ruské federace obviňuje Slovensko z porušení mezinárodní dohody. Policie označuje aktivitu velvyslanectví za informační operaci a zároveň zahajuje vyšetřování, zda nebyl v dané věci porušen zákon.
- 17. září – 2. října 2022** • Rozkrytí informační operace pokrývají kromě Policie SR i další státní instituce a mainstreamová média.
- 20. září 2022** • Ministerstvo zahraničních věcí a evropských záležitostí si předvolalo velvyslance Ruské federace k objasnění zveřejněné informace.³⁷
- Červenec 2023** • Policie zastavila trestní stíhání v případě výhrůžek mezitím už bývalému starostovi obce Ladomirová s odůvodněním, že nejde o trestný čin.³⁸
- Únor 2024** • Policie uzavřela vyšetřování kauzy údajných zničených hrobů na hřbitově s vojáky z první světové války s konstatováním, že nejde o trestný čin.³⁹
- Červenec 2024** • Ministerstvo vnitra oznámilo, že ve věci poškození hřbitova byl zjištěn prohřešek, za který obec Ladomirová dostala pokutu 50 eur.

Odras kauzy v informačním prostoru:

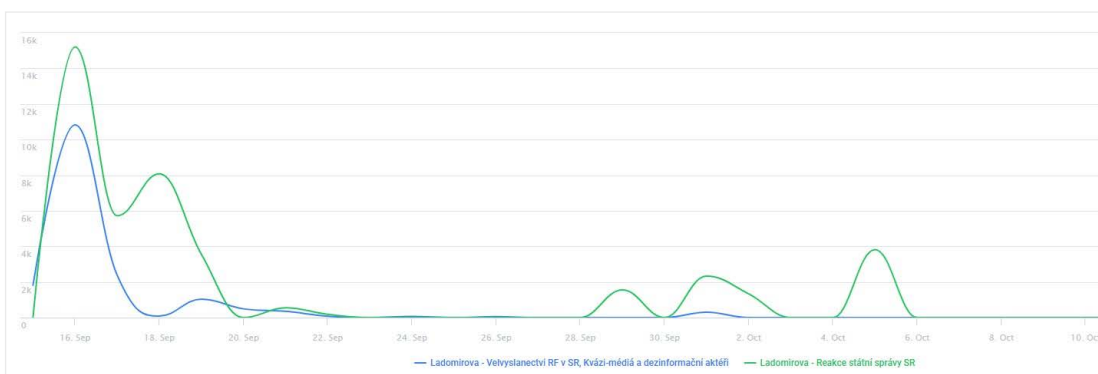
Včasné zachycení dezinformace Policií SR a zejména její efektivní reakce způsobily, že dezinformační scéna **se zapojila do sdílení a komentování zprávy jen na začátku celé události**. Z grafu je zřejmé, že pravdivé objasnění okolností celého případu mělo na sociálních sítích větší dopad než původní dezinformace. V grafu nejsou zahrnuty reakce mainstreamových médií⁴⁰.

37 TASR, and TASR. 2022. „Ministerstvo Si Pre Kauzu Ladomirová Predvolalo Ruského Velvyslance.“ Domov.sme.sk. SME.sk. September 20, 2022. <https://domov.sme.sk/c/23013444/rusko-ladomirova-cintorin.html>.

38 Tomečková, Nicol. 2023. „Polícia Zastavila Trestné Stíhanie v Kauze Vyhrážok Exstarostovi Ladomirovej.“ Správy RTVS. July 10, 2023. <https://spravy.rtvs.sk/2023/07/policia-zastavila-trestne-stihanie-v-kauze-vyhrazok-exstarostovi-ladomirovej/>.

39 Franková, Andrea. 2024. „Polícia Uzavrela Kauzu Poškodených Hrobov v Ladomirovej, Ktorú Rozdúchalo Ruské Velvyslanectvo.“ Správy RTVS. February 14, 2024. <https://spravy.rtvs.sk/2024/02/policia-uzavrela-kauzu-poskodenyh-hrobov-v-ladomirovej-ktoru-rozduchalo-ruske-velvyslanectvo/>.

40 Mainstreamové média nejsou zahrnuty do grafu z toho důvodu, aby se jednoznačněji ukázalo porovnání stát vs. kvazi-média.

Interakce šíření dezinformace o zničení hřbitova a reakce státní správy SR.

Na původně šířenou dezinformaci a na reakci Policie SR reagovali na sociálních sítích i kvazi-média. Ale vzhledem k rychlému objasnění okolností případu byly příspěvky psány s neutrálním sentimentem. Byl zaznamenán pouze malý dosah jednotlivých dezinformačních aktérů.

Name	Content	Interactions	Views	Followers
  Polícia Slovenskej republiky	11	21.26k	32.7k	388.4k
  Ministerstvo zahraničných vecí a európskych...	2	8198	0	47.35k
  nocomment.sk	3	6833	0	66.74k
  Hoaxy a podvody - Polícia SR	2	4712	0	125.3k
  Maroš Žilinka - generálny prokurátor SR	1	3919	0	37.66k

Zdroje, které nejvíce reagovaly na zprávy v případě hřbitova v obci Ladomirová. (Data získána z Juno v květnu 2024.)

Hodnocení:

Přestože reakce státních institucí nebyla ve všem ideální, **za příklad dobré praxe ji můžeme považovat z důvodu úspěšné koordinace složek státní správy řešících problematiku hybridních hrozeb a také dostatečnou minimalizaci cílů informační operace.** Policie SR transparentně reagovala na událost i zahájením vyšetřování trestného činu hanobení hrobů a také vyšetřováním nebezpečného vyhrožování starostovi obce.

Nedostatečný byl systém monitorování informačních operací a reakce na ně, jelikož zaměstnanci specializovaných útvarů pokračovali v reakci na informační operaci mimo pracovní dobu, neboť případ započal ve čtvrtek v podvečer a trval i během následujícího víkendu. **Úspěšná reakce proběhla bez schválených a nacvičených postupů,** provedena jen na základě vlastní angažovanosti a odborné připravenosti zaměstnanců.

Neadekvátně reagoval generální prokurátor, který bez ověření sdílel původní status velvyslanectví Ruska v SR, sdílení informace neobjasnil, pouze se ohradil vůči obvinění ze šíření propagandy. Následně se k případu už nevyjadřoval. Naopak **starosta obce Ladomirová reagoval na šíření nepravdivých informací o zničení hřbitova proaktivně vydáním objasňujícího stanoviska** na webových stránkách obce a také pokusem vysvětlit velvyslanci Ruské federace na Slovensku událost osobně. Žádost o setkání mu však byla zamítnuta.

Slovenská mainstreamová média přebrala informace od státní správy a průběžně informovala o vývoji případu i s upozorněním, že jde o informační operaci.⁴¹ Političtí aktéři komentovali probíhající informaci v minimální míře a vzhledem na jednoznačnost případu v pozitivním sentimentu.⁴²

PŘÍPADOVÁ STUDIE 2: Blokování webových stránek

The screenshot shows the website of the National Security Authority (Národný bezpečnostný úrad). The main heading is "Zoznam blokových subjektov". Below the heading, there is a table listing blocked subjects. The table has four columns: "Názov", "Rozhodnutie podľa", "Dôvod", and "Platnosť do".

Názov	Rozhodnutie podľa	Dôvod	Platnosť do
hlavnespravy.sk	zákon č. 69/2018, § 27b	škodlivá aktivita	30. 06. 2022
armadnymagazin.sk	zákon č. 69/2018, § 27b	škodlivá aktivita	30. 06. 2022
hlavnydenik.sk	zákon č. 69/2018, § 27b	škodlivá aktivita	30. 06. 2022
infovojna.bz	zákon č. 69/2018, § 27b	škodlivá aktivita	30. 06. 2022

Below the table, it states: "Zoznam bude priebežne aktualizovaný." and "Dátum prvého uverejnenia 14.03.2022, posledná aktualizácia 21.03.2022 12:01".

Zdroj: aktuality.sk

Datum:

26. únor 2022 – 30. červen 2022

Shrnutí:

V návaznosti na ruskou vojenskou agresi vůči Ukrajině schválila NRSR novelu zákona o kybernetické bezpečnosti, která umožnila Národnímu bezpečnostnímu úřadu (NBÚ) zablokovat přístup k webovým stránkám šířícím závažné dezinformace. Toto opatření bylo dočasné a mělo být nahrazeno komplexnější úpravou. Ta však nebyla přijata a po vypršení platnosti blokování v červnu 2022 byl přístup k daným webovým stránkám obnoven. Nedostatek strategické komunikace o důvodech blokování, netransparentnost celého procesu a svěření rozhodovací pravomoci do rukou exekutivního orgánu (Národní bezpečnostní úřad) vyvolávaly od samého počátku pochybnosti a vedly k neúspěchu tohoto opatření a obviněním z cenzury.

41 Čevelová, Jana. 2023. „Polícia Upozorňuje Na Ruskú Informačnú Operáciu: Radiácia Z Ukrajiny Je Hoax.“ Denník N. Denník N. May 18, 2023. <https://dennikn.sk/minuta/3377046/>.

42 například: „Facebook.“ 2022. Facebook.com. 2022. <https://www.facebook.com/416203666536739/posts/662638848559885>.

Průběh kauzy:

Zároveň s válkou na Ukrajině se rozběhla i informační válka, jejíž součástí je šíření nepřátelské zahraniční propagandy. Šířilo ji vícero webových stránek, přičemž dle zveřejněných informací minimálně některé z nich byly i finančně či jinak napojeny na subjekty z Ruské federace.⁴³ V kontextu probíhající vojenské agrese i kvůli obavám z možného rozšíření konfliktu byla **ve zkráceném legislativním jednání přijata novela zákona o kybernetické bezpečnosti, která umožnila NBÚ na základě rozhodnutí zablokovat tyto webové stránky na Slovensku.**

Kvůli nedostatečné komunikaci ze strany vlády o důvodech přijetí této novely a také kvůli **problematickým aspektům přijaté právní úpravy** (o blokování rozhoduje NBÚ, nikoliv soud, rozhodnutí jsou neveřejná, nepředcházela jim výzva na odstranění problematického obsahu) **začala narůstat kritika.** Otázky o ústavnosti a shodě přijatého řešení s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) posloužily jako důvod na zpochybňování celého přijatého řešení.⁴⁴ **Celý proces od přijetí prvotní novely až po předkládání přepracované verze do NR SR na podzim 2022 navíc provázely značný chaos a nekoncepčnost** ze strany představitelů vládní koalice.⁴⁵

Nebylo jasné, na základě jakých kritérií NBÚ rozhoduje o tom, zda přistoupí k zablokování dalších webů, které šířily „závažné dezinformace“, jelikož **rozhodnutí byla neveřejná.** V daném čase se ve slovenském informačním prostoru vyskytovalo mnohem více zdrojů, které šířily tento typ obsahu.⁴⁶ NBÚ ale až do 30. 9. 2022 nevydala žádné další rozhodnutí o blokování dalších webových stránek. V praxi se navíc ukázala i nedomyšlenost celé právní úpravy, jelikož blokování se týkalo jen samotných webových stránek a ne profilů daných médií na sociálních sítích. V důsledku všech těchto důvodů poměrně rychle začala dominovat kritika přijaté novely a obviňování z cenzury, která šla ruku v ruce se změnou postoje slovenské veřejnosti k válce na Ukrajině.

Podobně chaotická byla i příprava komplexní právní úpravy, která měla nahradit novelu z února 2022. Původní návrh z dílny NBÚ z května 2022 byl po velkém množství připomínek stažen a musel být přepracován. Reakci na přijetí této dočasné právní úpravy, která měla být nahrazena komplexnější a propracovanější úpravou, ovlivnily i spory ve vládní koalici, kvůli kterým nebyla nová právní úprava schválena během platnosti původní novely. Poslední tečkou za celým procesem byl pád vlády na konci roku 2022. V důsledku změny politických procesů a politizaci tématu blokování nedošlo v lednu 2023 ke schválení vládního návrhu komplexní právní úpravy. Celá legislativa byla de facto od června 2022 neúčinná.

43 Lukáš Kosno. 2022. „Ako NBÚ Blokuje Dezinformačné Weby. Pri Hlavných Správach Znemožnil Aj Prístup K Zálohám.“ Živé.sk. Ringier Slovakia Media s.r.o. March 28, 2022. <https://zive.aktuality.sk/clanok/Givgndd/ako-nbu-blokuje-dezinformacne-weby-pri-hlavnych-spravach-znemozil-aj-pristup-k-zaloham/>.

44 „Blokovanie Webových Stránok a Jeho Možný Rozpor S Judikaturou Európskeho Súdu Pre Ľudské Práva - Právne Listy.“ 2022. Pravnelisty.sk. 2022. <https://www.pravnelisty.sk/clanky/a1062-blokovanie-webovych-stranok-a-jeho-mozny-rozpor-s-judikaturou-europskeho-sudu-pre-ludske-prava>.

45 Díky těmto nedostatkům například narychlo schválené prodloužení pravomocí pro NBÚ blokovat závažné dezinformace až do září 2022 se nevztahovalo na již vydaná rozhodnutí (4 zablokované weby), která pozbyla platnosti k 30.6.2022. NR SR schválila 15.6.2022 novelu zákona o kybernetické bezpečnosti, kterou sice prodloužila dobu blokování, tato se však nevztahovala na již vydaná rozhodnutí NBÚ.

46 Například webstránka napojená na ruskou tajnou službu FSB News-front.info, která existovala i ve slovenské jazykové mutaci.

Časová osa:

- 26. únor 2022** • Schválení novely zákona o kybernetické bezpečnosti NR SR v rámci balíčku opatření „lex Ukrajina“, která umožnila NBÚ blokovat weby obsahující „závažné dezinformace“.
- 2. březen 2022** • Začátek blokování třech webových stránek ze strany NBÚ.
- 22. březen 2022** • Začátek blokování internetového rádia a webu infovojna.sk.
- 15. červen 2022** • Přijetí novely zákona o kybernetické bezpečnosti umožňující prodloužit blokování až do 30. 9. 2022.
- 1. červenec 2022** • Ukončení platnosti rozhodnutí NBÚ o blokování čtyř webových stránek.
- 30. září 2022** • Ukončení prodloužené lhůty na přijetí rozhodnutí NBÚ o blokování webových stránek.
- 2. listopad 2022** • Schválení komplexní novely zákona o kybernetické bezpečnosti na jednání vlády.
- 1. únor 2023** • NR SR vrátila návrh zákona předkladatelům na dopracování v prvním čtení.

Odraz kauzy v informačním prostoru

V informačním prostoru jednoznačně dominovaly zdroje, které odmítaly toto opatření, s celkovým počtem 364 příspěvků za období 12 měsíců. Oproti tomu stát a mainstreamová média (soukromá i veřejnoprávní) se tématu věnovaly jen v 59 příspěvcích.

Porovnání počtu příspěvků a článků o blokování webů mezi skupinou státních institucí a mainstreamových médií (59) a ostatních zdrojů, včetně kvazi-médií a dezinformačních aktérů (364). Sledované období bylo 12 měsíců od 24. 2. 2022 do 28. 2. 2023. Vzhledem k nízkému počtu identifikovaných příspěvků ve skupině média a StratCom nebylo možné porovnávat míru zapojení. (Data získána z Juno v květnu 2024.).

Stejně tak porovnání míry interakcí bylo výrazně ve prospěch kvazi-médií a dezinformačních aktérů. Kvazi-média měly 12 násobně větší počet interakcí na svých příspěvcích k danému tématu, oproti

státním zdrojům a mainstreamovým médiím – 24 860 interakci u kvazi-médií vs. 2871 u druhé skupiny zdrojů.

V prvních dnech po zavedení blokování se na celé dezinformační scéně zvedla velká vlna odporu a obviňování z totalitních praktik a cenzury. K této vlně se přidaly i představitelé některých politických stran, kteří k politizaci celého tématu využili nedostatky právní úpravy a chaos, který blokování provázel..

Toto opatření bylo rozporuplně přijímané i veřejností. Dle průzkumu veřejného mínění CEDMO z července 2022 s opatřením souhlasilo 33 % obyvatel Slovenska, jako sporný krok ho vnímalo 25 % a odmítalo ho 23 %.⁴⁷

Hodnocení:

Navzdory původně dobrému úmyslu předkladatelů – zabránit na území Slovenska šíření propagandy nepřátelské cizí mocnosti, která v té době napadla Ukrajinu – se opatření minulo účinkem. Chaos při tvorbě a nedomyšlenost přijatého řešení vedly ke kritice celého procesu blokování. Stejně tak snaha o opravu původního dočasného opatření byla provázená značným chaosem, což nakonec vedlo k neúčinnosti dané právní úpravy a nepodařilo se ji prodloužit ani do září 2022.

Blokování se navíc kvůli nedostatečné komunikaci ze strany vlády a netransparentnosti celého procesu stalo předmětem politizace a ve veřejném diskurzu převládá postoj, že jde o cenzuru. O tom svědčí i průzkumy veřejného mínění. Vzhledem ke krátké době, během které bylo blokování omezeného počtu webů účinné, je možné vyhodnotit dopad blokování jako nenaplnění původního cíle, se kterým bylo přijímané.

47 Ostrozovicova, Barbora. 2022. „Informačná Vojna (Prieskum CZ+SK)“. IPSOS. July 21, 2022. <https://www.ipsos.com/sk-sk/informacna-vojna-prieskum-czsk>

PŘÍPADOVÁ STUDIE 3: Šíření dezinformací o uprchlících z Ukrajiny

Zdroj: Středoevropská observatoř digitálních médií - „Příspěvek zveličuje výdaje na podporu ukrajinských uprchlíků“ dostupné na: <https://cedmohub.eu/cs/prispevek-zvelicuje-vydaje-na-podporu-ukrajinskych-uprchliku/>

Datum:

únor 2022 - 1. květen 2024

Shrnutí:

Od roku 2022 dezinformace zaměřené na ukrajinské uprchlíky v České republice přizivovali společenské napětí, včetně nepravdivých tvrzení o zvýhodňování a podněcování konfliktů s romskou komunitou. Počáteční opatření, jako blokace devíti prokremelských webů, měla jen omezený dopad, jelikož se dezinformace přesunuly na sociální sítě. Kampaně jako „Pracujeme tam, kde je nás potřeba“ zdůrazňovaly přínos uprchlíků, zatímco snahy o zmírnění sociálního napětí byly úspěšné, avšak postrádaly proaktivní přístup.

Průběh kauzy:

Od začátku plnohodnotné invaze Ruské federace na Ukrajinu se Česká republika stala novým domovem pro bezprecedentní množství uprchlíků z Ukrajiny. Ti se stali obětí celé řady dezinformačních kampaní.

V první fázi řada dezinformačních kanálů tvrdila, že lidé z Afriky a Afghánistánu zneužívají válku na Ukrajině k překročení hranic a že se vrátily povinné kvóty na přerozdělování migrantů. Následovaly narativy, které se objevují až do současnosti, týkající se údajného zvýhodňování ukrajinských uprchlíků sociálním systémem.

Řada dezinformačních kampaní, manipulací a nepřesností v informačním prostoru přinejmenším přispěly také k protivládním a protiukrajinským protestům a k šíření nenávisti a násilných konfliktů mezi romskou a ukrajinskou komunitou v Česku.

Ihned po vypuknutí invaze poskytovatel domén NIC.cz zablokoval několik webových stránek, které jsou známé šířením pro-kremelských narativů a propagandy. Došlo k tomu po konzultaci s bezpečnostními složkami a na základě doporučení vlády. Jednalo se o celkem 9 webů a některé z nich stále nejsou funkční. Z podstaty věci se jednalo pouze o vypnutí konkrétních webových domén, aktivita těchto kvazi-médií na sociálních sítích toto opatření nijak neovlivnilo. Řada z nich se přesunula právě na sociální sítě nebo na nové domény a jejich aktivitu a dopad toto opatření spíše na chvíli pozdrželo, nikoliv zcela zastavilo.

Ministerstvo práce a sociálních věcí v červenci 2022 vydalo analýzu o ukrajinských uprchlících, ve které poukázalo na jejich status v ČR a popsalo jejich zázemí a výzvy, kterým tito lidé čelí. Mnoho dezinformací šířících se v informačním prostoru tak tímto způsobem uvedlo na pravou míru. Vydání analýzy však nebylo doprovázeno žádnou zásadnější informační kampaní. K tématu ukrajinských uprchlíků v Česku se také opakovaně vyjadřovali konkrétní ministři, kteří se snažili nabádat k solidaritě, a rovněž Policie ČR, která informovala o bezpečnostních incidentech.

České státní instituce nereagovaly v informačním prostředí téměř vůbec proaktivně či preventivně, a to v podstatě až do druhého výročí ruské invaze na Ukrajinu. V rámci tohoto výročí české nevládní organizace společně s Úřadem vlády a Kanceláří prezidenta republiky uspořádaly akci „Den za Ukrajinu“, jejímž smyslem bylo podpořit právě Ukrajinu a její obyvatele v boji proti ruské agresi a vyjádřit s ukrajinskou společností solidaritu prostřednictvím řady shromáždění, pochodů a koncertů.

Ministerstvo vnitra, Úřad vlády, zmocněnkyně pro lidská práva a česká kancelář Mezinárodní organizace pro migraci pak připravila kampaň „Pracujeme tam, kde je třeba“, která má za cíl představit příběhy ukrajinských uprchlíků, kteří si v Česku našli práci, a ukázat jejich přínos pro českou společnost. Tato kampaň v online i off-line prostředí běží od dubna 2024.

Na úrovni krizové komunikace se státní instituce ve velkém věnovaly de-eskalaci konfliktů mezi ukrajinskou a romskou komunitou. Tento případ ukázal, že se státní instituce dokáží koordinovat při krizové komunikaci vícero aktérů a na neformální úrovni se povedlo nastavit některé i nadále využívané komunikační a koordinační kanály, které však nejsou formalizované ani institucionalizované.

Podobně se pak státním institucím a Policii ČR podařilo velice rychle vyvrátit dezinformace, které se začaly šířit po tragické střelbě na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, které tvrdily, že střelec mohl být Ukrajinec.

Časová osa:

Únor 2022

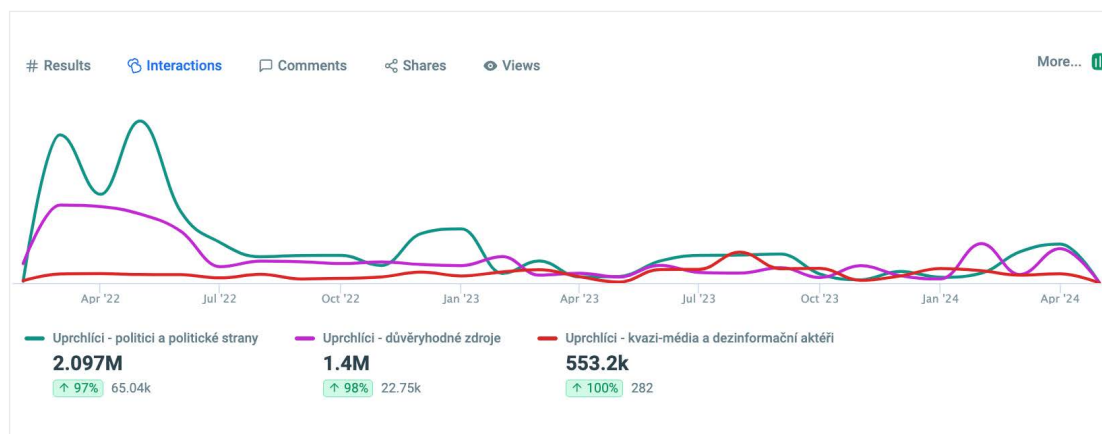
- Česko začíná přijímat první ukrajinské uprchlíky a začínají se také šířit první dezinformace o tom, že lidé z Afriky a Afghánistánu využívají válku na Ukrajině k nelegálnímu překračování hranic a že jejich přijímáním bylo obnoveno povinné přerozdělování migrantů.

- Konec února 2022** • Zablokování několika webových stránek, které šířily pro-kremelské narativy a propagandu.
- Červenec 2022** • Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky vydalo analýzu o ukrajinských uprchlících.
- Únor 2023** • Spuštění kampaně „Děkujeme. Bez vás by to nešlo.“.
- Léto 2023** • Spuštění nástěnkové kampaně Ministerstva vnitra, které se blíže věnujeme v další kapitole.
- Červenec 2023** • Začínají se šířit dezinformace obsahující nepodložená tvrzení, že Ukrajinci páchají násilí na Romech a vytvářejí gangy.
- Prosinec 2023** • Začínají kolovat dezinformace o tom, že za střelbou na Filozofické fakultě byl Ukrajinec.
- Léto/podzim 2023** • Protivládní/proti-ukrajinské protesty.
- Únor 2024** • Připomínka dvou let od začátku ruské invaze na Ukrajinu.
- Duben 2024** • Spuštění kampaně „Pracujeme tam, kde je třeba.“.

Odraz kauzy v informačním prostoru:

Informační prostor byl v tématu ukrajinských uprchlíků v Česku dlouhodobě ovládnut českou politickou reprezentací. Politici o tomto tématu komunikovali s větším dosahem než mainstreamová média, státní instituce i nevládní organizace, a to přes nižší celkový počet příspěvků. Nejčastěji se pak jednalo o politiky zastupující současné opoziční strany. Naopak ministři, kteří se k tématu ukrajinských uprchlíků často vyjadřovali, zdaleka takového výtlačku nedosahovali.

Porovnání interakcí mezi monitorovanými skupinami účtů informujících o uprchlících z Ukrajiny.

Sources			Sources			Sources		
Uprchlíci - politici a politické strany			Uprchlíci - důvěryhodné zdroje			Uprchlíci - kvazi-média a dezinformační aktéři		
Name	Interactions		Name	Interactions		Name	Interactions	
Tomio Okamura - SPD	1.308M		ČT24	202.7k		Jindřich Rajchl	180.6k	
Karla Maříková	106.6k		Visegradský jezdec	139.4k		neČT24	59.42k	
Andrej Babiš	71.43k		Petr Fiala	76.73k		Matouš Bulíř	39.08k	
Jana Zvyrtek Hamplová...	66.18k		Evropa Neasi	61.45k		Selský Rozum	31.52k	
Radim Fiala - SPD	59.09k		Události Brno	61.42k		Raptor-TV.cz	30.22k	
MUDr. Jiří Mašek	56.03k		CNN Prima NEWS	53.81k		Aliance národních sil	29.24k	

Porovnání interakcí jednotlivých účtů hlavních aktérů informujících o uprchlících z Ukrajiny v rámci monitorovaných skupin.

Pozitivním aspektem v tomto případě je viditelný dopad (ač pozdně zorganizované) spolupráce a koordinace mezi státními institucemi a občanskou společností. Graf níže ukazuje, že konkrétní influenceré a nevládní organizace a jejich příspěvky dosahují výrazně větší popularity, než účty vládních politiků či prezidenta republiky.

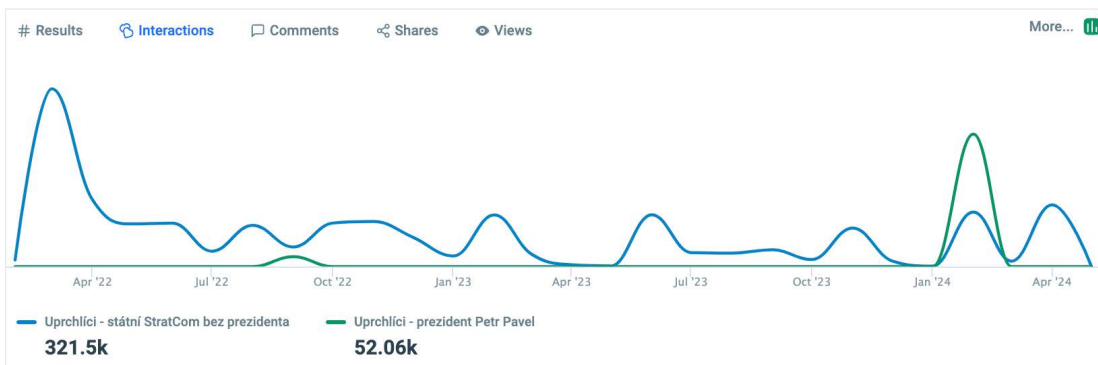

Detailnější pohled na interakce příspěvků důvěryhodných zdrojů informujících o uprchlících z Ukrajiny v rámci jednotlivých podskupin.

Sources			Sources			Sources		
Uprchlíci - mainstreamová média			Uprchlíci - občanská společnost			Uprchlíci - státní StratCom		
Name	Interactions		Name	Interactions		Name	Interactions	
ČT24	202.7k		Visegradský jezdec	137.6k		Petr Fiala	76.73k	
Události Brno	61.42k		Evropa Neasi	61.45k		Petr Pavel	43.48k	
CNN Prima NEWS	53.81k		ROMEIA	37.5k		Vít Rakušan	38.27k	
Události Ostrava	50.96k		dnesnaukrajine.cz	31.45k		Markéta Pekarová Adamová	27.55k	
iDNES.cz	33.66k		Tereza Koubková	20.72k		Vít Rakušan	22.33k	
Blesk.cz	24.7k		Paralelní listy	17.93k		Markéta Pekarová Adamová	21.94k	

Detailnější porovnání interakcí účtů informujících o uprchlících z Ukrajiny v rámci jednotlivých podskupin důvěryhodných zdrojů.

V neposlední řadě je vidět, že účty Prezidenta republiky na sociálních sítích jsou naprosto stěžejní součástí strategické komunikace státu. Přestože prezidentské účty vyprodukovaly během druhého výročí ruské invaze na Ukrajinu pouze 6 příspěvků (3 na Facebooku a 3 na Instagramu), počet interakcí s těmito příspěvky jasně převyšuje všechny ostatní vládní politiky.

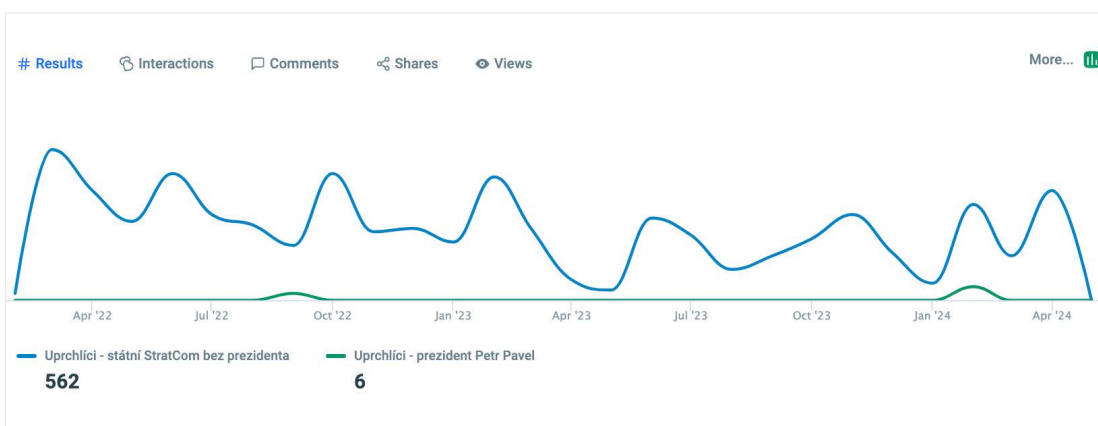

Porovnání interakcí příspěvků vládního StratComu o uprchlících z Ukrajiny s příspěvky prezidenta Petra Pavla.

Sources Interactions :

Uprchlíci - státní StratCom bez prezidenta			Uprchlíci - prezident Petr Pavel		
Name	Interactions		Name	Interactions	
Petr Fiala	76.73k		Petr Pavel	43.48k	
Vít Rakušan	38.27k		Petr Pavel	8588	
Markéta Pekarová Adamová	27.55k				
Vít Rakušan	22.33k				
Markéta Pekarová Adamová	21.94k				
Vít Rakušan	14.25k				

Porovnání interakcí jednotlivých účtů vládního StratComu o uprchlících z Ukrajiny s účty prezidenta Petra Pavla.

Porovnání počtu příspěvků vládního StratComu s příspěvky prezidenta Petra Pavla.

Sources			Content : 		
Uprchlíci - státní StratCom bez prezidenta			Uprchlíci - prezident Petr Pavel		
Name	Content	Name	Content		
 Petr Fiala	34	 Petr Pavel	3		
 Vít Rakušan	19	 Petr Pavel	3		
 Markéta Pekarová Adamová	9				
 Vít Rakušan	18				
 Markéta Pekarová Adamová	9				
 Vít Rakušan	16				

Porovnání počtu příspěvků jednotlivých účtů vládního StratComu s účty prezidenta Petra Pavla.

Hodnocení:

Na začátku invaze Česká republika rychle zareagovala blokováním devíti webových stránek, které šířily pro-kremelské narativy. Tento krok měl pouze omezený dopad, protože dezinformátoři se přesunuli na sociální sítě a nové domény. Blokování těchto webů navíc provedl poskytovatel domény po konzultaci se státními institucemi, nikoliv stát samotný, a stalo se tak tedy bez jasně definovaného legislativního rámce. Jednalo se tedy sice o rychlou, ale netransparentní reakci s omezeným dopadem. Pokud by k podobnému kroku měl stát přistupovat do budoucna (a je otázkou, zda je to nutností), mělo by se tak dít na základě jasného a zákonem podloženého postupu.

Dalším krokem bylo vydání analýzy Ministerstvem práce a sociálních věcí v červenci 2022, která poukázala na status ukrajinských uprchlíků a vyvrátila mnoho šířících se dezinformací. Tento analytický přístup byl důležitým krokem k poskytování faktických informací veřejnosti. Kampaně jako „Den za Ukrajinu“ a „Pracujeme tam, kde je třeba“ pak měly za cíl podpořit Ukrajinu a představit pozitivní příběhy ukrajinských uprchlíků v české společnosti. Tyto kampaně přispěly k budování pozitivního obrazu uprchlíků a byly důležitým prvkem v boji proti dezinformacím.

Významným aspektem byla také deeskalace konfliktů mezi ukrajinskou a romskou komunitou. Ministerstvo vnitra a další státní instituce se aktivně věnovaly této problematice, což ukázalo schopnost státu koordinovat krizovou komunikaci mezi různými aktéry. Tento přístup byl klíčový pro udržení společenského klidu a prevenci násilí.

Nicméně, reakce státu na šíření dezinformací byla převážně reaktivní. Stát nereagoval dostatečně proaktivně na šířící se dezinformace a místo toho pouze reagoval na již vzniklé krizové situace. Tento nedostatek proaktivní komunikace vytvořil informační vakuum, které bylo snadno zaplněno dezinformátory.

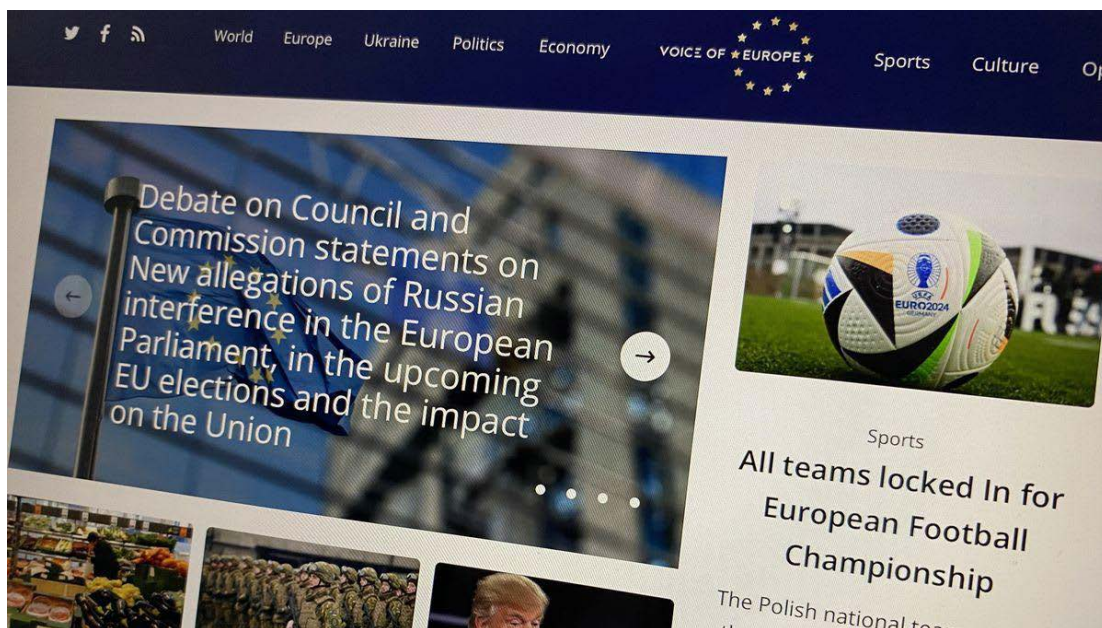
Další slabinou byla omezená schopnost státních institucí zasáhnout širokou veřejnost. Politici opozice měli větší dosah na veřejnost než ministři a státní instituce, což oslabilo účinnost státní komunikace. Navíc vládní komunikace často postrádala jednotný a koordinovaný přístup, což vedlo k nejednotné reakci na šířící se dezinformace. Spolupráce s občanskou společností a influencery sice situaci výrazně pomohla, odehrála se ale příliš pozdě a pouze nárazově.

Nedostatek finančních prostředků také omezil schopnost státu efektivně propagovat své kampaně. Stát neměl dostatek financí na reklamu na sociálních sítích, což snížilo dosah a účinnost jeho komu-

nikáčních snah. Absence formální strategické komunikace a koordinace s občanskou společností pak dále oslabila státní reakci na dezinformace.

Celkově lze říci, že státní reakce na šíření dezinformací o ukrajinských uprchlících byla charakterizována kombinací rychlých a nedomyšlených kroků na začátku, následovaných reaktivní a nedostatečně koordinovanou komunikací. Přestože byly učiněny důležité kroky k vyvrácení dezinformací a deeskalaci konfliktů, celkový přístup byl omezen nedostatkem proaktivity, finančních prostředků a jasné legislativy.

PŘÍPADOVÁ STUDIE 4: Odhalení sítě Voice of Europe

Zdroj: Seznam zprávy

Datum:

Březen 2024

Shrnutí:

Případ sítě "Voice of Europe" je kritickým příkladem trvalého úsilí Ruské federace o ovlivňování politických procesů a destabilizaci demokratických institucí v Evropské unii. Tato platforma, provozovaná pod rouškou nezávislého média, byla strategicky využívána k šíření prokremelských narativů a skrytému financování sympatizujících politických kandidátů.

Průběh kauzy:

Voice of Europe byla v Praze registrovaná zpravodajská platforma s významnou online přítomností, která nasbírala více než 180 000 sledujících na platformách, jako jsou Facebook a X. Platforma publikovala obsah v několika jazycích včetně němčiny a byla charakteristická svými protiunijními a prokremelskými postoji. Často se na ní objevovaly články a rozhovory s krajně pravicovými evrop-

skými politiky a propagace narativů v souladu se zájmy Kremlu, včetně odporu proti sankcím EU vůči Rusku nebo kritika západní podpory Ukrajiny.⁴⁸

Vyšetřování Bezpečnostní informační služby (BIS) začalo na počátku roku 2023 a vyvrcholilo veřejným odhalením sítě v březnu 2024. BIS úzce spolupracovala s dalšími evropskými zpravodajskými službami, včetně těch z Belgie a Polska, aby rozpletla spletitou síť finančních transakcí a politických vazeb.⁴⁹

Česká republika s podporou belgických a dalších evropských zpravodajských služeb provedla zásadní opatření. Konkrétně uvalení sankcí na Voice of Europe, dále Medvedčuka a Marčevského, zmrazení jejich majetku, a s tím spojené veřejné prohlášení o jejich odhalení.

Česko rovněž v návaznosti na tento případ navrhlo legislativní opatření k omezení pohybu ruských diplomatů v rámci EU.⁵⁰

Časová osa:

- Začátek roku 2023** • Bezpečnostní informační služba (BIS) zahajuje vyšetřování Voice of Europe.
- Březen 2024** • BIS veřejně odhaluje síť, do níž jsou zapleteni Medvedčuk a Marčevskij.
- 27. března 2024** • Česká vláda uvaluje sankce na Voice of Europe a klíčové osoby zapojené do projektu.
- Konec března 2024** • Evropské a národní bezpečnostní služby v EU provádějí související vyšetřování.

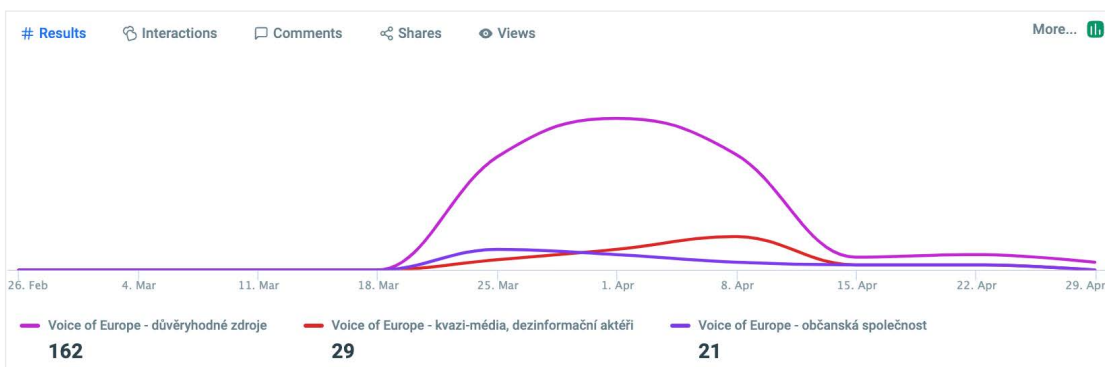
48 „VOICE OF EUROPE.” 2024. Seznam zprávy. <https://www.seznamzpravy.cz/tag/voice-of-europe-110354>.

49 Ibid.

50 „Česko bojuje za omezení pohybu ruských diplomatů v Schengenu.” 2024. Novinky.cz. <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-cesko-bojuje-za-omezeni-pohybu-ruskych-diplomatu-v-schengenu-40468913>.

Odras kauzy v informačním prostoru:

Ač odhalení sítě Voice of Europe bylo významným úspěchem českých bezpečnostních složek, v informačním prostoru se tato kauza odrazila minimálně. A to dokonce i přesto, že odhalení ve velkém rezonovalo v zahraničí. Kauza nebyla státními institucemi ve velkém využita pro osvětu veřejnosti pokud jde o fungování ruské propagandy a informačního a politického vlivu Kremlu, ale ani za účelem vyzdvižení práce Bezpečnostní informační služby či fungování národního sankčního seznamu. Poměrně slabou komunikaci můžeme vidět i na grafu níže, který ukazuje poměrně malý počet příspěvků ve srovnání se všemi sledovanými zdroji.

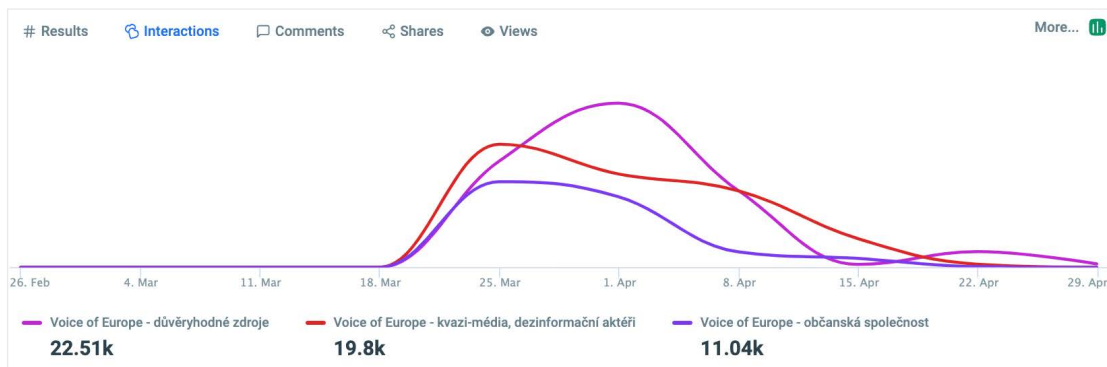

Porovnání počtu příspěvků monitorovaných skupin informujících o odhalení sítě Voice of Europe.

Voice of Europe - důvěryhodné zdroje		Voice of Europe - kvazi-média, dezinformační aktéři		Voice of Europe - občanská společnost	
Name	Content	Name	Content	Name	Content
Události Ludka Staňka	2	Jindřich Rajchl	3	dnesnaukrajine.cz	2
CNN Prima NEWS	3	Roman Kirsch	6	Visegradský jezdec	1
Deník N	5	Aby bylo jasno	1	Evropa Neasi	2
ČT24	3	Aby bylo jasno	1	Jiří Hřebenar	7
Newsroom ČT24	10	Raptor-TV.cz	3	Poslední skaut™	2
Deník N	23	neČT24	2	Milion chvilék pro demokracii	1

Porovnání počtu příspěvků jednotlivých účtů v rámci monitorovaných skupin informujících o odhalení sítě Voice of Europe.

Za pozornost nicméně stojí skutečnost, že i přesto, že ani dezinformační scéna nevěnovala kauze velké množství příspěvků, v počtu interakcí se příliš neliší od důvěryhodných zdrojů a mainstreamových médií.

Porovnání interakcí monitorovaných skupin informujících o odhalení sítě Voice of Europe.

Sources		Sources		Sources	
Voice of Europe - důvěryhodné zdroje		Voice of Europe - kvazi-média, dezinformační aktéři		Voice of Europe - občanská společnost	
Name	Interactions	Name	Interactions	Name	Interactions
Události Ludka Staňka	3035	Jindřich Rajchl	8734	dnesnaukrajine.cz	2734
CNN Prima NEWS	2660	Roman Kirsch	5311	Visegradský jezdec	2650
Deník N	2098	Aby bylo jasno	1736	Evropa Neasi	1843
ČT24	1829	Aby bylo jasno	1485	Jiří Hrebenar	1704
Newsroom ČT24	1651	Raptor-TV.cz	730	Poslední skaut™	684
Deník N	1608	neČT24	619	Milion chviliek pro demokracii	526

Porovnání interakcí jednotlivých účtů v rámci monitorovaných skupin informujících o odhalení sítě Voice of Europe.

Hodnocení:

Tento případ představuje významný krok v boji proti ruským dezinformačním kampaním a hybridním hrozbám. Síť, která se prezentovala jako nezávislé médium, ve skutečnosti šířila pro-kremelské narativy a podporovala politické kandidáty sympatizující s Ruskem. BIS tuto síť odhalila a přispěla tak ke zmrazení majetku klíčových osob zapojených do projektu a uvalení sankcí na Voice of Europe. Tyto kroky byly důležité nejen pro Českou republiku, ale pro Evropskou unii jako celek.

Reakce České republiky na odhalení sítě Voice of Europe přinesla určité zvýšení povědomí o ruském vměšování do vnitřních záležitostí a mohla vést k dalšímu přezkoumávání bezpečnostních protokolů v EU. Odhalení také vedlo ke zvýšené pozornosti vůči krajně pravicovým a euroskeptickým politikům a stranám v Evropě, z nichž mnozí čelili vnitrostranickým vyšetřováním. Případ ilustruje účinnost koordinovaného zpravodajského úsilí a význam transparentnosti v boji proti hybridním hrozbám.

Navzdory těmto úspěchům však reakce Česka vykazuje několik nedostatků, a to zejména v oblasti komunikace celé kauzy. Odhalení sítě Voice of Europe nebylo dostatečně využito v informačním prostoru pro osvětu veřejnosti o fungování ruské propagandy a politického vlivu Kremlu. Státní instituce nevyužily tuto kauzu k vyzdvížení práce BIS ani k posílení povědomí o národním sankčním seznamu. Komunikace byla slabá, což je patrné i z grafů ukazujících nízký počet příspěvků k této kauze ze všech sledovaných zdrojů.

Stát neinformoval klíčové osoby na rezortech a nebyly připraveny žádné podklady pro novináře, což vedlo k nejasnostem a nepřipravenosti při odpovídání na otázky médií. V ideálním případě mohla být již předem připravena komplexní komunikační strategie, jak pro českou veřejnost, tak pro zahraničí, která by zajistila, že veřejnost i státní úředníci budou dobře informováni o krocích podniknutých v souvislosti s odhalením. Mohla také posílit solidaritu ostatních států EU.

Shrnutí:

Na Slovensku případ hřbitova v obci Ladomirová ukázal vysokou úroveň koordinace mezi různými složkami státní správy. Při publikování zavádějící informace o zničení vojenského hřbitova ruským velvyslanectvím, slovenské státní instituce, včetně Policie SR, reagovaly rychle a efektivně. Policie okamžitě prověřila a vyvrátila dezinformace, informovala veřejnost a minimalizovala tak dosažení cílů ruské informační operace. Reakce byla podpořena také dalšími rezorty, včetně Ministerstva zahraničních věcí, které si předvolalo ruského velvyslance k objasnění situace. Slovenská média pak přebírala informace od státní správy, což přispělo k jednotnému a informovanému narativu v médiích.

Naopak, případ blokování webových stránek na Slovensku ukázal řadu nedostatků, zejména v oblasti strategické komunikace a transparentnosti procesu. Navzdory dobrým úmyslům, legislativní chaos a nedostatečná komunikace vedly k obviněním z cenzury a politizace celého opatření. Rozhodování o blokování bylo svěřeno Národnímu bezpečnostnímu úřadu (NBÚ), nikoliv soudům, což vyvolalo pochybnosti o ústavnosti tohoto kroku. Blokování se navíc týkalo pouze webových stránek, nikoliv jejich účtů na sociálních sítích, což omezilo efektivitu tohoto opatření.

V Česku, případ šíření dezinformací o ukrajinských uprchlících ukázal reaktivní a nekoordinovaný přístup státních institucí. Ačkoliv bylo podniknuto několik důležitých kroků jako například blokování webových stránek šířících pro-kremelské narativy, vydání analýzy o ukrajinských uprchlících a organizace kampaní na podporu Ukrajiny státní reakce byla často opožděná a nedostatečně koordinovaná. Reakce byla převážně reaktivní a chyběla proaktivní strategická komunikace, což vedlo k vytvoření informačního vakua, které bylo snadno zaplněno dezinformátory. Politici opozice měli větší dosah na veřejnost než ministři a státní instituce, což oslabilo účinnost státní komunikace.

Případ odhalení sítě Voice of Europe v Česku ukázal účinnost koordinovaného zpravodajského úsilí, kdy BIS spolupracovala s evropskými zpravodajskými službami a odhalila síť šířící pro-kremelské narativy. Nicméně, komunikace celé kauzy byla slabá. Státní instituce nevyužily tento případ k osvětě veřejnosti o fungování ruské propagandy a politického vlivu Kremlu. Chyběla koordinovaná komunikační strategie a příprava podkladů pro novináře, což vedlo k nejasnostem a nepřipravenosti při odpovídání na otázky médií.

V závěru všechny čtyři případové studie ukazují, že nejdůležitější slabinou v obou zemích zůstává strategická komunikace, bez které se neobejde žádné efektivní opatření namířené proti dezinformačním kampaním.

PŘÍPADOVÁ STUDIE 1: Vytvoření systému strategické komunikace v SR

ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY #pilieredemokracie

VLÁDA PRIJALA KONCEPCIU STRATEGICKEJ KOMUNIKÁCIE, KTORÁ ZLEPŠÍ KOMUNIKÁCIU INŠTITÚCIÍ SMEROM K OBČANOM

Konceptia je výsledkom zapojenia odbornej verejnosti zo štátneho, akademického, mediálneho a mimovládneho sektora, pretože **len spoločne dokážeme čeliť výzvam 21. storočia.**

Facebookový příspěvek Úřadu vlády SR po přijetí koncepce strategické komunikace 13. 6. 2023

Datum:

2021–2023

Shrnutí:

Změny bezpečnostního prostředí v Evropě po anexi Krymu Ruskou federací v roce 2014 zvýšilo riziko hybridního působení a poukázalo na potřebu celkového posílení odolnosti SR vůči těmto hrozbám. Cílem hybridního působení je zejména destabilizovat společnost a podkopávat důvěru v demokratické zřízení a v členství v mezinárodních institucích. Strategická komunikace působí jako prevence a ochrana společnosti a státu, protože pomáhá efektivně informovat občany o aktuálních bezpečnostních hrozbách a buduje odolnost vůči hybridnímu působení. Vláda SR v letech 2021–2023 úspěšně posílila existující a vybudovala nové struktury pro strategickou komunikaci, přijala koncepční dokumenty a nastavila koordinační mechanismus, čímž přispěla k zásadnímu zvýšení způsobilosti v této oblasti.

Průběh kauzy:

Slovenská republika zaznamenává zvýšenou intenzitu hybridních hrozeb přibližně od roku 2014 od anexe Krymu Ruskou federací. Od té doby je slovenské informační prostředí cílem dezinformačních kampaní a vlivových operací.⁵¹ Mezinárodní krize způsobené například pandemií COVID-19 nebo ruskou invazí na Ukrajinu tento trend posílily.⁵² Takové hybridní působení je poměrně úspěšné – podle průzkumů veřejného mínění z roku 2022 má až 54 % populace Slovenska tendenci věřit konspiračním teoriím či dezinformacím.⁵³ Podle průzkumu z roku 2023 až 50 % občanů nedůvěřuje státním institucím.⁵⁴

Strategická komunikace je jedním z klíčových nástrojů při zvyšování bezpečnosti státu a posilování odolnosti společnosti proti hybridním hrozbám.⁵⁵ Vláda SR začala vytvářet systém strategické komunikace postupným přijímáním politik a strategických dokumentů od roku 2018, kdy byla přijata Koncepce pro boj SR proti hybridním hrozbám, která obsahovala první zmínku o strategické komunikaci. Bezpečnostní strategie SR (2021) definovala závazek rozvíjet kapacity veřejné správy a posílit mechanismus spolupráce s nevládním, akademickým a mediálním sektorem v oblasti boje proti dezinformacím a podpory strategické komunikace.⁵⁶ Obranná strategie SR (2021) stanovila podporu rozvoje strategické komunikace v zájmu dlouhodobé kontinuity obranné politiky a její společenské podpory.⁵⁷ Akční plán koordinace proti hybridním hrozbám SR (2022) definoval konkrétní úkoly na vybudování systému a struktur strategické komunikace na Úradě vlády SR, MV SR a MO SR.⁵⁸

Vytvoření struktur a přijetí veřejných politik v oblasti strategické komunikace přispělo ke zlepšení způsobilosti SR v této oblasti v relativně krátkém čase v průběhu let 2021–2023, hlavně díky národnímu projektu financovanému z prostředků EU. Během tohoto období došlo ke značnému navýšení personálních kapacit určených na hybridní hrozby a strategickou komunikaci.⁵⁹ Taktéž byla přijata Koncepce strategické komunikace SR (2023), která se zaměřila zejména na efektivnější spolupráci státních institucí ve strategické komunikaci se zapojením akademického, mediálního, soukromého a nevládního sektoru a rychlejší reakci státu v boji proti dezinformacím.⁶⁰

Po parlamentních volbách v roce 2023 došlo k přijetí nové aktualizované koncepce strategické komunikace, z důvodu údajné potřeby zabránění „zejména zahraničním a tuzemským nevládním organizacím svévolně realizovat strategickou komunikaci státu bez převzetí zodpovědnosti za její

51 Ministerstvo vnútra SR. 2023. „O Strategickej Komunikácii - HybridneHrozby.sk.“ HybridneHrozby.sk. September 8, 2023. <https://www.hybridnehrozby.sk/2971/o-strategickej-komunikacii-2/>.

52 „Koncepcia Strategickej Komunikácie Slovenskej Republiky Bratislava 2023.“ n.d. Accessed August 28, 2024. https://www.vlada.gov.sk/share/uvsr/koncepcia_strategickej%20komunikacie_sr.pdf?csrt=12155556465759032409.

53 Ibid.

54 Trendy [Ne]Důvery 2023. 2023. DEKK Inštitút. 2023. <https://www.dekk.institute/wp-content/uploads/2023/09/dekk-report-trendy-nedovery-2023-web.pdf>.

55 „Koncepcia Strategickej Komunikácie Slovenskej Republiky Bratislava 2023.“ n.d. Accessed August 28, 2024. https://www.vlada.gov.sk/share/uvsr/koncepcia_strategickej%20komunikacie_sr.pdf?csrt=12155556465759032409.

56 „BEZPEČNOSTNÁ STRATÉGIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY.“ 2021. https://www.mosr.sk/data/files/4263_210128-bezpecnostna-strategia-sr-2021.pdf.

57 „OBRANNÁ STRATÉGIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY.“ 2021. https://www.mosr.sk/data/files/4286_obranna-strategia-sr-2021.pdf.

58 „AKČNÝ PLÁN KOORDINÁCIE BOJA PROTI HYBRIDNÝM HROZBÁM.“ 2022. <https://www.hybridnehrozby.sk/wp-content/uploads/2023/09/APHH-2022.pdf>.

59 „Národný projekt zvýšenie odolnosti Slovenska voči hybridným hrozbám pomocou posilnenia kapacít verejnej správy – základné informácie - HybridneHrozby.sk.“ 2023. HybridneHrozby.sk. December 12, 2023. <https://www.hybridnehrozby.sk/narodny-projekt/>.

60 „Vláda Prijala Koncepciu Strategickej Komunikácie Slovenskej Republiky | Úrad Vlády SR.“ n.d. www.vlada.gov.sk. <https://www.vlada.gov.sk/vlada-prijala-koncepciu-strategickej-komunikacie-slovenskej-republiky/>.

dopady na slovenskú spoločnosť.”⁶¹ Cílem nové koncepce je zejména „posílit důvěru veřejnosti ve vládní rozhodnutí, zvýšit transparentnost a podpořit zapojení občanů do veřejných záležitostí.”⁶²

Časová osa:

- 2017** • Vznik Oddělení strategické komunikace na MZVaEZ SR.
- 2018** • Zmínka o strategické komunikaci v Koncepci pro boj SR proti hybridním hrozbám.
- 2019** • SR se stala členem Centra excelence NATO pro STRATCOM.
- 2021** • Bezpečnostní strategie SR zavazuje podporovat strategickou komunikaci.
- 2021** • Obranná strategie SR uvádí, že Vláda SR rozvine strategickou komunikaci.
- 2022** • Přijetí Akčního plánu koordinace boje proti hybridním hrozbám SR, který definoval úkoly v oblasti strategické komunikace.
- 2022** • Začátek realizace národního projektu – vznik specializovaných útvarů na Úřadě vlády SR, MO SR a MV SR, posílení útvaru na MZVaEZ SR.
- 2023** • Přijata Koncepce strategické komunikace SR.
- 2024** • Přijata aktualizovaná Koncepce strategické komunikace SR.

Odraz kauzy v informačním prostoru

Pojem „strategická komunikace” se začal výrazněji používat v informačním prostoru v druhé půlce roku 2021 a potom v roce 2022, což koresponduje se vznikem specializovaných útvarů na Úřadě vlády SR a ostatních relevantních ministerstvech. Značný nárůst výskytu je vidět v roce 2023 před a po přijetí Koncepce strategické komunikace SR a následně po parlamentních volbách v roce 2023. Strategická komunikace byla od konce roku 2022 provázena **postupně se zhoršujícím negativním sentimentem**, což koresponduje s negativním vnímáním a vykreslováním strategické komunikace v informačním prostoru jako propagandy, na které se údajně podílely organizace nevládního sektoru.

61 „PREDKLADACIA SPRÁVA.” n. d. Accessed August 28, 2024. <https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=5AAB64AFB46F4240B1DC1DA7C4A1C5EB-2DB70C4D5D383ACF396140E07D3A0EB7>.

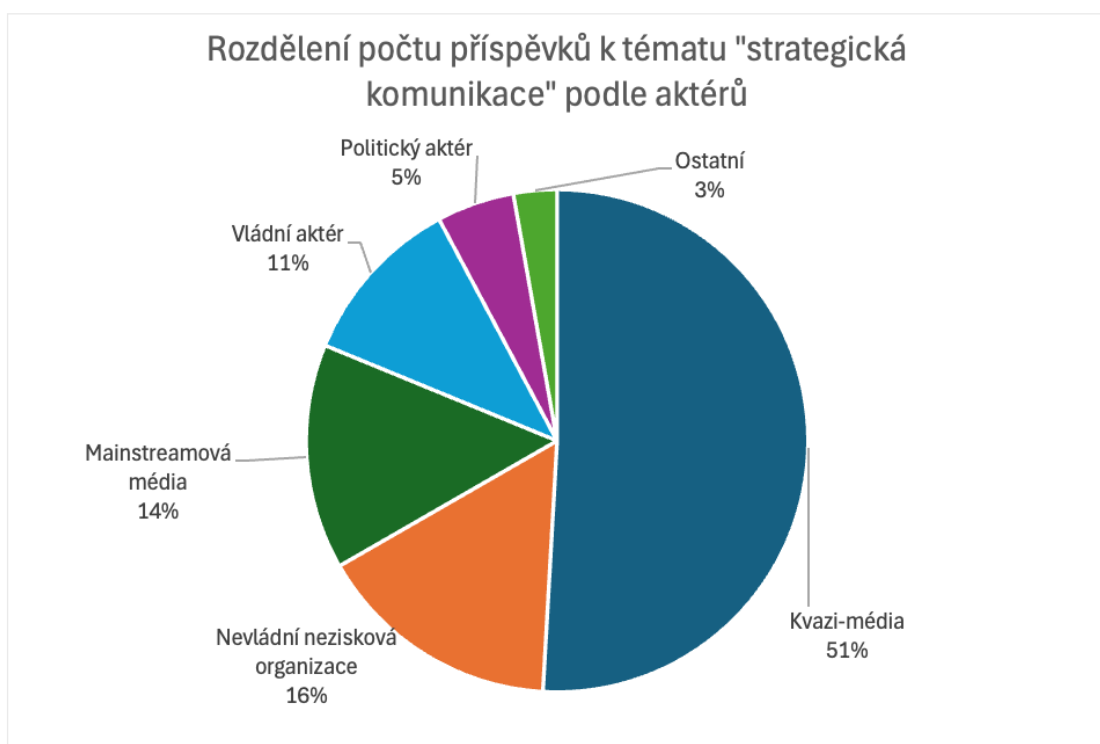
62 „Detail Materiálu | Portal OV.” 2024. Rokovania.gov.sk. 2024. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/29346/1>.

Výskyt pojmu *strategická komunikace* v informačním prostoru v sledovaném období. (Data získána z Juno v květnu 2024.)

Z pohledu aktéra byla **strategická komunikace jednoznačně nejvíc zmiňovaná v kvazi-médiích**. Ve zmínkách o strategické komunikaci v **mainstreamových médiích** převládaly faktografické informace o dané problematice na Slovensku, ale v dost menší míře v porovnání s kvazi-médií. **Značnou část příspěvků k tématu vyprodukovala občanská společnost**, hlavně prostřednictvím občanských sdružení věnujících se osvětě a vzdělávání v oblasti bezpečnosti informačního prostředí. **Státní správa komunikovala téma strategické komunikace v menší míře**, přičemž hlavními komunikátory tohoto tématu byli Úřad vlády SR, MV SR, MZVaEZ SR, MO SR a jiné relevantní ministerstva. Političtí aktéři, ve většině případů ze strany tehdejší vládní koalice, zmiňovali strategickou komunikaci minimálně.

Rozdělení počtu zmínek pojmu „strategická komunikace“ podle aktérů. (Data získána z Juno v květnu 2024.)

Hodnocení:

Jedná se o příklad dobré praxe, jelikož došlo k značnému navýšení kapacit státní správy během trvání národního projektu v letech 2022–2023. Zároveň došlo k zásadnímu zlepšení způsobilosti v dané oblasti, a to zejména přijetím klíčového koncepčního dokumentu a vytvořením koordinačního mechanismu ve státní správě.

Vytvoření útvarů v SR však bylo ve většině případů financováno z evropských fondů, což způsobilo problémy s dlouhodobou udržitelností po skončení projektu. Po parlamentních volbách v roce 2023 došlo k redukování kapacit a změně chápání problematiky strategické komunikace.

Kompetenční rámec nedostatečně definoval koordinační orgán, proto byla spolupráce často více neformální a do koordinace nebyla zapojena všechna ministerstva. Na ministerstvech, které primárně neřešily strategickou komunikaci, nebylo toto téma prioritizováno. Chyběly systémové nástroje, standardizace a závazné směrnice potřebné ke koordinovanému zajištění strategické komunikace.

Politizace a nepochopení strategické komunikace ze strany politiků vedly k jejímu zneužívání k politickým cílům a sebe prezentaci. Politici a řídicí pracovníci ministerstev často nevěděli o existenci a důležitosti strategické komunikace. Po volbách navíc chyběla kontinuita v oblasti strategické komunikace, přičemž opatření předcházejících vlád se často rušila, nebo zásadně měnila.

PŘÍPADOVÁ STUDIE 2: Nedostatečná strategická komunikace státní správy SR k hodnotám týkajícím se obrany vlasti

Ilustrační obrázek ze stránky Bádateľ, která šířila dezinformaci o mobilizaci.

Datum:

Začátek roku 2023

Shrnutí:

Začátkem roku 2023 se na Slovensku začaly šířit dezinformace o údajné povinné mobilizaci mužů pro nasazení do konfliktu na Ukrajině. Zároveň s přímou výzvou k zaslání dokumentu o odepření služby v Ozbrojených silách SR příslušným úřadům. Takové výzvy se periodicky v malé míře opakovaly každoročně v lednu. Souviselo to i se skutečností, že v souladu s platnou legislativou je na Slovensku možné podat žádost o odepření výkonu mimořádné služby pouze v měsíci lednu. Ale v lednu 2023 masivní šíření dezinformací o povinné mobilizaci vyvolalo rozsáhlé znejistění občanů Slovenska, což vedlo k tomu, že více než 40 000 mužů zaslalo státním orgánům dokument o odepření mimořádné služby v ozbrojených silách a vyvrcholilo organizováním tzv. Pochodů za mír s pruským sentimentem. Uvedené jevy byly široce podporovány ruskou propagandou a existuje předpoklad, že jejich dopad bylo možné snížit včasnou a efektivní strategickou komunikací. V tomto případě k hodnotám týkajícím se obrany vlasti.

Průběh kauzy:

Masivní bezprecedentní ruská agrese v bezprostředním sousedství Slovenska vytvořila vhodné předpoklady pro záměrné šíření obav ve společnosti. Zároveň vedla také ke snížení schopnosti velké části obyvatel Slovenska racionálně posuzovat důležitost vojenské pomoci Ukrajině. Uvedené využili domácí dezinformační aktéři a kvazi-média za podpory ruské propagandy šířící narativy, že vojenská pomoc bránící se Ukrajině povede ke konfrontaci mezi zeměmi NATO a Ruskem.

Začátkem ledna 2023 stránka na sociální síti Facebook s názvem Bádateľ zveřejnila expresivní a strach vyvolávající příspěvek o údajné plánované mobilizaci v SR, která měla proběhnout v září 2023. Autor příspěvku předložil jako důkaz dokument o plánování komplexního cvičení. V příspěvku zároveň zveřejnil odkaz na vzor vyhlášení o odepření služby v ozbrojených silách SR.⁶³

Policie SR šíření nepravdivé zprávy okamžitě zachytila a reagovala objasněním, že jde o periodické cvičení a ve vztahu k civilistům se týká pouze administrativní činnosti. Policie SR ale kvůli relativně značnému dosahu na sociálních sítích nedokázala čelit masivnímu sdílení dezinformace kvazi-médií a jednotlivými dezinformačními aktéry. Občané Slovenska byli též přímo nabádáni k zasílání oznámení o odepření služby v Ozbrojených silách SR. Ostatní složky státní správy se k šíření dezinformace vyjadřovaly minimálně; jejich reakce nesplňovala kritéria strategické komunikace.

Masivní šíření dezinformace o mobilizaci způsobilo, že značná část občanů SR podlehl obávám v domnění, že budou mobilizováni do války s Ruskou federací. V polovině února 2023 Ministerstvo obrany SR uvedlo, že více než 40 000 občanů Slovenska odepřelo službu v Ozbrojených silách SR.⁶⁴

Současně od konce ledna 2023 byly v slovenském informačním prostoru šířeny výzvy k účasti na tzv. Pochodech za mír s proklamovaným cílem vyjádřit přání obyvatel SR nezasílat vojenskou pomoc Ukrajině, a tak se vyhnout budoucímu konfliktu v Evropě. V průběhu jednoho měsíce proběhlo organizování těchto pochodů až celkemve 32 městech po celém Slovensku. Dohromady se pochodů zúčastnily desetitisíce lidí, setkání provázely vystoupení s pruským sentimentem.⁶⁵

63 "Facebook." 2022. Facebook.com. 2022. <https://www.facebook.com/100071425145281/posts/3272676529544639/>.

64 Bista, Samuel. 2023. „Vyhlásenie o odopretí mimoriadnej služby.“ INFOSECURITY.SK - Blog O Informačnej bezpečnosti. February 19, 2023. <https://infosecurity.sk/domace/vyhlasenie-o-odopreti-vykonu-mimoriadnej-sluzby-v-case-mobilizacie-podpisalo-viac-nez-40-tisic-slovakov-stali-sa-obetami-dezinformacnej-kampane/>.

65 Global24 s.r.o. 2023. „Daj tú handru dole a neprovokuj ma! Kričali v Nitre na chlapca s ukrajinskou vlajkou.“ Nitra24.Sk. Dnes24.sk. February 27, 2023. <https://nitra.dnes24.sk/daj-tu-handru-dole-a-neprovokuj-ma-kricali-v-nitre-na-chlapca-s-ukrajinskou-vlajkou-430162>.

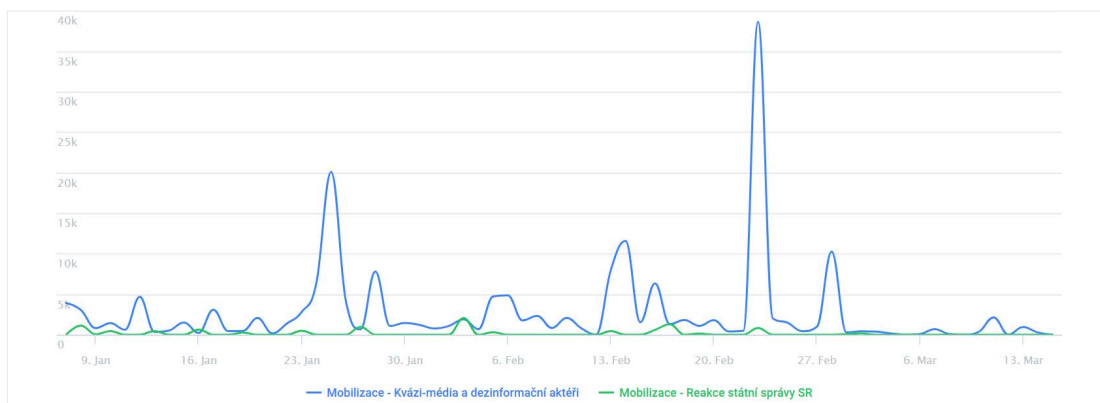
Časová osa:

Před rokem 2023: Počet žádostí o odepření služby v Ozbrojených silách SR každoročně nepřesahuje počet 2000.

- 7. ledna 2023** • Stránka na sociální síti Facebook s názvem Bádateľ publikuje dezinformaci o mobilizaci, která má údajně proběhnout na Slovensku v září 2023.
- 8. ledna 2023** • Policie SR dezinformaci zachycuje a reaguje objasňováním, že jde o periodické cvičení k prověření obranných schopností Slovenské republiky.
- Do konce ledna 2023** • Pokračuje masivní šíření dezinformací o plánované mobilizaci a zveřejňování vzorů tiskovin k odepření služby v ozbrojených silách SR.
- Od konce ledna 2023** • Šíření výzvy v slovenském informačním prostoru k účasti na tzv. Pochodech za mír po celém Slovensku.
- 13. února 2023** • Ministerstvo obrany SR uvádí, že více než 40 000 občanů Slovenska oficiálně oznámilo úřadům, že v případě mobilizace nechtějí bránit vlast se zbraní.
- Od 6. ledna do 3. března 2023** • Organizování Pochodů za mír s proruským sentimentem celkově v 32 městech po celém Slovensku.

Odraz kauzy v informačním prostoru:

Šíření zavádějící zprávy o mobilizaci slovenských mužů zaznamenalo oproti reakci státní správy SR o mnoho více interakcí. To bylo způsobeno také slabým angažováním státu v tomto tématu. Za období dvou měsíců od začátku šíření dezinformace byl poměr příspěvků 1165:35 ve prospěch kvázi-médií a dezinformačních aktérů. Výsledkem také bylo, že zprávy o údajné mobilizaci zaznamenaly na Slovensku více než 5,1 milionu shlédnutí. Reakce státní správy pouze necelých 47 000.

Interakce šíření dezinformace o mobilizaci a reakce státní správy SR.

Z údajů vyplývá, že dezinformaci o mobilizování slovenských mužů do války proti Rusku šířila nejen kvazi-média, ale i jednotliví dezinformační aktéři.

Name	Content	Interactions	Reactions	Views
 CZ24.NEWS (cz24news)	45	4789	4789	150.2k
 KSB Správy (ksbspravy)	32	433	433	57.05k
 Dole králičou norou 17/17+ (1189116057)	30	59	59	98.77k
 Blog investigatívnej žurnalistiky (investigativnyblogSK)	28	2126	2126	70.23k
 Co neMÁTE vědět (coNemateVedet)	26	395	395	79k
 Miro Del (Miro_Del)	24	3230	3230	67.33k
 ZEM&VEK (zemavek)	24	6776	6776	164k

Zdroje, které publikovaly nejvíce příspěvků o údajné mobilizaci. (Data získána z Juno v květnu 2024.)

Hodnocení:

Jde o případ špatné praxe, kdy nedostatečná strategická komunikace v tématu vlastenectví a obrany vlasti výrazně pomohla šíření dezinformace o přípravě obyvatel Slovenska na vyslání do bojů na Ukrajině. **To se projevilo přenesením tématu do reálného světa** a to podáním více než 40 000 oznámení o odepření služby v Ozbrojených silách SR a masivním organizováním prorusky laděných pochodů za mír. Slovensko i před rokem 2023 nedostatečně budovalo povědomí občanů o obraně vlasti a přínosech členství v NATO. Výchovu občanů SR k vlastenectví částečně vykonávaly a vykonávají pouze Ozbrojené síly SR, a to i prostřednictvím spolupráce s nevládním sektorem.

Šíření dezinformace o mobilizaci probíhalo v době, kdy byla na Úřadě vlády SR vytvářena složka zodpovědná za koordinaci strategické komunikace. Rovněž hlavní koncepční materiál, kterým by se sjednotila komunikace ve státní správě, se teprve připravoval. Mezi institucemi převládala v této oblasti nedůvěra a koordinace byla minimální.

Na publikovanou dezinformaci o mobilizaci reagovala zejména Policie SR. Přestože dezinformace tematicky spadala pod Ministerstvo obrany SR a tento rezort už měl výkonnou složku zabývající se hybridními hrozbami a strategickou komunikací, první samostatné reakce zveřejnil až začátkem února 2023. **MO SR téma nedostatečně komunikovalo a nezohlednilo kontext plnohodnotné agrese Ruska na Ukrajině.** Problematické bylo i to, že za rezort komunikoval hlavně ministr obrany prostřednictvím svého politického profilu na sociálních sítích.

Někteří političtí aktéři myšlenku přípravy občanů SR na boje na Ukrajině dále rozvíjeli a cynickým strašením občanů Slovenska **usilovali o získání politického prospěchu.**⁶⁶ Slovenská **mainstreamová média přebírala informace od státní správy** a několika články zodpovědně informovala o negativních důsledcích šíření dezinformace.

Po parlamentních volbách v září 2023 nebyly zaznamenány pozitivní změny v oblasti strategické komunikace týkající se vlastenectví, obrany vlasti a demokratických hodnot, ani členství v NATO. Současné personální obsazení složky Úřadu vlády SR, která má zodpovědnost za koordinaci strategické komunikaci, je považováno za nedostatečně odborně připravené na pokrytí této problematiky.

66 Matúš Demiger. 2023. „Politici Smeru na tlačovej konferencii dali znovu najavo, že témou predvolebnej kampane bude strašenie mobilizáciou...“ Denník N. Denník N. February 8, 2023. <https://dennikn.sk/minuta/3230048/>.

PŘÍPADOVÁ STUDIE 3: Nástěnková kampaň Ministerstva vnitra ČR

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Datum:

Léto 2023 – současnost

Shrnutí:

V létě 2023 Ministerstvo vnitra spustilo až čtyřicetimilionovou informační kampaň, součástí níž byla prezentace na obecních nástěnkách, plakáty ve vlacích a další formy offline kampaně. Tyto „nástěnky“ vysvětlovaly různá témata, včetně energetické nejistoty po invazi Ruska na Ukrajinu. Kampaň byla ve veřejném prostoru vyzdvižována i kritizována. Jednalo se o originální přístup ke komunikaci s občany, kteří například běžně nepoužívají internet a sociální sítě. Dopady kampaně je však díky tomu obtížné měřit a je důležité, aby státní instituce dokázaly vyhodnocovat efektivitu podobných aktivit.

Průběh kauzy:

Iniciativa pro informativní nástěnky vznikla z požadavku Ministerstva vnitra vytvořit komunikační nástroj pro občany, kteří nevyužívají internet a žijí v informačním vakuu, což představuje asi 30 % populace. Na základě interního sociologického průzkumu Ministerstva vnitra, který potvrdil existenci této části populace, vznikla právě myšlenka nástěnek. Celý proces od nápadu k realizaci trval tři čtvrtě roku, včetně výběrového řízení na média a dohody s dalšími aktéry, jako jsou předsedové koaličních stran či svazy měst a obcí, aby podpořili význam této komunikace a nebránili realizaci nástěnek.

Obsah nástěnek byl vybrán na základě kritérií zaměřených na cílovou skupinu, kterou tvoří převážně nižší střední třída a starší lidé, kteří se o politiku nezajímají vůbec nebo jen nárazově. Místa pro usazení nástěnek byla vybrána na základě sociodemografického průzkumu a byla zaměřena na lokální MHD, vlaky a veřejné prostory, kde se cílová skupina nejčastěji pohybuje.

Po testovacím provozu v Libereckém kraji v zimě 2022/2023 byla kampaň na jaře 2023 rozšířena po celé republice. Kampaň zahrnovala nástěnky, bannery a rámečky ve vlacích, což se ukázalo jako

nejefektivnější způsob, jak oslovit cílovou skupinu, protože tato forma komunikace byla dostupná v prostoru, kde se cílová skupina pohybuje nejčastěji, a zároveň umožňovala dlouhodobější vizuální kontakt s obsahem. **Celkové náklady na kampaň dosáhly 20 milionů korun. Vyčleněno bylo celkem 42 milionů korun, ale nebylo nutné celou částku využít.**

Kampaň je vnímána jako součást institucionální komunikace a **nemá žádné stranické politické konotace**. Kampaň obsahuje logo státu, ale nikoliv tvář jakéhokoliv politika, což podtrhuje její neutrální charakter.

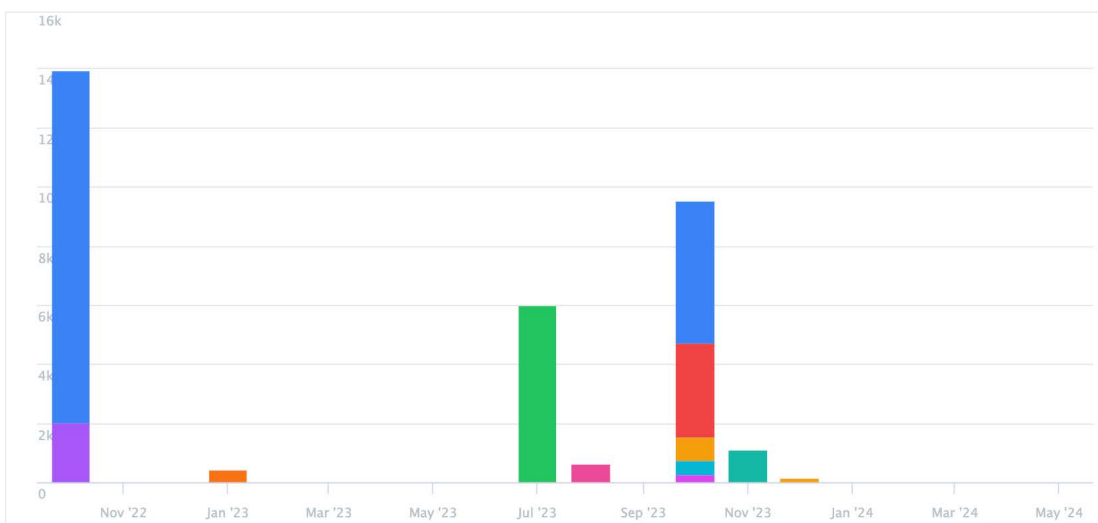
Dopad kampaně je měřen průzkumy, které zjišťují povědomí o tématech mezi veřejností. Z pravidelných neveřejných výzkumů, které má k dispozici ministerstvo vnitra, vyplývá, že plakáty ve veřejném prostoru byly dobře vnímány, což vedlo k úpravám grafiky na základě zpětné vazby. Kampaň se nadále rozvíjí, například nyní se zaměřuje na Ukrajince pracující v České republice. Experti hodnotí kampaň pozitivně a věří, že s většími rozpočty by mohla mít ještě větší dopad.

Časová osa:

- Po únoru 2022** • Ministerstvo vnitra požaduje vytvoření informačního kanálu pro lidi nevyužívající internet.
- 2022** • Sociologický průzkum STEM ukazuje, že je smysluplné cílit na přibližně 30 % populace.
- 2022** • Výběr obsahu a kritéria zaměřená na nižší střední třídu a starší lidi sledující specifické televizní pořady.
- 2022** • Jednání s vládou, svazy měst a obcí pro podporu projektu.
- Zima 2022/2023** • Testovací provoz kampaně v Libereckém kraji a dohoda s hejtmánem o podpoře.
- Jaro 2023** • Rozšíření kampaně po celé republice.
- 2023** • Rozmístění informačních materiálů ve formě nástěnek, bannerů a rámečků ve vlacích na základě sociodemografického průzkumu.
- 2023** • Průběžné průzkumy sledují povědomí o plakátech ve veřejném prostoru a úpravy grafiky dle zpětné vazby.
- 2023** • Pokračování kampaně s důrazem na informování o Ukrajincích pracujících v ČR.
- 2023** • Celkové náklady projektu činí 20 milionů korun, s možností alokace až 42 milionů korun. Zvažuje se rozšíření témat a navýšení rozpočtu pro větší dopad.

Odraz kauzy v informačním prostoru:

Protože kampaň jako taková probíhala v offline prostoru, v online prostředí se odrazila jen velmi minimálně, kdy šlo jen o pár desítek příspěvků (konkrétně šlo o 29 příspěvků z 25 různých účtů). Vzhledem k nízkému počtu příspěvků je zajímavější podívat se na konkrétní individuální účty a dosah jejich jednotlivých příspěvků. Prvních pět příspěvků s největším počtem interakcí pocházelo z dezinformačních zdrojů (Aby bylo jasno, My občané 2) a politiků (Kateřina Konečná a Tomio Okamura). Až na šestém místě se objevily příspěvky z účtu X od ministra vnitra Víta Rakušana (968 interakcí). Ačkoli dosah jeho příspěvků celkovým počtem téměř dosahoval stejné výše jako příspěvek Tomia Okamury (1121), je třeba poznamenat, že zatímco v případě ministra vnitra šlo o součet tří příspěvků, v případě Okamury jen o jeden. Pro srovnání, v případě účtu s nejvyšším dosahem (16 690 interakcí) šlo o dva příspěvky dezinformační facebookové stránky Aby bylo jasno.

Porovnání výtoku jednotlivých účtů informujících o nástěnkové kampani.

Name	Content	Interactions	Reactions	Comments	Shares	Views	Followers	Avg Int. rate
Aby bylo jasno	2	16.69k	8963	1211	6518	153.7k	92.9k	8.98%
Kateřina Konečná	1	5995	4439	194	1363	37.64k	129.2k	4.64%
Aby bylo jasno	1	3169	2832	337	0	42.9k	104k	3.05%
My občané 2	1	2040	1159	168	713	25.31k	1397	146.03%
Tomio Okamura - SPD	1	1121	841	99	181	0	403.9k	0.28%
Vít Rakušan	3	968	655	242	71	118.6k	162.8k	0.2%
Michal Šmarda	1	635	482	45	108	0	6904	9.2%
Starostové a nezávislí	1	487	443	44	0	6270	13.99k	3.48%
Filip Růžánek	1	426	369	5	52	30.99k	50.98k	0.84%
Starostové a nezávislí - STAN	1	269	113	124	32	25.96k	37.11k	0.72%
Walter Kraft	1	220	154	30	36	0	8101	2.72%
Radim Fiala - SPD	1	118	73	13	32	0	115.8k	0.1%
CZ24 NEWS	1	116	116	0	0	4145	30.53k	0.38%
Seznam Zprávy	1	108	107	1	0	0	71.95k	0.15%
Adam Růžička	1	74	60	4	10	2085	1200	6.17%
Tomio Okamura	1	66	56	5	5	1390	56.13k	0.12%
František Kubásek	1	37	24	10	3	142	17.26k	0.21%
Občanský spolek HON	1	36	23	6	7	0	7443	0.48%
honzik 🇨🇪	1	26	17	5	4	386	115	22.61%
Petr Letocha	1	21	0	0	21	0	739	2.84%
Příznivci Trilokora Praha	2	15	12	3	0	0	1894	0.4%
Svoboda a přímá demokracie Prosvětlov - SPD	1	7	6	1	0	0	1782	0.39%
Svoboda a přímá demokracie Olomoucký kraj - SPD	1	4	2	0	2	0	2535	0.16%
Aeronet News (fulltext)	1	0	0	0	0	599	2470	0%
Blok proti idiotii	1	0	0	0	0	0	5091	0%
Summary	29	32.69k	20.95k	2547	9158	450.2k	1.328M	

Porovnání výtoku jednotlivých účtů informujících o nástěnkové kampani.

Hodnocení:

Reakce státu byla dobře zaměřena na specifickou část populace (přibližně 30 % obyvatel), která nevyužívá internet a je často mimo dosah běžných informačních kanálů. Zahrnutí dat z průzkumů veřejného mínění při plánování této kampaně bylo klíčové pro efektivní komunikaci s cílovou skupinou, která zahrnuje starší a nižší střední třídu. **Komunikace dosáhla širokého pokrytí díky strategickému umístění nástěnek a bannerů ve vlacích a místní veřejné dopravě**, díky čemuž byl veřejnost lépe informována o důležitých tématech. To mohlo vést ke zvýšení celkového povědomí mezi cílovou skupinou. Po úspěšném testovacím provozu v Libereckém kraji byla kampaň rozšířena po celé republice. Průběžné průzkumy a úpravy grafiky na základě zpětné vazby zvýšily relevanci a dopad kampaně. Celkové náklady na kampaň dosáhly 20 milionů korun, přičemž bylo alokováno 42 milionů, což svědčí o efektivním hospodaření. Kampaň obsahovala logo státu, ale ne tváře politiků, čímž podtrhla svůj neutrální charakter a nezávislost na politických postojích. Neutrální prezentace kampaně bez politických tváří pravděpodobně zvýšila její důvěryhodnost mezi veřejností. Lidé vnímali informace jako objektivní a nezávislé na politických zájmech. Přizpůsobení kampaně na základě zpětné vazby a efektivní komunikace s cílovou skupinou pravděpodobně vedly k pozitivnímu přijetí kampaně veřejností, což je klíčové pro úspěch jakékoliv informační iniciativy.

Kampaň obnášela omezené měření dopadu, což ztížilo přesné vyhodnocení jejího vlivu na veřejné mínění a konkrétní změny v chování cílové skupiny. **Ačkoli byly provedeny průzkumy povědomí/rozpoznatelnost o plakátech, nebylo dostatečně jasně změřeno, jaký skutečný dopad měla kampaň na změnu veřejného mínění nebo chování cílové skupiny.** Toto omezení ztěžuje hodnocení efektivity kampaně a jejího vlivu. Tím, že nebyla využita některá komunikační média, například plánované využití radničních listů, omezilo to větší dopad komunikace. S větším rozpočtem by kampaň mohla mít zásadnější dopad. Produkční omezení, jako nemožnost využití radničních listů, omezila možnosti komunikace. Existuje potenciál pro rozšíření kampaně a zlepšení měření dopadu, což by poskytlo přesnější údaje o účinnosti kampaně.

Komunikační kampaň představovala skvělý nástroj na oslovení specifického sektoru veřejnosti. Tento nově vytvořený kanál však zůstal izolován v rámci této kampaně naplánované a realizované Ministerstvem vnitra. Využití tohoto nástroje mohlo být maximalizováno, pokud by kampaň byla mezirezortní a koordinovaná ať už Ministerstvem vnitra, nebo Úřadem vlády. Mohlo tak dojít k rozšíření témat, kterým se „nástěnky“ věnovaly.

PŘÍPADOVÁ STUDIE 4: Strategická komunikace spojená s českou iniciativou získávání munice pro Ukrajinu

Zdroj: ČTK

Datum:

2024

Průběh kauzy:

V souvislosti s narůstající poptávkou Ukrajiny po dělostřelecké munici česká vláda zahájila mezinárodní kampaň s cílem shromáždit finanční prostředky a umožnit tak nákup 800 000 kusů nábojů. Toto úsilí, vedené premiérem Petrem Fialou a prezidentem Petrem Pavlem, získalo podporu řady zemí EU a NATO. Podařilo se vybrat více než 1,5 miliard EUR. Proces nákupu zahrnuje obstarávání munice od mimoevropských dodavatelů, čímž bylo možné vyrovnat omezení výroby v rámci Evropské unie.⁶⁷

Česká vláda aktivně informovala o naléhavosti situace a žádala o mezinárodní podporu. Viditelná byla snaha vyvažovat transparentnost iniciativy s operační bezpečností a snahou o to, aby neunikly citlivé detaily. Prezident Pavel a premiér Fiala zdůrazňovali význam trvalé podpory Ukrajiny a úzce koordinovali svou činnost se spojeneckými zeměmi.

Předseda vlády Petr Fiala a prezident Petr Pavel sehráli klíčovou úlohu při zajišťování mezinárodní podpory prostřednictvím setkání s vedoucími představiteli zemí NATO a EU. Tato setkání se často časově shodovala s významnými událostmi, jako byla Mnichovská bezpečnostní konference a summit NATO, aby se maximalizovala viditelnost a dopad.

Česká vláda pravidelně vydávala veřejná prohlášení o pokroku a úspěchu iniciativy. Tato prohlášení byla strategicky načasována tak, aby se shodovala s významnými milníky, jako je zajištění financování

67 „Nejdůležitější česká mise v novodobých dějinách.“ 2024. Respekt.
<https://www.respekt.cz/tydenik/2024/16/nejdulezitejsi-ceska-mise-v-novodobych-dejinach>.

vání nebo podepsání smluv o veřejných zakázkách, a udržovala tak dynamiku sdělování informací a zájem veřejnosti.⁶⁸

Hlavní důraz byl při komunikaci české vlády kladen na vyrovnávání transparentnosti a bezpečnosti iniciativy.⁶⁹ Pravidelně byly poskytovány aktuální informace o pokroku, zdrojích financování a logistice veřejných zakázek. To lze považovat za klíčové v rámci budování důvěry nejen veřejnosti, ale i spojenců, a zajištění trvalé podpory ze strany mezinárodních partnerů.

Česká iniciativa byla opakovaně oceňována a Česká republika si díky ní vytvořila image země, která dokáže iniciovat společná a efektivní řešení v rámci EU a NATO. Česko tak vytvořilo precedens pro mezinárodní spolupráci v oblasti vojenské podpory a zdůraznilo potřebu robustního řízení dodavatelského řetězce v obranné logistice.

Časová osa:

- Únor 2024** • Premiér Fiala oznámil záměr iniciativy na Evropské radě a následně jej publikoval server Politico. Vzápětí došlo ke spontánnímu veřejnému představení této iniciativy prezidentem Pavlem na Mnichovské konferenci.
- Březen 2024** • Zajištění počátečního financování s významnými příspěvky Norska, Německa a dalších zemí.
- Duben 2024** • Podpis smluv na první várku 180 000 nábojů.
- Květen 2024** • Koordinace s více státy s cílem zefektivnit logistiku nákupu a dodávek.
- Červen 2024** • Očekává se, že na Ukrajinu dorazí první zásilky munice.

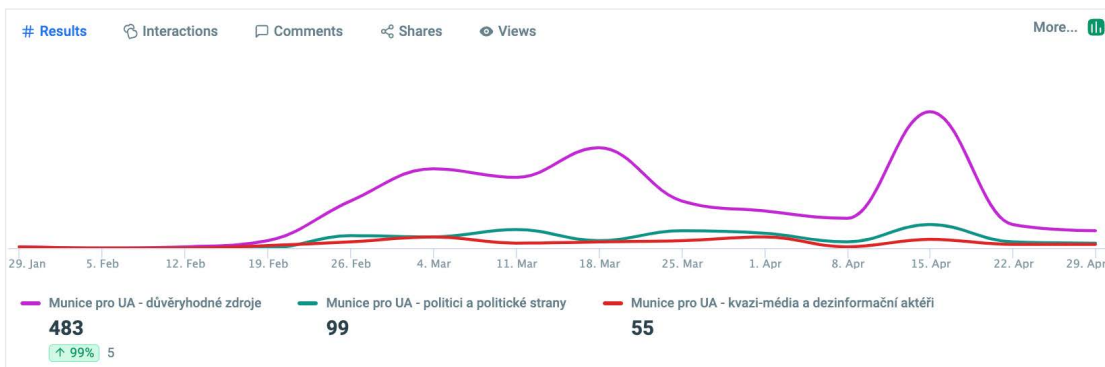
Odraz kauzy v informačním prostoru:

V tomto případě v českém informačním prostoru jak počtem příspěvků, tak interakcemi s nimi spojenými, naprosto dominovala mainstreamová média a jednotliví vládní politici, kteří iniciativu vedli a podporovali. Zejména premiér Petr Fiala a ministryně obrany Jana Černochová. Mezi aktéry s největším výtlačem patřil opět instagramový účet prezidenta republiky, který samotnou iniciativu oznámil a aktivně ji komunikoval. Není překvapivé, že jeho účet zaznamenal největší dosah, i když na něm byly pouze dva příspěvky na toto téma. Stejný úspěch jsme mohli pozorovat i v případě informování o uprchlících z Ukrajiny.

Přestože komunikace ohledně Iniciativy nutně nebyla vždy promyšlená a konkrétně naplánovaná, byla ale rychlá a státní a vládní komunikační kanály tak mohly tento prostor ovládnout. Vzhledem k tomu, že kvazi-média a dezinformační aktéři v tomto případě vykazují zcela marginální dosah, můžeme tak pozorovat, že nedostali dostatečný prostor pro intenzivní protitlak.

68 „Do české muniční iniciativy přispělo patnáct zemí přes 39 miliard korun, řekl Fiala.” 2024. ČT 24. <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/na-schuzku-k-bezpecnostni-spolupraci-dorazi-do-prahy-i-ukrajinsky-premier-smyhal-349667>.

69 „Ministerstvo obrany klade důraz na transparentnost české muniční iniciativy.” 2024. Ministerstvo obrany ČR. <https://mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/ministerstvo-obrany-klade-duraz-na-transparentnost-ceske-municni-iniciativy-250574/>.

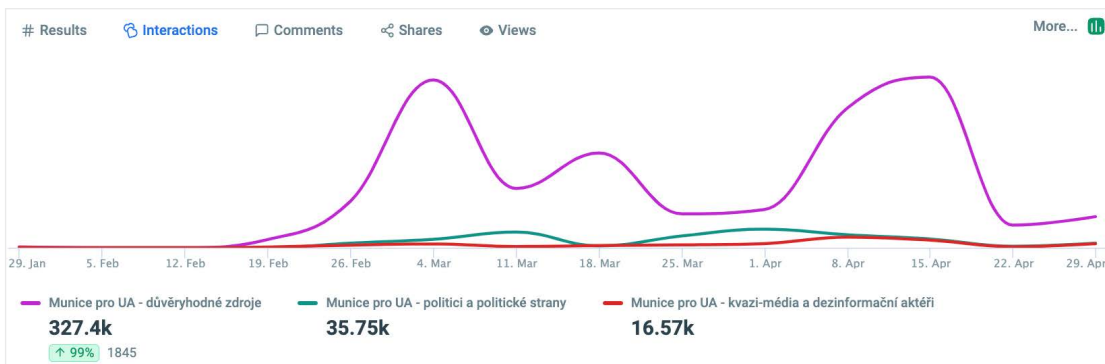

Porovnání počtu příspěvků monitorovaných skupin informujících o české muniční iniciativě.

Sources Content

Munice pro UA - důvěryhodné zdroje		Munice pro UA - politici a politické strany		Munice pro UA - kvazi-média a dezinformační aktéři	
Name	Content	Name	Content	Name	Content
PP Petr Pavel	2	TO Tomio Okamura - SPD	4	JR Jindřich Rajchl	1
ČT24 ČT24	44	AB Andrej Babiš	1	neČT24	7
ČT24 ČT24	28	OD ODS - Občanská...	21	RK Roman Kirsch	4
DN dnesnaukrajine.cz	13	ZM Zuzana Majerová	4	CZ24.NEWS	10
PF Petr Fiala	9	MŽ Marek Ženíšek	5	IV InfoVojna	2
PP Petr Pavel	3	OD ODS	18	Selský Rozum	15

Porovnání počtu příspěvků jednotlivých účtů monitorovaných skupin informujících o české muniční iniciativě.

Porovnání interakcí monitorovaných skupin informujících o české muniční iniciativě.

Sources Interactions

Munice pro UA - důvěryhodné zdroje		Munice pro UA - politici a politické strany		Munice pro UA - kvazi-média a dezinformační aktéři	
Name	Interactions	Name	Interactions	Name	Interactions
PP Petr Pavel	50.17k	TO Tomio Okamura - SPD	8607	JR Jindřich Rajchl	4258
ČT24 ČT24	37.75k	AB Andrej Babiš	3838	neČT24	2930
ČT24 ČT24	28.54k	OD ODS - Občanská...	3483	RK Roman Kirsch	2633
DN dnesnaukrajine.cz	17.71k	ZM Zuzana Majerová	2674	CZ24.NEWS	1919
PF Petr Fiala	17.7k	MŽ Marek Ženíšek	2282	IV InfoVojna	1551
PP Petr Pavel	17.68k	OD ODS	1937	Selský Rozum	1055

Porovnání interakcí jednotlivých účtů monitorovaných skupin informujících o české muniční iniciativě.

Hodnocení:

Česká vláda v roce 2024 zahájila významnou mezinárodní iniciativu na podporu Ukrajiny prostřednictvím shromáždění finančních prostředků pro nákup dělostřelecké munice. Tato kampaň, vedená premiérem Petrem Fialou a prezidentem Petrem Pavlem, byla výrazným krokem v oblasti strategické komunikace, která měla své silné i slabé stránky.

Česká vláda úspěšně získala **podporu řady zemí EU a NATO**, což vedlo ke shromáždění více než 1,5 miliardy EUR. Klíčovou roli v tomto procesu sehráli premiér Fiala a prezident Pavel, kteří prostřednictvím osobních setkání s vedoucími představiteli těchto zemí dokázali zajistit potřebnou podporu. Tato setkání byla strategicky načasována, aby se maximalizovala viditelnost a dopad iniciativy, například během Mnichovské bezpečnostní konference a summitů NATO.

Vláda pravidelně informovala veřejnost o pokroku iniciativy prostřednictvím veřejných prohlášení, která byla načasována tak, aby se shodovala s významnými milníky. Tento přístup pomohl udržovat dynamiku a zájem veřejnosti, což je klíčové pro budování důvěry nejen mezi veřejností, ale i mezi spojenci.

Vláda se snažila vyvažovat potřebu transparentnosti s operační bezpečností, aby citlivé detaily neunikly a pomohly Ruské federaci. Tento přístup byl důležitý pro zajištění podpory a důvěry mezinárodních partnerů, což bylo zásadní pro úspěch celé iniciativy.

Díky této iniciativě si Česká republika vytvořila **image země schopné iniciovat a řídit efektivní mezinárodní spolupráci** v rámci EU a NATO. Tento krok zdůraznil potřebu robustního řízení dodavatelského řetězce v obranné logistice a vytvořil precedens pro budoucí mezinárodní spolupráci.

I když komunikace byla rychlá a efektivní, některá klíčová oznámení nebyla předem naplánována, což mohlo vést k nedostatečné koordinaci a potenciálním nedorozuměním. Příkladem může být samotné veřejné oznámení iniciativy prezidentem Pavlem na Mnichovské konferenci, které bylo spontánní reakcí na vystoupení dánské premiérky a nebylo původně plánováno. Chaotická komunikace pak místy probíhala i ohledně získaných zdrojů.⁷⁰

Strategická komunikace české vlády při iniciativě na nákup munice pro Ukrajinu měla mnoho pozitivních aspektů, které přispěly k jejímu úspěchu. Klíčové bylo získání mezinárodní podpory, efektivní komunikace a transparentnost, které pomohly budovat důvěru a udržovat dynamiku. Nicméně, existovaly i slabé stránky, zejména v oblasti plánování a koordinace komunikace, které by mohly být v budoucnu zlepšeny. Celkově tato iniciativa výrazně posílila mezinárodní image České republiky a ukázala její schopnost efektivně řídit mezinárodní spolupráci.

Shrnutí:

Zkušenosti České republiky a Slovenska v oblasti strategické komunikace vykazují několik významných podobností. Obě země se musely vypořádat se změnami v bezpečnostním prostředí, které nastaly po anexi Krymu Ruskou federací v roce 2014 a které zvýšily riziko dezinformačních kampaní zaměřených na destabilizaci společnosti a podkopávání důvěry v demokratické instituce a členství

70 „Česko rozjíždí novou muniční iniciativu. Jak bude fungovat?“ 2024. Deník N.
<https://denikn.cz/1480141/cesko-rozjizdi-novou-munichni-iniciativu-jak-bude-fungovat/?ref=tit>.

v mezinárodních organizacích. V reakci na tyto hrozby se Slovensko rozhodlo posílit svou strategickou komunikaci jako klíčový nástroj pro ochranu společnosti.

V České republice sice vládní představitelé dlouhodobě (ale zejména po plnohodnotné invazi Ruska na Ukrajinu) sice význam strategické komunikace podporovali rétoricky, v praxi však až do současnosti neexistuje žádná koncepce ani strategie v této oblasti, a komunikaci se věnují pouze dílčí útvary na silových rezortech. V obou zemích jsou do strategické komunikace často zapojeni vysocí vládní představitelé. Klíčovou roli hrají premiéři, prezidenti a další vrcholní politici, kteří mohou aktivně podporovat iniciativy zaměřené na zvýšení odolnosti společnosti.

Jedním z hlavních rozdílů mezi zeměmi je způsob financování a udržitelnost strategických komunikačních projektů. Slovensko využívalo pro financování svých aktivit především evropské fondy, což vedlo k problémům s dlouhodobou udržitelností po skončení těchto projektů. Naopak Česká republika financuje kampaně ze státního rozpočtu.

Naopak společným aspektem zůstává nedostatek koordinace a zapojení vícero rezortů do skutečně strategických komunikačních kampaní. Koordinace mezi institucemi je často neformální nebo žádná a ne všechna ministerstva jsou do procesu zapojena.

DOPORUČENÍ PRO ČESKÉ POLITICKÉ A STÁTNÍ INSTITUCE

Následující doporučení jsou rozdělena do několika oblastí:

1. **Obecná doporučení** - platná pro oblast hybridních hrozeb, dezinformací i strategické komunikace a obecně mířena na posílení odolnosti českého státu proti zahraničnímu vměšování.
2. **Doporučení týkající se tématu hybridních hrozeb a dezinformací** (tato kategorie byla pro účely doporučení spojena, jelikož dezinformace pod hybridní hrozby spadají a většina navrhovaných řešení se nedotýká výhradně dezinformací).
3. **Doporučení týkající se tématu strategické komunikace.**

V každé oblasti jsou doporučení rozdělena mezi časové rámce:

1. **Krátkodobý rámec** - opatření, která by měla být možné implementovat cca do 12 měsíců
2. **Dlouhodobý rámec** - opatření, jejichž implementace pravděpodobně zabere více než 12 měsíců

V jednotlivých časových rámcích jsou pak opatření seřazena podle priority.

OBECNÁ DOPORUČENÍ

Krátkodobý rámec

Lepší implementace strategií a dohled

Prezident republiky by měl zřídit nezávislou komisi pro dohled nad implementací státních strategií a akčních plánů týkajících se hybridních hrozeb a vlivového působení, které byly vládou přijaty. Komise by měla být složená z odborníků nejen ze státní správy, ale také akademického a nevládního sektoru. Úlohou této komise by měl být průběžný monitoring plnění jednotlivých strategií a jejich akčních plánů, vyhodnocování pokroku, monitoring efektivity finančních prostředků vynaložených na implementaci, a následně příprava pravidelných zpráv o stavu implementace těchto strategií. Tyto zprávy by byly předkládány Prezidentu ČR, Vládě ČR, ústavním činitelům, a také příslušným výborům a komisím Parlamentu ČR.

Vysoká
priorita

Vytvoření konsensu ohledně definic základních pojmů	<p>Je potřeba vytvořit meziresortní shodu ohledně chápání základních pojmů a termínů, zejména: „hybridní hrozba“, „dezinformace“, „misinformace“, „malinformace“, „vlivové působení“, případně další. Ve většině případů tyto definice již existují, a to v rámci oficiálních dokumentů Evropské unie a NATO, případně na konkrétních resortech (zejména Ministerstvo vnitra a Ministerstva obrany). V případě potřeby lze vytvořit pracovní skupiny složené z odborníků na právo, bezpečnost a informační technologie, kteří předloží návrh na vybrané definice, na kterých se shodnou instituce napříč resorty.</p>	
--	---	---

Dlouhodobý rámec

Posílení spolupráce s akademickým a nevládním sektorem	<p>Ministerstvo školství, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany a případně další resorty by měly systematicky podporovat akademický sektor a nevládní organizace ve výzkumných i praktických (např. vzdělávacích či osvětových) projektech, které v oblasti hybridních hrozeb, dezinformací či strategické komunikace doplňují roli státu. Podpora by měla probíhat pomocí grantových schémat, stipendií či formou navázání partnerství a implementace společných projektů. Systematická podpora by nejen rozvinula aktivity nevládního a akademického sektoru, ale napomohla by také rozšíření a výměně know-how mezi státním a nestátním sektorem.</p>	
Vymezení kompetencí, odpovědností a mantinelů	<p>Vláda ČR by měla zrevidovat kompetenční zákon (69/1993 Sb.) za účelem jasného vymezení pravomocí a odpovědností jednotlivých resortů a funkcí v oblasti hybridních hrozeb a strategické komunikace. Tímto způsobem by bylo možné nejen poskytnout těmto institucím konkrétní a stabilní mandát, ale také zákonem ukotvit rozsah, v jakém mohou političtí představitelé zasahovat do strategické komunikace státu.</p>	
Zvyšování informovanosti a odolnosti veřejnosti	<p>Úřad vlády ve spolupráci s příslušnými resorty by měl průběžně koordinovat informační a osvětové kampaně a dílčí aktivity se záměrem posilovat informační odolnost veřejnosti a transparentním způsobem pomocí příslušných komunikačních kanálů budovat vzájemnou důvěru mezi státem a občany a občanskou odolnost vůči informačním a hybridním hrozbám.</p>	
Budování mediální gramotnosti	<p>Ministerstvo školství by mělo zařadit problematiku hybridních hrozeb a informační gramotnosti do studijních osnov na všech úrovních vzdělávání.</p>	

HYBRIDNÍ HROZBY A DEZINFORMACE

Krátkodobý rámeček

Důslednější koordinace a výměna informací	V rámci Bezpečnostní rady státu již existuje Odborná pracovní skupina pro hybridní hrozby, jejímiž členy jsou všechny relevantní instituce, které jsou do čelení hybridním hrozbám zapojené. Setkává se ale minimálně a nevykazuje skutečnou koordinační činnost. Vláda ČR by měla požadovat aktivní využívání této pracovní skupiny pro pravidelné setkávání, výměnu informací a zároveň využívání monitoringu aktuálního stavu a vývoje v oblasti hybridních hrozeb, a výstupy z této pracovní skupiny aktivně využívat pro další zadávání úkolů a koordinaci činnosti i mimo pracovní skupinu. Kromě fyzického setkávání by v rámci Odborné pracovní skupiny měla existovat i bezpečná online platforma na instantní výměnu informací.	Vysoká priorita
Metodické pokyny a systematické vzdělávání státní správy	Ministerstvo obrany ve spolupráci s Ministerstvem vnitra a NÚKIB by mělo vypracovat metodické pokyny pro identifikaci hybridních hrozeb a reakci na ně. Tato metodika by měla být doprovázena školicími programy a e-learningem pro zaměstnance státní správy napříč resorty, včetně těch, kteří se hybridními hrozbami primárně nezabývají. Všichni zaměstnanci státní správy by měli absolvovat e-learning, případně i fyzické školení, a metodické pokyny mít k dispozici.	Vysoká priorita
Zvýšení finančních a personálních kapacit na implementaci legislativy a strategií.	Ministerstvo financí by mělo navýšit rozpočet pro orgány činné v trestním řízení, instituce podílející se na investigaci a čelení hybridním hrozbám a dezinformacím. Je potřeba navýšit nejen personální zajištění, aby bylo možné plnit úkoly zadané státními strategiemi a akčními plány a efektivně implementovat přijatou legislativu (zejména v oblasti sankcí), ale také technické zázemí a vybavení pro tyto instituce, aby se jejich práce mohla stát skutečně efektivní (zejména se jedná o analytické a monitorovací nástroje zaměřené na finanční toky, informační prostor či analýzu sentimentu).	Vysoká priorita
Úprava a specifikace trestního zákona	Vláda ČR a Parlament ČR měli předložit novelu trestního zákona, která by zahrnovala skutkové podstaty spolupráce s cizí mocností a specifikovala skutkovou podstatu vyzvědačství tak, aby bylo možné postihovat vynášení citlivých informací (nejen informací utajovaných). Novela by měla rovněž umožnit využití zpravodajských informací od Bezpečnostní informační služby jako formální důkazy v trestním řízení.	Vysoká priorita
Přijetí Zákona o digitální ekonomice	Parlament ČR by měl urychleně přijmout Zákon o digitální ekonomice, který umožní implementaci Aktu o digitálních službách (nařízení Evropské unie), který ČR v současnosti neplní, a za což jí hrozí sankční postihy. Tento zákon poskytne nová práva českým uživatelům internetu ve vztahu k online platformám a sociálním sítím a posílí možnosti obrany před škodlivým a nezákonným obsahem.	Vysoká priorita

Dlouhodobý rámec

Efektivnější implementace sankcí a vyšetřování jejich porušování	Vláda ČR, Ministerstvo financí a Ministerstvo spravedlnosti by měli zefektivnit evidenci skutečných majitelů firem a nemovitostí tak, aby bylo možné o vlastnicích získávat kompletní a aktuální údaje. Dále je potřeba posílit kontrolní mechanismy finančních transakcí a zpřísnit sankce za nedodržování pravidel transparentnosti. Omezit legalizaci výnosů z trestné činnosti lze zákonem proti praní peněz prostřednictvím tzv. průtokových účtů. V nejneposlední řadě by měly být posíleny kapacity Finančního analytického úřadu (FAÚ) pro odkrývání vlastnických struktur a efektivnější implementaci sankcí.	Vysoká priorita
Komunikace a medializace hybridních hrozeb	Úřad vlády ve spolupráci s příslušnými resorty by měl do své strategické komunikace pravidelně zahrnovat zvyšování povědomí o hybridních hrozbách, pravidelně informovat veřejnost o úspěšně odhalených hybridních operacích a jejich důsledcích a proaktivně komunikovat s partnery v zahraničí.	Střední priorita
Právní úprava blokování webových stránek	Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s Ministerstvem vnitra a NÚKIB by mělo vypracovat zákon, který bude jasně definovat podmínky a postupy při blokování webových stránek šířících dezinformace ohrožující bezpečnost státu. Zákon by měl zajistit transparentnost procesu blokování, jasně předvídatelné podmínky a mantinely takového opatření, chránit svobodu slova a zajistit možnost soudního přezkumu.	Nízká priorita

STRATEGICKÁ KOMUNIKACE

Krátkodobý rámec

Vytvoření koncepčního dokumentu pro strategickou komunikaci	Úřad vlády by měl koordinovat tvorbu koncepčního dokumentu pro strategickou komunikaci. Pod Úřadem vlády by měla být zřízena pracovní skupina složená z odborníků na bezpečnost, komunikaci, zástupců státní správy, občanského a akademického sektoru, která by dokument konzultovala. Vzniklá koncepce by měla jasně definovat význam strategické komunikace, její cíle, odpovědnosti jednotlivých resortů a institucí v její implementaci, mechanismy koordinace a postupy, a také mantinely mezi strategickou a politickou komunikací. Koncepce by měla být veřejná a aktivně by měla být představena uvnitř státní správy i těm zaměstnancům, kteří se na strategické komunikaci primárně na denní bázi nepodílejí. Koncepce by měla zahrnovat postupné budování komunikačních kanálů, které by se vzájemně doplňovaly a byly koordinovány. Klíčová role v tomto procesu by měla připadnout nově vytvořenému vládnímu koordinátorovi strategické komunikace, jehož mandát by měl být zakotven v zákoně.	Vysoká priorita
--	--	------------------------

Koordinace a výměna informací mezi resorty	<p>Odbor strategické komunikace při Úřadu vlády by měl plnit roli koordinátora pro strategickou komunikaci, který bude pravidelně získávat, procesovat a zajišťovat výměnu informací od jednotlivých resortů. Nad rámec pravidelných koordinačních schůzek relevantních aktérů by měla vzniknout také bezpečná online platforma pro instantní komunikaci mezi Úřadem vlády, resorty, ale také regionálními institucemi a dalšími relevantními komunikačními aktéry mimo centrum. Na pravidelné bázi by měl Úřad vlády poskytovat aktuální informace o stavu a vývoji strategické komunikace premiérovi a Vládě ČR.</p>	
Metodické pokyny pro strategickou a krizovou komunikaci	<p>Odbor strategické komunikace při Úřadu vlády ve spolupráci s Ministerstvem vnitra by měl vypracovat standardizované metodické pokyny pro jednotlivé resorty pro monitoring informačních hrozeb a postup v případě krizové komunikace. Tato metodika by měla být dostupná zaměstnancům všech resortů a regionálních a místních samospráv a zaměstnanci kteří pracují v jakékoliv formě na komunikaci by měli o této metodice být proškoleni.</p>	
Formální spolupráce s nevládním sektorem, influencery a soukromým sektorem	<p>Každý resort by měl sestavit přehled relevantních nevládních organizací a influencerů, kteří jsou relevantní pro resortní agendu. Tyto přehledy by měly být zároveň sdružovány při Odboru strategické komunikace na Úřadu vlády. Pro tyto aktéry by měla být vytvořena formální platforma, která by umožňovala nejen pravidelnou výměnu informací, ale zejména konkrétní spolupráci a koordinaci na kampaních. Podobným způsobem by strategická komunikace státu a jednotlivé resorty měly zapojovat i soukromý sektor a firmy, které mohou být důležitým komunikátorem vůči vlastním klientům a/nebo zaměstnancům.</p>	
Navýšení finančních, technických a personálních kapacit	<p>Vláda ČR a Ministerstvo financí by nad rámec Odboru strategické komunikace při Úřadu vlády měla zajistit také navýšení odborných kapacit v jednotlivých resortech, a to nejen na již stávajících odděleních či odborech zabývajících se strategickou komunikací, ale také v resortech, kde tyto kapacity zatím neexistují. Na každém jednotlivém resortu by měl existovat alespoň menší tým zaměřený právě na strategickou komunikaci. Všechny resorty by zároveň měly být vybaveny adekvátními nástroji pro analýzu otevřených zdrojů a sociálních sítí a mít k dispozici aktuální průzkumy veřejného mínění v relevantních tématech. Ministerstvo financí by rovněž mělo přidělit dostatečné finanční prostředky ze státního rozpočtu na komunikační kampaně a dlouhodobé budování komunikačních kanálů, včetně reklamy na sociálních sítích, aby bylo možné efektivně propagovat faktické informace a vyvracet dezinformace. Pro případy potřeby by měl být vytvořen také speciální fond pro krizovou komunikaci, který by mohl být za konkrétních předem definovaných podmínek využit tak, aby krizová komunikace přišla v adekvátní formě a včas.</p>	
Systematické školení úředníků	<p>Úřad vlády ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, NÚKIB a nevládním a akademickým sektorem by měl koordinovat vytvoření vzdělávacího programu a s ním spojeného e-learningu zaměřeného na strategickou komunikaci pro úředníky ve státní správě. Tato školení a e-learning by měla být poskytována všem zaměstnancům ve státní správě včetně regionálních a místních samospráv a zahrnovat nejen teoretickou rovinu strategické komunikace, ale také praktické simulace a cvičení.</p>	

Dlouhodobý rámec

Zapojení strategické komunikace do přípravy zásadních legislativních i nelegislativních rozhodnutí a opatření	Úřad vlády by měl zajistit, aby strategická komunikace byla součástí přípravného procesu všech klíčových opatření. Každé ministerstvo by mělo mít povinnost zahrnout komunikační plán do přípravy jakéhokoli zásadního rozhodnutí či nové politiky. Tento proces by měl být monitorován a koordinován Oddělením strategické komunikace při Úřadu vlády. Při přípravě těchto komunikačních plánů by jednotlivé resorty měli využívat konzultace a poradenství odborníků na strategickou komunikaci zevnitř i zvenčí státní správy. Při tvorbě komunikačních plánů by měly být využívány aktuální průzkumy veřejného mínění a jednotlivé resorty by měly být schopny předvídat také potenciální informační hrozby či dezinformace, které na daná témata mohou vzniknout, a připravit na ně možné protireakce státu.	Vysoká priorita
Vyhodnocování dopadů strategické komunikace	Úřad vlády by měl koordinovat průběžné vyhodnocování dopadů strategické komunikace za pomoci analytických nástrojů, průzkumů veřejného mínění a focus groups (zejména v případě offline komunikace). Měl by zajistit měření výsledků dlouhodobých komunikačních aktivit i jednotlivých větších kampaní a na základě nich upravovat a přehodnocovat další plánované aktivity.	Střední priorita
Využití a posílení konceptu moderního vlastnictví	Úřad vlády ve spolupráci s Ministerstvem školství a Ministerstvem kultury by měl iniciovat programy zaměřené na posilování moderní formy vlastnictví, které by zahrnovaly vzdělávací aktivity o významu historických událostí, podporovat kulturní a sportovní akce posilující národní hrdost a povědomí o české historii a hodnotách, či vytvářet mediální kampaně propagující pozitivní příklady vlastnictví a občanské angažovanosti.	Střední priorita

www.informedsociety.cz